

YEĞİTEK

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DERGİSİ

Temmuz 2015 & Sayı: 14

>>DOSYA KONUSU

Yrd. Doç. Dr. Hürriyet ÇİMEN

"Turizm ve Edebiyat Etkileşimi"

Kemal KAYA

"Dilemma: Gezgin Olmak"

Özcan TEKGÜL

"İlim ve Kültür Yolcuları"

Ebru AKTAŞ/ Oya BAYRAK

"Seyahatnameler Arasında Bir Seyahat"

Erkan DÜNDAR/ Mecit Mümin POLAT

"Yavaş Şehirler"

Hatice BİLDİRİCİ

"Şair Gezince"

>>RÖPORTAJ

Zeynep Tuba ÖTER

"Eğitim Yolculuğunuzdaki Bir Durakta"

Türkiye Ulusal Ajansı Olsun"

>>PORTRE

Prof. Dr. Ülkü ÇELİK ŞAVK

"Seyahatlerle Geçen Bir Ömür ve Belgesi"

Evliya Çelebi ve Seyahatnamesi"

>>KÜLTÜR-SANAT

Ebru AKTAŞ/ Oya BAYRAK

"Hülya Memleket Avrupa"

Hacer YILDIZ

"Sinemada Yolculuk..."

>>YEĞİTEK HABER

"EBA 1. Kısa Film Yarışmasında Ödüller Verildi"

"Yolculuk"

fatih

eba
eğitim teknolojileri genel müdürlüğü

EDİTÖRDEN

Merhaba...

Yeğitek e-dergimizin 14. sayısıyla sizlerle yeniden birlikte olmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Ekip arkadaşlarım ve ben, dergimizi siz okurlarımız için büyük bir titizlikle hazırladık. Bu sayımızda da severek okuyacağımız birçok yazı sizleri bekliyor. Bu kez dosya konusu olarak **“Yolculuk”** temasını seçtik.

Bu sayımızda; Ahmet Hamdi Tanpınar'ın bir nevi otoportresi sayılan Beş Şehri, bir gezginin kaleminden kendi ruh hâlini, gezgin ile turist olma arasındaki farkları, kültür turizmiyle geçmişe yapılan yolculukları, ilim öğrenmek ve kültürleri tanımak amacıyla yola çıkan yolcuları, yurt dışında öğrenim görmek amacıyla yapılan yolculukların bir durağı olan Türkiye Ulusal Ajansı hakkında bilgileri, ülkemizde saklı kalmış gezilecek yerleri, hem bir yolculuk hem de bir kitap serisinin adı olan Sarı Otobüsü, gezgin bir şairin izlenimlerini, sorumluluk sahibi seyahat türü Eko Turizm'i, turizm ve edebiyat etkileşimini, Yavaş Şehirleri, dünyada ve Türkiye'de turizmin 2014 yılı istatistiklerini, Seyahatnameler Arasında Bir Seyahati ve turistik yerlerle ilgili hazırladığımız bulmacayı görebilirsiniz.

Kültür-Sanat bölümümüzde; Ahmet İhsan Tokgöz'ün “Avrupa’da Ne Gördüm” adlı kitabının tanıtımını, Sinema başlığında sinemada yolculuk temasını işleyen filmlerden bir seçkiyi okuyabilirsiniz.

Portre bölümümüzde; ömrünün yaklaşık dörtte üçünü seyahatlerle geçiren Evliya Çelebi'nin farklı yönleriyle tanışabilirsiniz.

Yeğitek Haber ve Basından Seçtiklerimiz bölümümüzde ise kurumumuzun katıldığı fuar etkinlikleriyle, Eğitimde Fatih Projesi, EBA(Eğitim Bilişim Ağı) ve Scientix Portalı hakkındaki haberleri bulabilirsiniz.

Yeni sayılarda buluşmak dileğiyle hoşça kalın...

Esra BALLIM
esraballim@meb.gov.tr

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
Yenilik ve Eğitim Teknolojileri
Genel Müdürlüğü Dergisi

Üç Ayda Bir Yayınlanır
Temmuz-Ağustos-Eylül 2015

Yönetim
Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü
Adına Sahibi
Dinçer ATEŞ

Genel Koordinatör
Muhammed Sadık ARSLAN

Editör
Esra BALLIM

Yayın Kurulu
Zeynep Tuba ÖTER
Murat DOĞAN
Ebru AKTAŞ
Oya BAYRAK
Hatice BİLDİRİCİ
Hacer YILDIZ
Ayten BAYTOK
Aslıhan ŞAHİN

Grafik Tasarım
Tanzer ÖZDER

Fotoğraf
Ahmet İhsan CİHAN

Arşiv
İhsan AKŞEHİRLİ

Web Yayın
Ertan KOCABAŞ

Katkıda Bulunanlar
Erkan DÜNDAR
Mecit Mümin POLAT
Mehmet YILDIRIM

Adres
Yenilik ve Eğitim Teknolojileri
Genel Müdürlüğü 06500
Teknikokullar - ANKARA

İletişim
<http://yegitek.meb.gov.tr/>
Tel :0 (312) 296 94 00
Faks:0 (312) 223 87 36

Basım Yeri:
Semih Ofset Matbaacılık
Büyük Sanayi 1. Cadde No: 74
İskitler / ANKARA
Tel :0 (312) 341 40 75

YEĞİTEK e-dergide yayınlanan tüm yazılar,
kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

İÇİNDEKİLER

Turizm ve Edebiyat Etkileşimi

Yrd. Doç. Dr. Hürriyet ÇİMEN

Dilemma: Gezgin Olmak

Kemal KAYA

Yavaş Şehirler

Erkan DÜNDAR / Mecit Mümin POLAT

Seyahatnameler Arasında Bir Seyahat

Ebru AKTAŞ / Oya BAYRAK

Sinemada Yolculuk...

Hacer YILDIZ

Seyahatlerle Geçen Bir Ömür ve Belgesi / Evliya Çelebi ve Seyahatnamesi

Prof. Dr. Ükü ÇELİK ŞAVK

EBA 1. Kısa Film Yarışmasında Ödüller Verildi

YEĞİTEK HABER

DOSYA KONUSU: YOLCULUK

Geçmişe Yolculuk: Kültür Turizmi / Aslıhan ŞAHİN	06
Sorumluluk Sahibi Seyahat: Ekoturizm / Mehmet YILDIRIM	10
Dağ, Deniz, Tarih, Huzur / Cemre KUŞPINAR	14
Turizm ve Edebiyat Etkileşimi / Yrd. Doç. Dr. Hürriyet ÇİMEN	16
Beş Şehir Melankolisinin İzinde / Tarık DENİZ	20
Şair Gezince / Hatice BİLDİRİCİ	24
Dünyada ve Türkiye’de Turizm 2014 / İ. Cemal DEMİRCİ	26
Gezgin misin Turist mi? / Hatice BİLDİRİCİ	30
Dilemma: Gezgin Olmak / Kemal KAYA	32
İlim ve Kültür Yolcuları / Özcan TEKĞÜL	34
Memleketimizin Üç Saklı Köşesi / Murat DOĞAN	36
Sarı Otobüs / Hatice BİLDİRİCİ	38
Yavaş Şehirler / Erkan DÜNDAR/ Mecit Mümin POLAT	40
Eğitim Yolculuğunuzdaki Bir Durakta Türkiye Ulusal Ajansı Olsun / Zeynep Tuba ÖTER	42
Seyahatnameler Arasında Bir Seyahat / Ebru AKTAŞ / Oya BAYRAK	44
Mülakat / Zeynep Tuba ÖTER	48

KÜLTÜR-SANAT

Kitap Tanıtımı / Hülya Memleket Avrupa / Ebru AKTAŞ/ Oya BAYRAK	50
Sinema / Sinemada Yolculuk / Hacer YILDIZ	52

PORTRE

Evlilya Çelebi / Seyahatlerle Geçen Bir Ömür ve Belgesi/ Prof. Dr. Ülkü ÇELİK ŞAVK	54
--	----

YEĞİTEK HABER

Yeğitek, TRT Kent Radyo İzmir’de “Bilişim Gündemi”ndeydi	62
20. İzmir Kitap Fuarı	62
II. Dönem Ortak Sınav sorularının videolu çözümlerini EBA’da gerçekleştiren personele teşekkür yemeği	63
Gazi Üniversitesi öğrencilerinden YEĞİTEK’ e ziyaret	63
700 Bin Tablet Bilgisayarın dağıtımı gerçekleşti	64
7. Kocaeli Kitap Fuarı: Kâğıttan Dünyaların Keşfi	66
YEĞİTEK, Karadeniz Kitap Fuarında projelerini tanıttı	66
EBA 1. Kısa Film Yarışmasında ödüller verildi	67
Öğrenciler yazılımın ABC’sini “Alice” ile öğrenecek	68
Eba Fen Deneyleri Yarışmasında ödüller sahiplerini buldu	69
MEB Bakanı Nabi Avcı, karne ile Daisy kitap okuma, dinleme ve ses kayıt cihazları dağıttı	70
Yeğitek e-Dergi çalışanlara teşekkür belgesi verildi	70
“Scientix Fen ve Matematik Eğitim Konferansı” Başkent Öğretmenevinde yapıldı	71
MEB, Eğitimde Fatih Projesi kapsamında 1000 Öğretmene e-içerik Geliştirme Eğitimi veriyor	72
“Fatih Projesi Eğitim Teknolojileri Zirvesi”Aralık ayında yapılacak	72

Bulmaca / Aslıhan ŞAHİN	74
-------------------------	----

BASINDAN SEÇTİKLERİMİZ

78

"Köklü bir tarihi mirasa sahip olan ülkemiz, pek çok medeniyetin izini taşıyan tarihi eserleri, coğrafi konumu, doğal kaynakları ve güzellikleriyle dikkat çekmektedir."

• Aslıhan ŞAHİN

Geçmişe Yolculuk: Kültür Turizmi

Turizm ile kültür karşılıklı etkileşime sahiptir ve turizmde kültür, "Kültür Turizmi" başlığında önemli bir konu olarak ele alınmaktadır. Kültür turizmi, "çağdaş ve geçmiş kültürlerle ait somut ve somut olmayan değerlerle ilgili olarak onları görme, haklarında bilgi ve deneyim edinme amacıyla gerçekleşen ve bununla ilgili ürün ve hizmetlerin satın alınmasına bağlı olarak doğrudan ve dolaylı faaliyetlerden oluşan bir turizm olgusu" olarak tanımlanabilir. Kültür turizmi, ekonomik getirisinin yanında, bir bölgedeki kültürel değerlerin korunmasını ve canlanmasını da sağlayabilir.¹

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü dünya genelindeki tüm turizm turlarının %37'sinin kültürel turizmi oluşturduğunu ve bu talebin her yıl arttığını söylemektedir.² Bu anlamda baktığımız zaman, kültürel miraslarımızın çokluğu ülkemize dünyada haklı bir saygınlık kazandırmaya devam edecektir.

Turizmin Tarihçesi ve Kültür Turizmi

Turizm sözcüğü Fransızca tour "dolaşma, döngü" sözcüğünden türetilmiştir. İnsanlar var olduklarından beri seyahat etmektedirler, dolayısıyla turizm de insanlıkla birlikte başlamıştır. İlk insanlar yiyecek bulmak için seyahat ederlerdi. Çeşitli buluşlarla ve medeniyetin ilerlemesiyle birlikte bu seyahatlerin amacı da çeşitlenmeye başlamıştır. Yeni yerler keşfetmek, farklı iklimlerde yaşama isteği, merak duygusu seyahat etme isteğini artırmıştır. MÖ 4000 yıllarında Sümerler tekerleği bulmuş bu da gezmeyi kolaylaştırmıştır. MÖ 700'lü yıllarda eski Yunan toplumunda olimpiyat oyunlarının başlaması, ticaret için İpek Yolu'nun kullanılması, sanayileşmenin artması vb. sebeplerle turizm şekillenmeye ve gelişmeye başlamıştır.

Tarihî eserler, müzeler, camiler, kervansaraylar, hanlar, hamamlar, doğal ve tarihi güzellikleriyle ülkemiz kültür turizmi cennetidir. Ancak bunu ne kadar değerlendirebiliyoruz? Dünyaya ve kendi insanımıza anlatabiliyor muyuz?

İnsanlık medeniyeti yansıtan pek çok tarihî yapı, savaşlar ve ihmaller sonucunda yok olmuştur. 1980'li yıllardan itibaren ülkemizde tarihî eserler korunmaya ve aslına uygun olarak restore edilmeye başlanmıştır. Doğal güzelliklerimiz çarpık kentleşme, yayılımcı ve yanlış şehirleşme neticesinde yok olmuştur. Günümüzde Turizm Bakanlığının gözetim ve denetiminde yerel yönetimlerin de desteğiyle tarihi eserlerimiz ve doğal güzelliklerimiz korunmaya çalışılmaktadır.

Ülkemizde turizmle ilgili planlamaları Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı yürütür. Kültür ve Turizm Bakanlığı turizm sektörüne hizmet veren işletmeleri denetler, yol gösterir; kültürel değerlerimizi korur, tanıtır, turizmin gelişmesini sağlar. Devlet İstatistik Kurumunun yaptığı anket sonuçlarından son yıllarda artan turist sayısı ile turizmde atılan adımların doğru ve yerinde olduğu somut bir şekilde görülmektedir.

Tarihi Kentler

Coğrafi konumu itibarıyla ülkemiz pek çok medeniyete beşik olmuştur. Bu durum hem eski medeniyetlere ait izler hem yakın geleceğe ait izler taşımamıza vesile olmuş hem de günümüze ait kültürel yapılarımızla birlikte kültürel ve doğal miraslarımız oldukça çoğalmıştır. UNESCO'nun belirlediği, kültürel veya fiziksel önemi olan yerlere (orman, dağ, ada, göl, anıt, şehir vb.) dünya mirası denir.³ UNESCO tarafından belirlenen dünya mirasları listesinde yer alan değerlerimiz ve tarihi şehirlerimiz şunlardır:

2. Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (SİVAS): Cami 1228–29 yıllarında Mengüceklî Beyi Ahmed Şah tarafından, Darüşşifası ise aynı tarihte Ahmed Şah'ın eşi Turan Melek tarafından Ahlatlı Muğis oğlu Hürrem Şah adlı bir mimara yaptırılır. Plan tipi ve süsleme olarak benzeri olmayan bir eserdir.⁴

4. Hattuşaş - Hitit'in Başkenti (ÇORUM): Hitit Devleti'nin başkenti olan Hattuşaş, sanat ve mimarlık alanında gelişmiş bir bölgedir. Günümüz coğrafyasında Çorum'un Sungurlu ilçesinin güneydoğusunda yer almaktadır. Burada yapılan kazılarda 5 kültür katı ortaya çıkmıştır. Bu katlarda Hatti, Asur, Hitit, Frig, Galat, Roma ve Bizans dönemlerinden kalma kalıntılar bulunmuştur.⁴

6. Pamukkale ve Hierapolis Milli Parkı (DENİZLİ): Pamukkale, güneybatı Türkiye'deki Denizli ilinde doğal bir mevki'dir. Kent kaplıcaları ve akan suların kalan karbonat mineralleri teraslarını, travertenleri kapsamaktadır. Türkiye'nin Ege Bölgesinde, ılıman bir iklimli olan Menderes Nehri vadisinde bulunmaktadır.⁴

8. Tarihî Safranbolu Şehri (KARABÜK): Safranbolu, 1950'lerde Anadolu'da gerçekleşen modern şehirleşmeden fazla etkilenmemiştir. Bu nedenle mimari gelenekleri, özellikle yarı ahşap, üç odalı Pontian Yunan stilinde depreme dayanıklı evleri korunmuştur.⁴

10. Selimiye Camii ve Külliyesi (EDİRNE): Selimiye, Edirne'de bulunan, Osmanlı padişahı II. Selim'in Mimar Sinan'a yaptırdığı camidir. Sinan'ın 90 (bazı kitaplarda 80 olarak geçer) yaşında yaptığı ve "en iyi eserim" dediği Selimiye Camii gerek Mimar Sinan'ın gerekse Osmanlı mimarisinin en önemli eserlerinden biridir.⁴

12. Cumalıkızık Köyü (BURSA): Bursa ilinin Yıldırım ilçesine bağlı bir mahalle olan Cumalıkızık, Uludağ'ın kuzey eteklerinde kurulmuş 5 Kızık köyünden biridir. Cumalıkızık Etnografya Müzesi burada bulunmaktadır. Kuruluşu yaklaşık 1300'lü yıllara uzanan köyde, tarihi doku çok iyi korunmuş böylece Osmanlı erken döneminin kırsal kesim sivil mimari, örnekleri günümüze ulaşmayı başarmıştır.⁴

1. Kapadokya ve Göreme Milli Parkı (NEVŞEHİR): Kapadokya 60 milyon yıl önce Erciyes, Hasandağı ve Güllüdağ'ın püskürttüğü lav ve küllerin oluşturduğu yumuşak tabakaların milyonlarca yıl boyunca yağmur ve rüzgâr tarafından aşındırılmasıyla ortaya çıkar. Hititler'in yaşadığı topraklar daha sonraki dönemlerde Hıristiyanlığın en önemli merkezlerinden biri olur.⁴

3. İstanbul'daki Tarihî Yerler: İstanbul yerleşim tarihi Yenikapı'da yapılan son kazılarla bulunan liman doğrultusunda 8500 yıl, kentsel tarihi yaklaşık 3 bin, başkentlik tarihi 1600 yıla kadar uzanan, Avrupa ile Asya kıtalarının keşiştiği noktada bulunan bir dünya kentidir.⁴

5. Nemrut Dağı (ADIYAMAN): Dünya'nın 8 harikasından biri olan Nemrut Dağı, Adıyaman'da bulunmaktadır. Kommagene kralı AntiochusTheos, MÖ 62 yılında bu dağın tepesine, pek çok Yunan ve Pers tanrısının heykelinin yanı sıra kendi mezar tapınağını da yaptırmıştır. Mezarda, bir kartalın başı gibi, tanrıların taş oymaları bulunmaktadır.⁴

7. Ksantos-Letoon (ANTALYA- MUĞLA): Letoon, Fethiye yakınlarındaki antik kenttir. Şair Ovidius'un anlattığı bir öyküye göre kent, Zeus'tan hamile kalan Leto'nun adına kurulmuştur. Kentte en eski yerleşim izleri MÖ 7. yüzyıla kadar gitmektedir. Kalıntılar ve ele geçen kitabeler, buranın dini ve politik bir alan olduğunu göstermektedir. Ören yeri merkezinde yan yana üç tapınak bulunmaktadır. Bunlardan en kuzeydeki Leto, ortadaki Artemis, güneyindeki Apollon'a adanmıştır.⁴

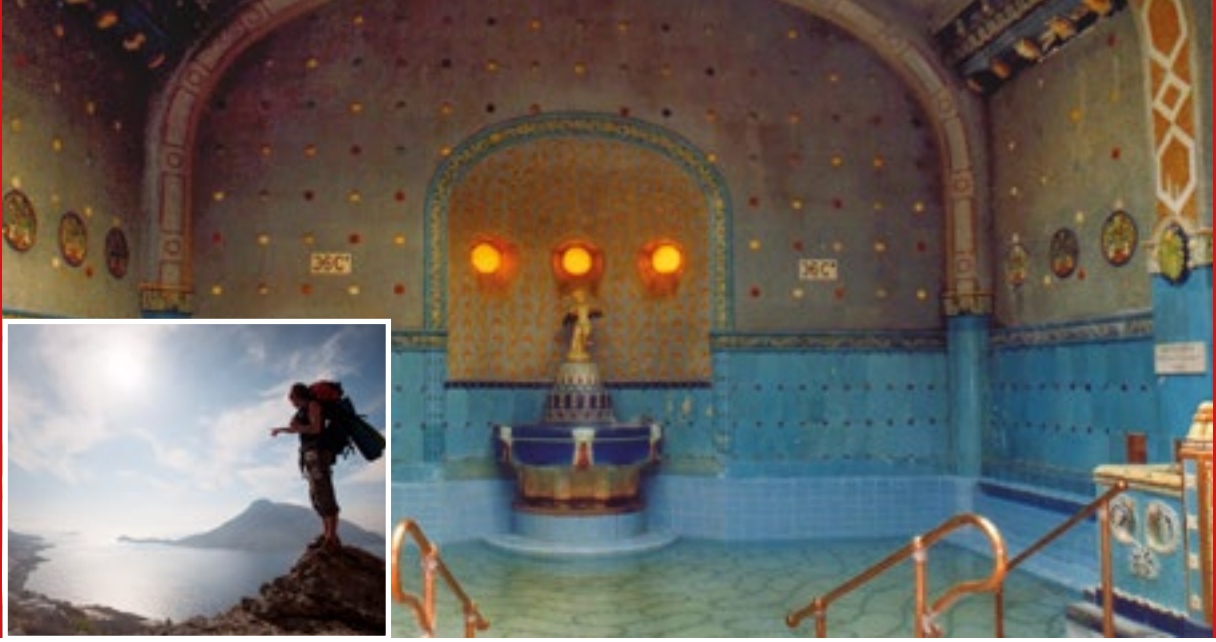
9. Truva Antik Kenti (ÇANAKKALE): Antik kent, Çanakkale merkez ilçesine bağlı Tevfikiye köyünün batısında, Hisarlık Tepesi'nde bulunur. Homeros tarafından yazıldığı sanılan iki manzum destandan biri olan İlyada'da bahsi geçen Truva Savaşı'nın gerçekleştiği antik kent, 1870'lerde Alman amatör arkeolog Heinrich Schliemann tarafından keşfedilmiştir.⁴

11. Neolitik Dönem Çatalhöyük Kalıntıları (KONYA): Çatalhöyük, Orta Anadolu'da, günümüzden 9 bin yıl önce iskân edilmiş, çok geniş bir Neolitik Çağ ve Kalkolitik Çağ yerleşim yeridir. Höyükler kabaca 2 bin yıl kesintisiz iskân edilmiştir. Özellikle neolitik yerleşimin genişliği, barındırdığı nüfusu, oluşturduğu güçlü sanat ve kültür geleneği ile son derece dikkat çekicidir. Dünyanın en eski yerleşimlerinden biri olan bu yerleşimin sakinleri, ilk tarımcı topluluklardan biridir.⁴

13. Bergama Antik Kenti (İZMİR): İzmir'de bulunan Bergama, antik metinlerde Pergamon ya da Pergamonos olarak geçmektedir. Pergamon, Kuzey Ege'de Kaikos (Bakırçay) Irmağı'nın doğu-batı yönünde uzandığı graben vadisinin kıyısında yer almaktadır. Pergamon Tepesi'ndeki Akropol'de ilk yerleşim izleri MÖ 6-7. yüzyıllara kadar gitmektedir.⁴

Gezginler, Hangi Amaçla Geziyor?

Gezginler, tarihlerini bilmek, görmek, yabancı yerleri keşfetmek, öğrenmek gibi amaçlarla yolculuk yaparlar. Merak duygusu da onları gezi turizmine yönelten etkenlerden biridir.

Türkiye'ye gelen yabancı turistlerin amacı ülkelere göre farklılıklar gösterir. Örneğin, son yıllarda TV dizilerimizden etkilenen Yunan, Bulgar ve İranlı turistler; dizi mekânlarını merak ediyor, bu mekânları geziyor, buralarda bolca fotoğraf çekiyorlar. İranlı ve Arap turistler; "Kapalıçarşı"lara merak duyuyor, buralardan ve diğer alışveriş merkezlerimizden alışveriş yapmadan gitmiyorlar. Japon turistler; daha çok kültürel amaçla geliyor, tarihi mekânlarımızı, yapılarımızı, mimarimizi merak ediyor, özellikle Kapadokya'yı ilginç buluyorlar. Amerikalı turistler, daha çok kültür turizmi için ülkemizi tercih ediyorlar. Avustralyalı turistler, özellikle Çanakkale ve Gelibolu Yarımadası'nı merak ediyor, geldikleri zaman öncelikleri buraları gezmek oluyor.

Sağlık Turizmi Denince...

"Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi, Olmaya devlet cihanda, bir nefes sıhhat gibi."

Kanuni Sultan Süleyman, Muhibbi mahlasıyla yazdığı meşhur dizelerinde sağlığın önemini vurgulamaktadır.

"Sağlık her şeyin başıdır" deriz, hep sağlıklı olmak isteriz."

Sağlık turizmi aslında bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle büyük şehirlerde yoğun iş temposuyla çalışan insanlar şehir hayatının zor şartlarından olumsuz şekilde etkilenmektedir. Bu da alternatif bir tedavi yöntemi olarak sağlık turizmini gündeme getirmiştir.

Gelişmiş ülkelerdeki sağlık harcamalarının yüksekliği, bu ülkelerin sosyal güvenlik sistemlerinde yaşanan sıkıntılar, hızla yaşlanan nüfus ve ulaşım teknolojilerinde yaşanan gelişmeler tedavi amaçlı seyahatlerin çıkış noktası olmuştur.⁷

Bazı ülkelerde tedavi giderlerinin pahalılığı, ülkemizde güncel tıbbi gelişmelerin takip edilmesi, son yıllarda sağlık sektörüne yapılan yatırımlar, kaliteli ve yüksek standartlarda verilen sağlık hizmetlerinden dolayı tercih edilen ülkelere birisi hâline geldik. Sağlık turizmini:

- Termal Turizm
- Medikal Turizm
- Güzellik ve Zindelik (SPA) Turizmi
- Engelli ve İleri Yaş Turizmi şeklinde kategorilere ayrılabiliriz.

Sadece yabancıları değil diğer ülkelerde yaşayan ve bu amaçla ülkemize gelen gurbetçi vatandaşlarımızı da sağlık turizminden faydalanan turist kapsamında ele alabiliriz. Gurbetçilerimiz, yaşadıkları ülke ile Türkiye'yi kıyasladıklarında ülkemizin sağlık standartları ve iyi yetişmiş personel bakımından üstünlüğünü görüyor; buna, ödenen ücret de eklenince daha ucuza kaliteli tedavi olmak için doğduğu topraklara geliyor.

Kaynakça

- 1- B. Gülcan / İşletme Araştırmaları Dergisi 2/1 -2010
- 2- Günal vd. 2009:277 (Günal, Türkiye'ye Yönelik Kültürel Turizm Turları ve Başlıca Gözergâhlar. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(1), 275-298.)
- 3- World Heritage- <http://whc.unesco.org>
- 4- (kdk.gov.tr/haber/unesco-dunya-mirasi-listesinde-yer-alan-13-kultur-varligi/461)
- 5- <https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0stanbul>
- 6- <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44425/istanbulun-tarihi- Alanlari.html>
- 7- Oğuz AYDIN, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 14(23): 91-96,2012
- 8- <http://www.frmttr.com/cografya/1370540-turkiyedeki-baslica-kaplicalar.html>
- 9- <http://www.saglik.gov.tr/SaglikTurizmi/dosya/1-78962/h/medikalturizmweb.pdf>
- 10- <http://www.saglik.gov.tr/SaglikTurizmi/dosya/1-78962/h/medikalturizmweb.pdf>
- 11- <http://www.saglik.gov.tr/SaglikTurizmi/dosya/1-78962/h/medikalturizmweb.pdf>

Sağlık turizmi denince kaplıcalarımızdan bahsetmeden olmaz. Ilıca da dediğimiz "kaplıca" sözcüğü, ılıcanın üstüne bir hamam yapılması sonucunda ortaya çıkan tesisin 'kaplı ılıca' biçiminde tanımlanmasından türemiştir. Kaplıcalar, özellikleri nedeniyle şifalı sular olarak da bilinen maden sularının yeryüzüne çıktığı kaynarcalar ile bunların çevresinde kurulan hamam, havuz, klinik, otel gibi tedavi ve konaklama tesislerinden oluşur.⁸

Ülkemiz, doğal zenginliklerimizden birisi olan ılıcalar ile sağlık turizminde ön planda yer almaktadır. Toplumlar tarafından sağlık uygulamaları amacıyla da ilgi duyulan bir ülke olmak, dünyadaki prestijimiz için önemli bir göstergesi sayılabilir. Dünya sağlık turizminde Amerika kıtası, Avrupa, Afrika ile Asya kıtası en çok tercih edilen kıtalar olarak gösterilmektedir.

En çok turist gönderen ülkeler ve turist gönderme sebepleri şu şekilde sıralanabilir:

- Gelişmemiş ülkeler; Sudan, Somali, Afganistan, Libya vb. temel sebep, sağlık hizmetlerinin yetersizliği ve personel azlığıdır.
- Asya ülkeleri; Pakistan, Irak, Suriye vb. temel sebep, sağlık hizmetlerinin yetersizliği ve personel azlığıdır.
- Amerika ve Avrupa, temel sebep: Sağlık hizmetleri pahalı ve hasta bekleme listelerinin uzunluğudur.
- Yaşlı nüfusu çok olan ülkeler, temel sebep: Yaşlı nüfusunun çok olması, personel yetersizliği ve bakım maliyetlerinin yüksek olmasıdır.⁹

Sağlık turizmi ve turist sağlığı; toplam hasta sayıları dikkate alındığında, 2011 verilerine göre, öne çıkan ilk 10 ilimiz:

1. Antalya
2. İstanbul
3. Kocaeli
4. Ankara
5. Muğla
6. İzmir
7. Adana
8. Aydın
9. Samsun
10. Trabzon şeklinde sıralanmıştır.¹⁰

Yabancı hastaların Türkiye'de tedavi almakta öncelikli tercih ettikleri tıp branşları:

1. Göz ve Diş
2. Ortopedi
3. Kardiyoloji ve kardiyovasküler cerrahi
4. Plastik Cerrahi
5. Onkoloji
6. Beyin Cerrahisi şeklinde sıralanabilir.

Yabancı hastaların yaklaşık %11' i ülkemizde göz sağlığı ile ilgili hizmet almaktadır. Bunu %8 ile ortopedi takip etmekte ve ardından %5 ile de Kardiyoloji gelmektedir.

Köklü bir tarihi mirasa sahip olan ülkemiz, pek çok medeniyetin izini taşıyan tarihi eserleri, coğrafi konumu, doğal kaynakları ve güzellikleri ile dikkat çekmektedir. Turizmi canlı tutan bu özelliklerinin yanında, tıp alanındaki gelişmelerin takip edilmesi ve sunulan sağlık hizmetleri de dünyadaki fark edilebilirliğimizi arttırmaktadır. Birey olarak bilimsel, kültürel ve tabii değerlerimizi tanıtmalı, bireysel ve toplumsal çalışmalarla geliştirmeli ve onlara sahip çıkmalıdır.

• Mehmet YILDIRIM

Sorumluluk Sahibi Seyahat: Ekoturizm

Ekoturizm ile ilgili farklı tanımlar bulunmakla beraber Dünya Ekoturizm Derneği, ekoturizmi doğal alanlara yapılan, yerel halkın refah düzeyini geliştirme ve çevreyi koruma amacı güden sorumluluk sahibi seyahat olarak tanımlamaktadır. Örnek vermek gerekirse yağmur ormanlarında bir yürüyüş, ormana ve yerel halka bir gelir veya fayda sağlamadıkça ekoturizm kapsamında değildir. Ekoturizm ile sürdürülebilir turizm hedeflenmektedir. Burada sürdürülebilirlik ile anlatılmak istenen çevrenin korunmasının yanısıra turizm faaliyeti gerçekleştirilen bölgedeki kültür ve sosyal hayatın da korunması ve ekoturistik faaliyetlerle bölge kültürü ve geleneklerinin yeniden canlandırılmasıdır.

Ekoturizmin dağ ve doğa yürüyüşü, ornitoturizm, kırsal turizm, bitki ve yabani hayatı gözleme, fotosafari, sualtı dalışı ve su sporları gibi birçok çeşidi bulunmaktadır.

Ekoturizmin faydaları:

- Yerli halk için ekonomik fayda sağlar, yaşam kalitesini yükseltir.
- Endüstriyel uygulamaların geliştirilemeyeceği orman köyleri gibi bölgelerde istihdam ve ekonomik canlılık sağlayan bir sektördür. Bu sayede bu bölgelerden yaşanan göçlerin önüne geçilebilmekte hatta tersine göç yaşanmaktadır.
- Ekoturizm konseptinde kendilerini ve bölgelerini etkileyen kararları almada yerli halk söz sahibidir.
- Ekoturizm doğal ve kültürel mirasın korunmasını ve dünya biyoçeşitliliğinin sürdürülmesini sağlar.
- Yerel halkla ilişkiyi ve daha önce tecrübe edilmeyen değişik aktiviteleri sağladığı için turistlere daha hoş deneyimler kazandırır.
- Turizmin ekonomi, çevre ve sosyal yaşama olumsuz etkilerini en aza indirger.
- Ekoturizm kültürel açıdan duyarlı olup turist ve ev sahibi halk arasında saygıyı sağlar, yerel gurur ve güven oluşturur.
- Yüksek maliyetli yatırımlar gerektirmediğinden gelişmekte olan ülkelerde hızla benimsenen bir sektör hâline gelir.

Ekoturistlerin özellikleri:

Uluslararası Ekoturizm Topluluğu (The International Ecotourism Society-TIES) ekoturistlerin özelliklerini şu şekilde sıralamaktadır:

- 35-54 yaş arası, %52'si erkek, %48'i bayan, değişik sosyal ve sportif aktivitelerde bulunan kişilerdir.
- Ekoturistler ve ekoturistliğe yatkın kişiler, yüksek gelir gruplarından olup %26,6'sı 90.000 ABD Doları üzerinde yıllık gelire sahip, %39,5'i yönetici konumunda, % 82'si en az üniversite mezunudur.
- Ekoturistlerin % 50'sinden fazlası bir destinasyonda 8-14 gün kalıyor.
- % 60'ı eşleriyle, % 15'i çocuklarla ve % 13'ü yalnız seyahat ediyor.
- Ekoturist için motive edici unsurlar; bozulmamış doğa, yerel kültür, yabani hayvanlar, yürüyüştür.
- Sürekli yeni yerler görme ve yeni deneyimler yaşama isteğidir.

"Ekoturizm, doğal ve kültürel mirasın korunmasını ve dünya biyoçeşitliliğinin sürdürülmesini sağlar."

Türkiye’de Ekoturizm

Türkiye; üç tarafı denizlerle çevrili, yüz ölçümünün %26’sı ormanlarla kaplı olan, dört mevsimin aynı anda yaşanabildiği ve nispeten bozulmamış doğal güzellikleriyle Akdeniz çanağında yer alan, rakibi Avrupa ülkelerine göre daha şanslı bir ülkedir. Bu doğal zenginliklerine kültürel ve tarihi değerler de eklendiğinde önemi daha da artmaktadır. Türkiye’de ekoturizme yönelik kaynakların çoğunu millî parklar, tabiat alanları, tabiat koruma alanları, tabiat anıtları gibi bölgeler oluşturmaktadır. 2013 yılı itibariyle ülkemizde 40 adet millî park vardır. Anadolu, bitki çeşitliliği yönünden dünyanın en zengin bölgelerinden biri olup bitkisel çeşitlilik bakımından dünyada bulunan 8 coğrafi bölgenin 3 tanesinin kesişme noktasında yer almaktadır. Bu yüzden, Türkiye’de bilinen bitki türü sayısı 12.054 olmasına karşın, tüm Avrupa kıtasında bu sayı 12.000 civarındadır. Anadolu sadece bitkisel zenginlik yönüyle değil, bünyesinde barındırdığı endemik (sadece dünyanın bir bölgesinde bulunan) bitki türü sayısı bakımından da dikkat çekmektedir. Örneğin; tüm Avrupa kıtasında toplam endemik bitki tür sayısı 2.400 civarındayken, bu sayı Türkiye’de 3.905 adettir. Diğer bir önemli ekoturizm kaynağı olan sulak alanlar ise 1.295.546 hektarlık yüz ölçüme

sahiptir. 76 adet uluslararası öneme sahip sulak alanı ile Türkiye, Avrupa ve Orta Doğu’nun en zengin sulak alanlarına sahiptir.

T.C. Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından hazırlanan Türkiye Turizm Stratejisi 2023’te Karadeniz Bölgesinde yer alan Bolu, Zonguldak, Bartın, Kastamonu ve Sinop illerini kapsayan bölge, Antalya’nın iç kesimlere doğru doğusu, Torosların eteklerinde Antalya ve Mersin’in birleştiği alanlar ve GAP koridoru ile Kış koridorunu birleştiren “GAP Ekoturizm koridoru” biyolojik çeşitlilik açısından ve eko-turizm potansiyeli açısından Türkiye turizm stratejisinde öncelikle eko-turizmin geliştirileceği bölgeler olarak belirlenmiştir.

Ünlü Efes harabelerinin yakınlarında bulunan Şirince köyü, içinde ve çevresinde yapılan turizm faaliyetleriyle Türkiye’de mevcut ekoturizme güzel bir örnektir. Şirince’de yapılan turizm faaliyetlerinden daha çok köy halkı yararlanmaktadır. Köy halkının el yapımı zeytinyağı, sabun gibi ürünleri turistlere sunabilmesi, turizmden elde edilen gelirin köydeki evlerin restorasyonunda kullanılması gibi unsurlar buradaki ekoturizmin temel öğeleridir.

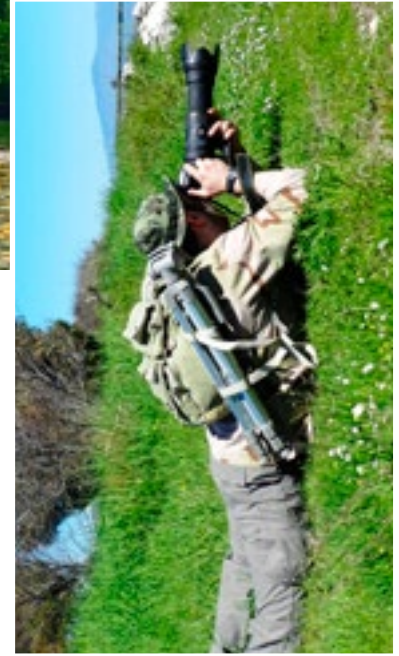
Dağ ve Doğa Yürüyüşleri

Alp-Himalaya kıvrım kuşağı üzerinde yer alan Türkiye, sahip olduğu dağ ve sıra dağları, çok zengin flora ve faunasıyla dağ ve doğa yürüyüşüne elverişli önemli bir potansiyele sahiptir. Bu doğrultuda dağcılık federasyonu, seyahat acentaları, rehberler, çeşitli üniversitelerden ilgili öğretim görevlileri ile il kültür ve turizm müdürlüklerinden alınan bilgiler ışığında Türkiye’de dağ ve doğa yürüyüşü için elverişli yerler belirlenmiştir. Bunların arasında Akdeniz kıyı şeridinde Akdağlar, Beydağları, Bakır Dağları, Geyik Dağları, Göksu Nehri yöresi, Tahtalı Dağları bulunmaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığının doğa yürüyüşü projesiyle; yürüyüş rotaları üzerinde kamp alanlarının belirlenmesi ve düzenlenmesi, büyük yatırım gerektirmeyen basit, doğru planlanmış altyapı desteğinin sağlanmasını, dağ ve doğa rehberlerinin yetiştirilmesini, yöre halkının bilgilendirilmesini, kuş gözlemciliği, foto safari, yayla turizmi gibi diğer turizm türleri ile entegrasyonun sağlanmasını hedeflemektedir. Türkiye’nin en uzun iki yürüyüş yolu olan St. Paul ve Likya Yolu Batı Akdeniz Bölgesi sınırları içindedir. Sadece St. Paul Yolu’nu yürümek için bölgemize yılda on binlerce turist gelmektedir.

509 km uzunluğu ile Türkiye’nin en uzun yürüyüş parkuru olan Likya Yolu 3000 yıllık eski bir ticaret yoludur. Ayrıca Büyük İskender’in fetih rotası üzerindedir. Fethiye’den başlayarak Antalya’ya kadar uzanır ve Olimpos Dağı’na tırmanışı da içerir. 1999 yılında Kate Clow tarafından hizmete açılmıştır. Parkur üzerinde yer alan Gelidonya Feneri, Türkiye’nin en güzel manzaralı deniz feneri seçilmiştir. Ayrıca dünya üzerinde bir geminin tamamının çıkarılabildiği ilk su altı kazısı bu bölgeden görülebilen Amerikan Koyu’nda yapılmıştır. Parkur üzerindeki yerleşim birimlerinde konaklama imkânı mevcut olup parkurun tamamı işaretlenmiştir. Bazı yabancı kaynaklar tarafından mutlaka yürünmesi gereken 10 rotadan biri olarak belirlenmiştir. Likya Yolu’nun birinci bölümünde Faralya, Dodurga Köyü, Sdyma, Pınara – Letoon - Xanthos kentleri ve incecik kumlarıyla eski bir liman bölgesi olan Patara yer alır. İkinci bölümünde Antiphellos, Apollonia, Simena, Myra, Limyra, Rhodiapolis, Gagai, Melanippe, Gelidonia, Edrassa, Olympos, Chimaera ve Phaselis bulunur.

Ülkemizde bu iki yol dışında Hitit Yolu, Eskipazar Yolu, Hz. İbrahim Kültür Yolu, İstiklal Yolu, Evliya Çelebi Yolu, Sultanlar Yolu gibi birçok kültür yolu da bulunmaktadır.

Ornitoturizm

Ekoturizmin kuş gözlem kısmını oluşturan ornitoturizm için ülkemizde çok uygun alanlar bulunmaktadır. Avrupa’nın toplamında 570 kuş türü bulunurken Türkiye’de son 50 yıl kayıtlarına göre tanımlanmış 502 kuş türü bulunmaktadır. Portekiz’de 180 çeşit kuş türüne karşılık sadece Antalya’da 334 kuş türü bulunmaktadır. Böylelikle bir kuş gözlemcisi Avrupa ülkelerini gezmek yerine Batı Akdeniz Bölgesi, Göller Bölgesi veya ülkemizdeki kuş gözlem alanlarını ziyaret ettiğinde yoğunlaşmış çeşitlilikte kuş türünü gözlemleyebilmektedir.

Kırsal Turizm

Ekoturizmin bir diğer alt sektörü olan kırsal turizm kırsal kültür, doğal çevre ve tarımla bütünleşen, ayrıca diğer turizm türleriyle de son derece uyum içinde olan, çevresel etkisi düşük bir turizm türüdür. Kırsal turizmde, kırsal dünya tüm kesitleriyle turiste sunulmaktadır. Turistin kaldığı süre içinde dinlenmesi yanında, çeşitli etkinlikleri izlemesi, öğrenmesi, etkinliklere katılması ve spor yapması mümkün olabilmektedir. Kırsal turizm; tarımsal turizm, köy turizmi, çiftlik turizmi ve yeşil turizm gibi kırsal alanda yapılan turizm türlerini de kapsamaktadır.

Tarım Turizmi (Agroturizm)

Tarım turizmi (agroturizm) çoğu zaman kırsal alanlarda yapılan tüm turizm aktivitelerini; festivaller, müzeler, el sanatları sergileri ve diğer kültürel olaylar ve aktiviteler vb. tarif etmede kullanılmasına rağmen, ya tarımsal çevre ya da tarımsal ürünler ile doğrudan bağlantılı olan turizm ürünleri ile ilgilidir. Kamp yapma, eğitim ziyaretleri, yemekler, rekreasyon aktiviteleri ve çiftlik ürünü veya el sanatları satışı ile ilgili aktiviteleri kapsamaktadır. Genel itibarıyla tarım turizmi konsepti tarımsal üretim ve ürünler hakkında çiftlik sahiplerinin deneyimlerini konuklarına sunmasını sağlayan faaliyetleri içerir. Çiftçi marketleri, eski veya yeni çiftlikler, yol kenarı tezgâhları, çiftlik evinde konaklama ve yerel yiyecek ve içecekleri tatma, eğlenme ve kırsal alanı tanıma aktiviteleri tarımsal turizmin en temel bileşenleridir.

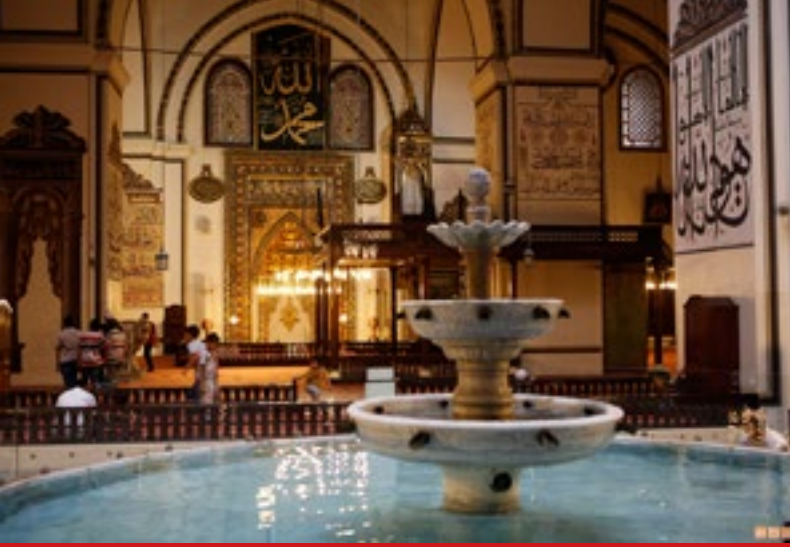
Kaynakça:

BAKA, Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı, Ekoturizm Sektör Raporu, Eylül 2012
Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara, 2007.
Çağan H. Şekercioğlu, Kuş Gözlemciliğinin İnsanlar ve Kuşlar İçin Önemi, Stanford Üniversitesi, Biyoloji Bilimleri Bölümü, 2002
Koçoğlu Pınar, Ekoturizmin Sürdürülebilir Turizm Politikasındaki Yeri, Uzmanlık Tezi, Ankara, 2008.
ATAV-Antalya Tanıtım Vakfı
<http://www.ecotourismconference.org>
<http://www.ecotourism.org>
<http://www.exodus.co.uk/feature/top-ten-ultimate-treks>
Ivona, A; Farm Tourism And Rural Development

• Cemre KUŞPINAR
Nazilli Anadolu Lisesi, 11-B

Dağ, Deniz, Tarih, Huzur...

"Birçok şehirde Ulu Camii vardır ama hiçbirinin inşaatında Hacivat ve Karagöz'ün emeği yoktur. Birçoğumuz boş kâğıda düz bir çizgi çekemezken, o ustaların yaptığı devasa hatları mı anlatayım size ya da o muhteşem akustiği oluşturan, caminin kalbindeki şadırvanı mı?"

İlk kez ne zaman geldim, bilmiyorum... Ama bana "Nerelisin?" diye sorduklarında duraksamadım hiç. "Bursalıyım." dedim, kendimi bildim bileli.

Her yıl biraz daha yaramazlaşan bir çocuk gördüm karşımda. Biraz daha kalabalık biraz daha dumanlı, biraz daha karışık...

Her tarafı tarih kokuyor sanki bu şehrin. Camileri, türbeleri, çarşıları, Tophanesi, kalesi, mesire alanlarıyla tam da olması gereken bir Anadolu şehri benim gözümde.

Osmanlı'nın bir süreliğine başkentliğini yapmış bu şehirde gezilmesi, görülmesi gereken o kadar çok yer var ki. Hangi birini anlatayım size bilemedim.

Birçok şehirde Ulu Camii vardır ama hiç birinin inşaatında Hacivat ve Karagöz'ün emeği yoktur. Birçoğumuz

boş kâğıda, düz bir çizgi çekerken, o ustaların yaptığı devasa hatları mı anlatayım size ya da o muhteşem akustiği oluşturan, caminin kalbindeki şadırvanı mı? Yoksa sadece minberdeki el oyması işlemleri mi?

Sadece Ulu Camii'yi sayfalarca anlatabilirim ama Tophane'ye haksızlık etmiş olmam mı? Bursa'nın üstünde âdeta bir kartal yuvası... Ramazan aylarında patlatılan toprakla " Ben buradayım hâlâ." mesajı vermiyor mu bize? Kulağınıza, "Osman Beyiniz, Orhan Beyiniz ve onların en kıymetlileri benim himayemde ebedi uykularında rahat rahat uyuyorlar." demiyor mu? Tophaneden, yokuş aşağı inmeye başladığınızda, arnavut kaldırım tarih kokan bir cadde... Sol tarafınızda Bursa'nın kalabalığına, hareketliliğine inat, istirahatgâhında

inanınların duasız bırakmadığı Okçu Baba Türbesi, sağ tarafında devasa surları, heybetli duruşuyla Bursa Kalesi... Eteklerinde, şimdilerde çay bahçesi ve kafeterya olarak kullanılan Balı Bey Han...

Ünlü Kapalı Çarşı'ya değinmezsem, o mimarların, o ustaların el emeklerine saygısızlık etmiş olurum. Günümüzde ışılandırılmış ve modernize edilmiş bir yapı olmasının yanında, hâlâ küçük küçük kemerli kapılarıyla çarşıya bağlanmış birbirinden farklı tüccar gruplarının dükkânlarının bulunduğu hanları...

İnsanların bir nefes soluklandıkları, bir su molası verdikleri ıhlamur ve çınar ağaçlarının gölgesinde sanki şadırvanın üstünde, havada asılı gibi duran küçücük mescidiyle envai çeşit ipek şal ve seccade çeşitlerini barındıran küçücük dükkanlarıyla, ah o Koza Han!..

Bu Kompozisyon, bu yıl düzenlenen "Benim Doğduğum Yerler" konulu okullararası gezi yazısı yarışmasında Türkiye Birincisi olmuştur.

Yazarın Notu: "Bu başarılı bir yazı ile başladı. Benim için farklı ve bir o kadar da heyecan verici bir olaydı. İlk katıldığım yarışmada birincilik... Hâlâ inanın bana böyle bir başarı ve devamında da böyle büyük bir gurur getireceğini aklıma bile getirmedim. Bir de bunun yanında kitap okumayı sevmemde bana çok büyük katkısı olan yazar **Gülten Dayıoğlu** ile tanışmak müthiş, tarifi zor manevi bir haz verdi. Başta Şükran Hocam olmak üzere ailem ve İstek Vakfına çok teşekkür ederim."

Heybetli ve gösterişli kapısından içeri girdiğinizde yüreğinizde hissettiğiniz farklı, huzur veren bir atmosfer ama bir o kadar da cıvıl cıvıl insan seslerinin, koşuşturan çocukların var olduğu. birden sizi saran evet, burası benim evim, bana özel bir bahçe, duygusu veren Koza Han.

Meraklısına not; Temmuz ayının başlarında Koza Han'a yolunuz düşerse ipek böceği kozalarını görebilirsiniz. Zira bu zamanlarda Koza Festivali devam etmektedir.

İznik çinileriyle meşhur Yeşil Türbe, Yeşil Cami ve Emir Sultan'ı ziyaret edip Seyir-Bahçe'den görebileceğiniz Bursa'nın doğu yakası manzarası... Çekirge'si, Muradiye'si Türkiye'nin örnek ilçesi Nilüfer'i... Yazı başka, kış başka güzel Uludağ'ı. Kollarının altında binlerce insanın sohbet ettiği o de-

vasa "İnkaya Çınarı." Buram buram tarih kokan Cumalıkızık'ı. Orhan Veli'nin "Tepeyi aşınca denizi göreceksin" dediği Gemlik Körfezi, Mudanya'sı, Kurşunlu'su, Kum Saz'ı, Tirilye'si... Yazlıkçıların mekânları... Eski mahallelerde yaşayan insanların komşuluk ilişkileri ve muhacirlerin dillerinden düşürmedikleri "tee" leri, "beaa"ları... Saymakla bitmez. En iyisi gideceklere tavsiyem, planlama yapmadan serseri mayın gibi bırakın kendinizi şehrin akışına... Belki Setbaşı Köprüsü'nün altında Mahfel'de bir çay molası verenlerin peşine takılmış, belki teleferik kuyruğunda yerli yabancı turistlerin arasına karışmış, belki hiç ummadığınız bir köşe başındaki fırında "cantık" yerken bulursunuz kendinizi. Ulu Cami'den Heykel'e doğru serseri serseri giderken küçücük bir dükkânın önünde, onlarca kişinin (İskender

Kebabın "Kralını" yemek için) oluşturduğu kuyruğu görüp peşine takılmak veya Sarı Zeybeğin katıldığı son baloya ev sahipliği yapmış ve döşemelelerine diz vura vura oynadığı zeybeğe şahitlik etmiş Belediye binasını görüp özlemle Ata'yı anmak...

Daha neler neler var...

Ancak Bursa'ya gidenlerin nezaketin "İstediyiniz bir şey var mı?" diye sorduklarında babamın verdiği, "Bursa'dan kestane şekeri, Kemalpaşa'dan tatlı, Karacabey'den kırmızı-beyaz soğan, Susurluk'tan çift kaşarlı tost yanında ayran, Akhisar'dan köfte ve kavun..." esprili cevabı hep aklıma gelir. Bu da babamdan size ufak bir tüyo...

İyi gezmeler...

• Yrd. Doç. Dr. Hürriyet ÇİMEN

Ardahan Üniversitesi

Turizm ve Edebiyat Etkileşimi

Edebiyat, insanlık tarihi kadar eskidir. İlkel insanlar, sözcükleri kullanmaya başlamalarıyla birlikte kahramanlıklarının övüldüğü, avlarının bereketli geçmesi ve yirticilerden korunmak için büyüdüğüne inandıkları sözcükleri üretmişlerdir (Pospelov 2005: 101). Daha sonra bu büyüdü sözcükler totemlere atfedilmiş, inançların gelişmesine katkı sağlamıştır (İsen 2006: 9).

“Bazı eserlerde doğa o kadar güçlü anlatılmıştır ki kahramanlar bile yanlarında söniük kalmaktadır. Buna en güzel örnekler ise Tolstoy’un “Kazaklar”ı, Turgenyev’in “Bir Avcının Notları” ve Lermontov’un “Mtsır”ı sayılabilir.”

Edebiyatın insanlık tarihi kadar eski olmasına karşın turizmin günümüz biçiminde ortaya çıkması XVIII. yüzyıla dayanmaktadır. Sanayi Devrimi’nden sonra özellikle ulaşım imkânlarının artması bunda etkili olmuştur. Edebiyat ile turizm ilişkisinin uygulama ve veri alanı olarak çok daha öncelere dayandığı ama kullanım itibarıyla bu dönemden daha sonra belirginleştiği söylenebilir. Edebiyat ile turizmin ilişkisi incelenirken edebiyatı oluşturan etkenler ve turizmi oluşturan etkenleri ayrı ayrı ele almak gerekir.

Edebiyat içinde turizm, turizmin içinde de edebiyat doğal netice olarak doğmaktadır. Edebî eserlerde doğaya ait unsurların betimlemesi çok eskidir. Antik dönemin edebiyatında doğa kişileştirilmektedir (Pospelov 2005: 273). Edebî eserlerin ortaya çıkmasında esin kaynağı olan doğanın yanında, zamanla sosyal ve kültürel yapı da yer almıştır (İsen 2006: 11). Bunların bir parçası olan mekânın edebî eserlerdeki yeri büyüktür. Mekânların etkileyici bir biçimde betimlenmesi için yazarın mekânda bulunması gerekmektedir. Bu da seyahati gerektirir. Seyahat edenlerin mekânları iyi tasvir edebilmekteki dehası mekânlardan etkilenecek eser üretmek hususunda oldukça etkilidir. Kentlerin büyümesiyle birlikte edebî eserlerde daha çok yer alması *Gogol*, *Dostoyevski*, *Zola*, *Çehov* ve *Beliy* eserlerinde olduğu gibi (Pospelov 2005: 274) paralellik göstermektedir.

Edebî eserlerin birçok çeşidi bulun-

maktadır. Bunlar bir metin üzerine dökülmüş; öykü, roman, şiir, mektup, günlük, not, anı, seyahatname ve sefaretname (sefirlik görevinde bulunulan şehrin ve ülkenin güncel hayatına ilişkin izlenim ve görüşlerini kitap şeklinde bir araya getirdiği eserdir.) gibi sıralanmış olmasının dışında; film, tiyatro, opera, hatıra röportajı, müzikal ve konser gibi kitlelere hitap edecek şekilde canlı olabilmektedir.

Edebiyat ile turizmin iç içe geçmiş ve birbirlerini etkiliyor olması, bu çalışmanın gerekçesini oluşturmaktadır. Çalışmanın amacı ise üzerinde çok fazla çalışılmamış bir konu olan edebiyat ve turizm ilişkisini tüm yönleri ile ortaya çıkarmaktır.

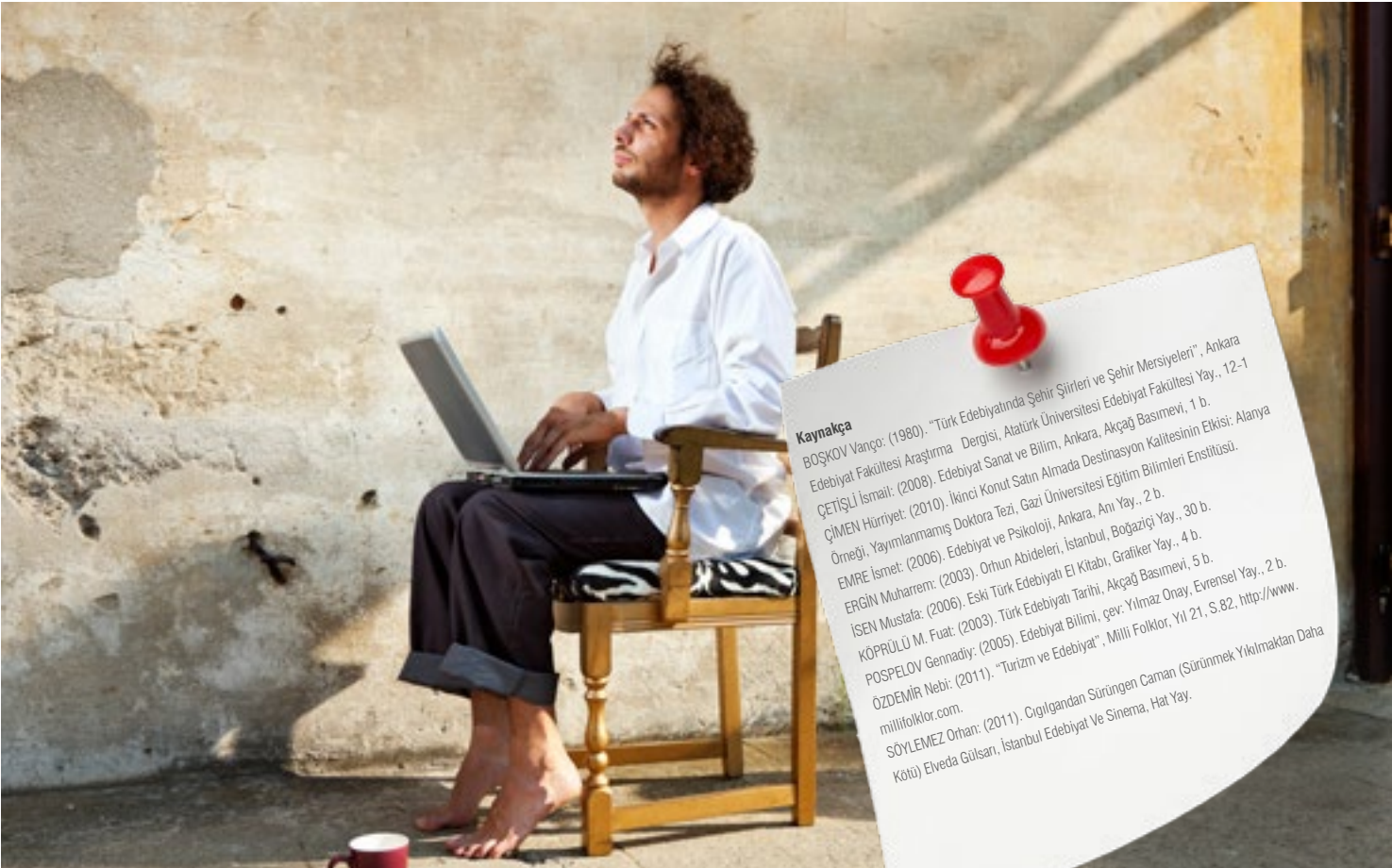
Edebiyat her alana olduğu gibi turizm alanına da dil, anlatım ve yaratıcı gücü ile oldukça büyük katkılar sağlamaktadır (Özdemir 2009: 32). Yazarlardaki güçlü soyutlama yetisi sayesinde edebiyat gerçek manasına ulaşmakta, okuyucuyu kendi dünyasına taşımakta, duygularını açığa çıkartmaktadır. Turizmcilerin edebiyattan bu anlamda yararlanmaları günümüzün ve geleceğin pazarlama taktikleri arasında yer alacak gibi görünmektedir.

Turizmin edebiyata etkisinin ne olduğu sorulur ise şu hususlar dikkate alınmalıdır: Edebî eserlerin oluşmasında yazarın ilham alacağı bir kaynağa gereksinim vardır. Birçok ilham kaynağının yanı sıra mekânların olayla ve kişilerle çok yoğun ilişkisi söz konusudur. Mekânını iyi betimleyeme-

yen eserlerin okuyucuyu oraya taşıması kolay olmayacaktır. Okuyucuyu mekâna taşıyabilmenin en güzel yolu, yazarın eserde konu olan mekânlarda bulunması ve gözlemlemesi olacaktır. Edebî eserlerde yer alan mekânlarda bulunan yazarlar turist olma koşulunu sağlamanın yanında temel olarak seyahat de etmektedir. Bu durumda yazarların eserlerini üretmek için seyahat ettikleri ve dolayısıyla turizm ha-

reketine katıldıkları söylenebilir. Başka bir etki unsuru ise sözlü edebiyatın aktarılmasında, yaşamasında turist etkisidir. Tarihin geçmiş günlerinde yazıdan çok sözlü aktarımların yaygın olduğu dönemlerde edebî eserlerin toplumdaki yaygınlaşmasında gezginlerin, o dönemin turistlerinin payı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Eserler, ait oldukları toplumları aşarak evrensel düze-

ye ulaşmışlardır. Eserler, toplumların kültürlerinin birbirleri ile tanışmasını sağlamış, dahası toplumların kendi kültürleri içinde evrilerek, zenginleşerek farklılaşmıştır. Turizmin, edebiyatın yaygınlaşmasında da önemli ve bir dönem etkili olduğu anlamına gelmektedir (Özdemir 2009: 36).

Kaynakça

- BOŞKOV Vanço: (1980). "Türk Edebiyatında Şehir Şiirleri ve Şehir Mersiyeleri", Ankara Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., 12-1
- ÇETİŞLİ İsmail: (2008). Edebiyat Sanat ve Bilim, Ankara, Akçağ Basımevi, 1 b.
- ÇİMEN Hürriyet: (2010). İkinci Konut Satın Almadaki Destinasyon Kalitesinin Etkisi: Alanya Örneği, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- EMRE İsmet: (2006). Edebiyat ve Psikoloji, Ankara, Anı Yay., 2 b.
- ERGİN Muharrem: (2003). Orhun Abideleri, İstanbul, Boğaziçi Yay., 30 b.
- İSEN Mustafa: (2006). Eski Türk Edebiyatı El Kitabı, Akçağ Basımevi, 5 b.
- KÖPRÜLÜ M. Fuat: (2003). Türk Edebiyatı Tarihi, çev: Yılmaz Onay, Evrensel Yay., 2 b.
- POSPELOV Gennadiy: (2005). Edebiyat Bilimi, çev: Yılmaz Onay, Evrensel Yay., 2 b.
- ÖZDEMİR Nebi: (2011). "Turizm ve Edebiyat", Millî Folklor, Yıl 21, S.82, <http://www.millifolklor.com>.
- SÖYLEMEZ Orhan: (2011). Cıvgıldandan Sürünge Caman (Sürünmek Yıkılmaktan Daha Kötü) Elveda Gülsarı, İstanbul Edebiyat Ve Sinema, Hat Yay.

“Edebiyatçıların çoğu tutkulu birer gezgindir”

Okuma ile seyahat arasında çok güçlü bir ilişki olduğu söylenmektedir (Özdemir 2009: 33). Seyahat eden birçok kişi seyahatleri sırasında edebî eserler, özellikle de roman okumaktadır. Hatta dinlenme amaçlı tatillerde, tatil boyunca okuma devam etmektedir. Diğer yandan özellikle kültür turizminde gidilen yöre ile ilgili kaynaklar taranmakta ora ile ilgili bilgi alınmaktadır. Edebî eserlerin okumasının yanında okuma alışkanlığının gelişmesinde turizmin etkisi olduğu görülmektedir.

Özdemir (2009) “Edebiyatçıların tamamına yakını tutkulu birer gezgindir.” demektedir. Eserlerini oluştururken gittikleri yerlerden esinlenmiş olmaları onları turizm elçileri yap-

maktadır. Diğer yandan başta gezi yazıları olmak üzere eserlerin ortaya çıkmasında turizmin etkisi de ortaya çıkmaktadır.

Bazı yazarlar eserlerini üretirken kendilerini çevrelerinden soyutlarlar (inziyaya çekilirler). Bu soyutlama gündelik yaşamlarının geçtiği yerlerin dışına çıktığında (dağ evi, yazlık vb.) turizme katıldığı anlamına gelmektedir. Bu durumda turizm edebî eserlerin oluşmasına farklı bir noktada katkı sağlamaktadır.

Bazı gezi yazıları ve seyahatnamelerde, yazarın övgü yeteneği ile kentin cazibesinin birleşmesi sonucu ortaya engellenemez imge ve sembollerle örülmüş bir anlatım çıkabilmekte, okuyucuların kitleler hâlinde bahsi geçen kentlere akın etmelerini sağlayabilmektedir. Bu durumda edebiyatın turistik cazibenin artırılmasına etkisi olduğu, dahası turizmle ilgisi olmayan okuyucuları bile seyahatlere itebiliyor olduğu görülmektedir. Çoğunlukla şiirlerde olmak üzere edebî eserlerin tamamında imaja yer verilir (Çetişli 2008: 93). Bu imaj içinde ajite edilen mekânlar, şehirler; ırmak, göl, nehir, dağ gibi coğrafi unsurlar başta gelir. Egzotik doğu kavramı edebî eserlerde oldukça yoğun kullanıldıktan sonra, doğu'nun turistik imajında yerini almıştır. Aynı şekilde Arap edebiyatının önemli eserlerinden olan “Binbir Gece Masalları” egzotik doğu imajında etkili olmaktadır.

“Romanlarda yer alan efsaneleşmiş mekânlar, oraları gezmeye sevk ediyor”

Romanlarda yer alan özellikle efsaneleşmiş mekânlar, eserler okundukça ilgi uyandırarak arkasından gezilere neden olabilmektedir. Daha sonra ilgi ve merakları artan okuyucular yeni okumalara girişebilir. Böylece edebiyat ile turizm arasında sürekli birlik-telik sağlanmaktadır (Özdemir 2009:

33). Diğer yanda sözlü edebiyat eseri olarak oluşan efsaneler de başlı başına turizm hareketini desteklemektedir. Yedi Uyurlar Efsanesi, Nemrut Efsanesi örneklerinde olduğu gibi bu hareketin kökeninde merak, inanç ve kültür yakınlığından söz etmek mümkündür.

Kentsel, ulusal imge ve imajların oluşturulmasında, yazarlar eserleriyle eş benzeri olmayan bir etkiye sahiptir. *Prag’ı Kafka, Paris’i Hugo, İstanbul’u Orhan Veli–Yahya Kemal*; diğer yazarların yanı sıra, öncelikle kendileri kültürel imge hâline getirmiştir (Özdemir 2009: 39). Yazarlar dokundukları nesnelere kişilik vererek imajlarını geliştirme gücüne sahiptir. Edebî eserlerde yer alan mekân bir evden başlayıp bir köy, bir kent, *Puşkin*’in ünlü *Kafka*’s şiiirinde olduğu gibi geniş ve derin görünümünün anlatıldığı bir coğrafya olabilir (Pospelov 2005: 95). Bazı eserlerde doğa o kadar güçlü anlatılmıştır ki kahramanlar bile yanlarında sönük kalmaktadır. Buna en güzel örnekler ise *Tolstoy’un Kazaklar’ı, Turgenyev’in Bir Avcının Notları ve Lermontov’un Mtsir’i* sayılabilir (Pospelov 2005: 274). Diğer yandan bazı yazarlar doğayı betimlerken kendilerinden o kadar çok şey katarlar ki, ortaya *Balzac ve Zola*’nın eserleri çıkar (Pospelov 2005: 276). Dünya edebiyatında şehir şiiirleri adında bir türün olduğunu söylemek mümkündür. Bu türde doğal güzelliklerin, şehrin, mimari eserlerin betimlemesi yapılmaktadır (Boşkov 1980: 70). Turistik destinasyon seçimlerinde, özellikle okuyan kitle için edebî eserler belirleyici olmaktadır (Özdemir 2009: 45). Bunun yanı sıra edebî eserlerin konusu olan yerler yeni turistik destinasyonların oluşmasına neden olabilmektedir.

Edebî etkinlikler başlı başına turizm hareketine neden olmaktadır. Yazarların imza günlerinde, farklı kentlerden okuyucular akın edebilmektedir. Ca-

“Kentsel, ulusal imge ve imajların yaratılmasında, yazarlar eserleriyle eş benzeri olmayan bir etkiye sahiptir. *Prag’ı Kafka, Paris’i Hugo, İstanbul’u Orhan Veli–Yahya Kemal*; diğer yazarların yanı sıra, öncelikle kendileri kültürel imge hâline getirmiştir.”

hit Sıtkı Tarancı Müze-Evi'nde olduğu gibi yazar evlerinin müzeleştirilmesi ziyaretçi akınına uğramasına neden olmaktadır. Ustalara saygı etkinliklerinde olduğu gibi birçok ünlü yazar ölüm ya da doğum günlerinde anılmakta, edebî kişiliklerinden ve eserlerinden bahsedilmektedir. Diğer yandan Nazım Hikmet Ran'ın mezarı gibi birçok değerli şair ve yazarın mezarı ziyaret edilmektedir. Buna benzer birçok edebî olay turistik hareketin önünü açmaktadır.

Turist rehberliği hizmeti sunanların; kent, tarihî eser ve efsaneleri anlatırken kullandıkları dil ve anlatımdaki edebî söylev dinleyicilerin etkilenmesinde, akıllarında kalmasında önemli etkiye sahip olmaktadır. Bu nedenle rehberlik eğitimi veren okullarda edebiyat dersleri de yer almaktadır (Özdemir 2009: 39).

Eserlerde bahsedilen toplum, tüm dünyanın ve kültürün tanınmasını sağlamakta, turistik destinasyon seçimlerinde önemli bir unsur olan kültürel yakınlığa neden olabilmektedir (Çimen 2010: 86). Diğer yandan Orhun Kitabeleri, önemli bir tarihî anıt olmanın yanında edebî eser olarak önemli değere sahiptir (Ergin 2003: XIV). Şimdi ise araştırmacı olan olmayan birçok ziyaretçinin uğrak yeri olmaktadır. Kırgız Türklerinin millî destanı olan *Manas Destanı* tarihçilere konu olmakta dahası destana konu olan topraklar ilgi çekmektedir. Birçok bölgenin, kültürün ürünleri olan edebî eserler *Dede Korkut* gibi kuşaktan kuşağa aktarılmış tarihî, kültürel değerlerinin yanında turistik önemleriyle de ortaya çıkmaktadır. Bu mekânların edebî değerleri turistik değerlerini artırmaktadır.

Edebiyat ile turizm arasındaki ilişkinin farklı bir türü de tatile çıkan kitlelerin önemli bir kısmının yolculuklarında ve tatil dönemlerinde edebî eserler okuyor olmalarıdır. Gündelik yaşantılarında okuyan kişilerin dışında, tatil dönemlerinde okuma oranları artan insanlardan bahsedilmektedir. Bu durumda turizmin edebî eserlerin okunmasına olanak sağladığı söylenebilir. Diğer yandan okuma; gezileri doğurabilir, geziler de gezilen yerler ile ilgili okumaları doğurabilir. Edebî eserlerde yer alan başta mekânlar, kişiler ve etkinlikler nedeniyle insanların ilgilerinin artması ve ilgili gezilere çıkılması söz konusudur. Bunların yanı sıra konu ile ilgili daha çok okuma yapmayı ve bu da daha çok seyahati tetikleyebilmektedir. Bu durumda turizm ile edebiyatın birbirlerini sarmal şeklinde desteklediği söylenebilir.

"Nazım Hikmet Mezarı / Moskova"

"Orhun Kitabeleri"

"Franz Kafka Portre / 1969"

Beş Şehir Melankolisinin İzinde

Son yıllarda yazdıklarıyla *Ahmet Hamdi Tanpınar*'ı düşünce dünyasının yörüngesine oturtur Oğuz Demiralp. Onun romantik yönünün en çok öne çıktığı yapıtı olarak Beş Şehir'i işaret ederken "Canlı hayata, yaşayan ve duyan insana, cansız madde karşısındaki bir mühendis gibi değil, bir kalp adamı olarak yaklaşmayı istedim." diyen yazarın coğrafyasıyla tarihiyle İstanbul'dan Erzurum'a kendi yurdunu bütünlük ve süreklilik içinde kavrama, kendi yurduyla özdeşleme çabası içinde olduğunu vurgular. *Paul Dumenl*'in gözünde ise Tanpınar'ın otoportresi sayılır Beş Şehir.

İstanbul'un geleneksel kimliğine "**Eski İstanbul bir terkiptir.**" penceresinden bakan Tanpınar'ın

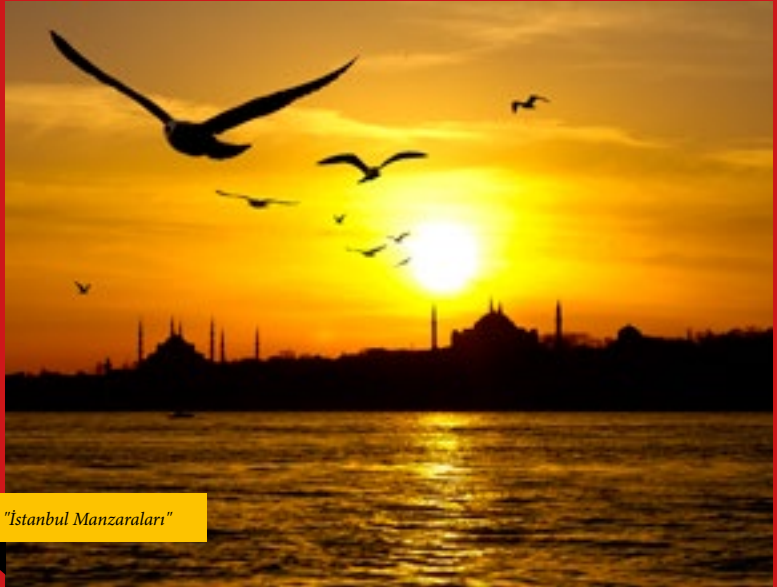
"sanatkârane hatta müzikaldir" dediği Boğaziçi, Beyoğlu, Üsküdar, Erenköy tarafları, Çekmeceler, Bentler, Adalar; bir şehrin içinde adeta başka başka coğrafyalar gibi kendi güzellikleriyle bizde ayrı ayrı duygular uyandıran, hayallerimize başka türlü yaşama şekilleri ilham eden peyzajlardır. Onu asıl Boğaz'ın geçmişine çekenin altında yatan ise aradıklarını yerlerinde bulamamasıdır.

Çocukluğumda Boğaz'ın tepeleri şimdilerdeki gibi değildi, bomboştu. Zaman geçtikçe güzelim eski ahşap evler yerlerini kişiliksiz, bir örnek yapılarla bıraktı. Tanpınar'ın Beş Şehir'de ele aldığı, III. Mustafa Dönemi'nde (İstanbul'da bulunan *Baron de Tott*'un hatıralarında da anlattığı) musiki âlemlerinin yapıldığı, ilk mehtap ka-

sidesini yazan III. Selim'in altından yapılmış bir deniz kırlangıcı bulunan saltanat kayığıyla mehtap sefalarna çıktığı; *Ferahfeza Ayini*, *Mozart* ve *Rossini*'ye düşkün *II. Mahmut*'un vazgeçemediği yerlerden Emirgan ve Büyükdere'de geçmişti çocukluğum ve gençliğim. Şehrin kalbine doğru yolculuğa başlamak üzere üst güvertesine çıkarken büyük bir pirinç levhada *Glasgow* yazısının beni karşıladığı çoğu 1980'li yıllarda seferden kaldırılacak, herkesin birbirini tanıdığı, selamlaştığı İngiltere'de inşa edilmiş bir zamanların Şirket-i Hayriye vapurlarından Kalender, Güzelhisar, Altinkum, Küçüksu vapurları o günlerin vazgeçilmezidir. Sisler içindeki hayal meyal geçmiş zamana kendimi bıraktığımda, önünden binlerce kez

"Tanpınar ne güzel anlatır İstanbul'u. Kalemî bir melek gibi dolaşır kubbelerin, minarelerin arasında."
Oğuz Demiralp

"İstanbul Manzaraları"

"Taksim"

"Boğaziçi"

geçtiğim bazen de lüfer avından sabaha karşı döndüğümde Ayvansaray yapısı, sandalımı önüne demirlediğim panjurları hep kapalı, gizemli, pastel renkli, şimdilerde Sadberk Hanım Müzesi olan köşkün önündeki denizaneleri ile dolu lacivert denizi düşünürken kendimi yakaladığımda, içime Tanpınar düşer.

"İstanbul ya hiç sevilmmez yahut çok sevilmiş bir kadın gibi sevilir. Yani her hâline, her hususiyetine ayrı bir dikkatle çıldırarak."

Bu cümlesine ve Türkçenin en güzel romanı *Huzur*'da, Mümtaz'ın Nuran'a olduğu kadar İstanbul'a da âşık olduğunu bize hatırlatan *Fethi Naci*'ye daha ne ekleyebiliriz!

Tanpınar, kalesinin etkisi ile olsa gerek

çelik zırhlarını giymiş ortada dolaşan bir eski zaman silahşoruna benzetir Ankara'yı. Kendisine daima muharip görünür, *"O bütün Orta Anadolu'ya bir iç kale vazifesi görmüş, eteklerinde daima tarihin büyük düğümleri çözülüp bağlanmıştır."* dediği Ankara. Hemen ardından da 1928 sonbaharına götürür bizi. Şehre ilk ayak bastığı günlerde onun dar sokaklarında başıboş dolaşıp eski evleri seyrederken Cebeci ya da Kale'deki bu evlerin birinde oturmayı geçirir aklından. Kimi zaman da Ankara Ovası'na bakarken Hacı Bayram'ın ömrünün sonuna kadar müritleriyle biçtiği tarlaları düşünür. Günümüzde Kale'den Tanpınar'ın seyrettiği ovaya doğru baktığımızda binlerce yapıdan mürekkep bir orman ile karşılaşmanın kederini tadarız.

Taşlarında, şehirden geçmiş sayısız uygarlığın simgesi olan duvarlarında; sütun başlıkları, lahit kapakları ya da aslan rölyefi bir Roma kitabesi görürüz. Ayrıca Kale'deki evlerden kimilerinin onarılmasıyla geçmiş günlerin rüzgârını yakalayabiliriz kendimize göre!

Beş Şehir 'de Tanpınar, *"Bozkır, kendine bir serap çeşnişi vermektan hoşlanır. Konya'ya hangi yoldan giderseniz girin sizi bu serap vehmi karşılar. Çok arızalı bir arazinin arasından ufka daima bir ışık oyunu, bir rüya gibi takılır. Serin gölgeleri ve çeşmeleri susuzluğumuza uzaktan gülen bu rüya, yolun her dirseğinde siline kaybolabüyür, genişler ve sonunda kendinizi Selçuk sultanlarının şehrinde bulursu-*

"Ankara Manzaraları"

"Hacı Bayram Veli Camii ve Çevresi"

"Ankara Kalesi"

nuz.” der. Konya, Tanpınar gibi beni de avucunun içine alacak, sıtma gibi yakalayıp bozkır sarısına taşıyarak kendine özgü melankolisine ortak edeceği masal sayfalarında farklı bir iç yolculuğun da kapılarını açacaktı. Kendini en çok hissettiren *Taş Köprü*'sünden sulara ve unuttun beni mavisini uzun kayıklara yansıyan ışıklarıyla bir hayalden farksız Beyşehir'i geride bırakıp Konya'ya yaklaşırken asfaltın iki yanında yeni biçilmiş tarlalardaki sarıyla karşılaştığımda, bozkır gecesi içime işleyecekti amansız melankolisile.

Beş Şehir yazarının *“Bozkırın yalnızlığında karşımıza birdenbire bir bir gece büyüyle”* çıktığından söz ettiği kayıp bir mimari, Konya'da bir sözlüğün sayfalarına gizlenmiş gibi-

dir. Selçuklu hanlarından Konya ile özdeşleşmiş *Zazadin*'in kitabesindeki kırmızımtırak harflerinin arasında göktaşlarının da bulunduğu yazar. Yapım yılı boş bırakılmış Horozlu, Sultan ve Obruk Hanlarının ise uzak diyarlardan gelen kervanların nal seslerinin hâlâ taş avlularında yankılanan sesi duyulur. Ticaretin ve yalnızlığın silinmez mührünü vurduğu bu yapılar, satır aralarında sırlar fısıldayacaktı usulca bana, *Susan Sontag*'in çok damarlı şehirlerini çağırıştıran bozkırın ortasındaki ruh atlasım mistik Konya'da!

Üçünde de farklı yollardan ulaştığı Erzurum yolculuklarında, anneannesinin masallarını, ona öğrettiği yıldız adlarını, Kerem ile Yunus'un beyitlerini yanından hiç ayırmayacaktı Tanpınar.

Nisan 2008'de üç gün kaldığım Erzurum'u Tanpınar *“Şehir kapılarını kapatır kendi âleminde yaşardı.”* şeklinde tarif eder. Geçmişinde sayısız hikâye, göç, savaş, isyan ve katliamların yanı sıra “tam bir ortaçağ şehri olarak” kurulmuş, her eksiğin tamamlandığı şehirlerdendi Erzurum. Cumhuriyet Caddesi'ne açılan bir masal devinden farksız devasa kapılarıyla Tedarik Deposu'nun altında küçücük, çizgileri abartısız, süsten, fazlalıklardan arındırılmış duruşuyla karşılaştığımda *Lala Paşa Camisi*'nin güzelliğini, kıymetini ilk görüşte değil de zamanla tanıyacağımı anlamıştım. Kendine özgü mimari pırlıtsı, sadeliği, iddiasızlığıyla akıldan silinmeyecek eserlendendi. Kendi içine çekilmiş, boyutları küçük tutulmuş

*“Beş Şehir’de Tanpınar,
“Bozkır, kendine bir serap
çeşnisi vermekten hoşlanır.
Konya’ya hangi yoldan
girerseniz girin sizi bu serap
vehmi karşılar. Çok arızalı
bir arazinin arasından ufka
daima bir ışık oyunu, bir
rüya gibi takılır.”*

“Taşköprü / Beyşehir Konya”

Mimar Sinan'ın sihirli dokunuşundan izler taşıyan yapının bahçesinde oturmuş onu seyrederken Tanpınar'ın "Önünde bir zamanlar fermanlar okunan, Osmanlı Dönemi mimarisinin Erzurum'da bu eser ile yaşadığı ruhaniliği onda bulabilmek için biraz yorulmak, biraz da böyle olmasını istemek lazımdır." dediği kulaklarımda yankılanacaktı. Ertesi sabah yeniden gelip karşısında durduğumda küçük bir pırlantaya benzeyen eşsizliğini ancak Tanpınar'ın Erzurum'a üçüncü ve son gelişinde duyabildiğini ve "Bir akşamüstü önünden geçerken XVI. asrın mucizesi olan o harikulade nispet beni yakaladı" cümlesini bir gün önce nasıl olup da düşünmemiştim. Aslında beni ona asıl çekenin o sihirli "nispet/oran" sözcüğünde gizli oldu-

ğunu anlayıvermiştim! "Niçin Bursa'yı bu kadar seviyoruz?" sorusuna, "Onda en saf hâliyle kendimizi görürüz." karşılığını verir Tanpınar. İskenderiye nasıl şair Kavafis'in hep peşinden gelmiş, yakasını hiç bırakmamışsa Tanpınar için de Bursa öyledir. "Billur bir avize Bursa'da zaman" derken tarihi, geçmiş zamanı, sonsuzluğu, bir rüyadan artakalmanın hüznünü bir musikinin notaları gibi "Bursa'da Zaman" şiiriyle ölümsüzleştirerek şehrin ruhuna sinmiş başka bir zamana götürür bizi. Sayısız gidiş gelişlerimde beni zamanda görsel bir yolculuğa çıkaran yerin adresi müze olacaktır. Bir günde yüzyıllar yaşamak, bir şehrin kalbine yolculuk yapmak istiyorsanız *Bursa Kent Müzesi*'ne gitmeniz yeterli. Bir

zamanlar Adliye olarak kullanılmış tarihi binada sergilenenler Bursa'nın MÖ 7000 yıllarına uzanan gizemli macerasına benzersiz bir tanıklık. Çağdaş Bursa bölümünde Cumhuriyet Dönemi'nden günümüze kadar şehrin yaşadıkları ile yüz yüze gelirsiniz. Üst katta Bursa'nın ünlüleri, gelenek görenekleri, giyim kuşamı ve günlük yaşamından çarpıcı sahneler, ziyaretçileri olanca pırıltısı ile bir zaman tünelinin içine çeker. Sonunda giriş katına inip Belediye Başkanının 1934 model muhteşem Desoto makam otomobilinin yanından geçip sizi gölgesine çağırın devasa çınarın altında soluklanırken bir şehre dokunmanın, onun sırlarını paylaşmanın büyüsunü hissedebilirsiniz içinizde.

"Lala paşa Cami / Erzurum"

"Kent Müzesi / Bursa"

• Hatice BİLDİRİCİ

Şair Gezince

Bir şair, seyyah olursa diğer seyyahlardan farklı şeyler mi görür farklı şeyler mi söyler? Biz Şavkar Altinel okuyunca böyle bir fark gördük.

Şavkar Altinel, 1953'te İstanbul'da doğmuş. On dokuz yaşında ülkeden ayrılmış. Chicago'da dört yıl, Glasgow'da on üç yıl yaşamış. Uzun zamandır da Londra yakınlarında ikamet ediyor. Eserlerini Türkçe yazmış. Şair, şiir eleştirmeni ve çevirmen olarak eserler vermiş. Ancak kanaatimizce onun asıl dikkat çekici tarafı yolculuk etrafında şekillenmiş olan şu beş kitabıdır:

Kvangvamun Kavşağı (2004, YKY)
Güneydeki Ülke: Avustralya'da Bir Yolculuk (1996, Oğlak Yayınları; Güneydeki Ülke adıyla, 2006, YKY)
Tepedeki Yabancı (2009, YKY)
Mavi Defter (2012, YKY)
Hotel Glasgow (Eylül 2014, YKY)

Bunlara tek başına gezi, anı ya da şehir yazıları demek mümkün değil. Çünkü bunların hepsiyle ilgili olmakla

beraber bu eserler, geçmişle ilişkilendirilmiş, hayatla ve yazıyla yüzleşmeye doğru uzanan bir yolculuğun anlatılmasından oluşuyorlar. Edebiyat ve seyahatin kesiştiği yerde, insanın varoluş yolculuğunu anlamlandırma-ya çalışan bu metinler, bir şairin hassasiyeti ve dikkatiyle şekillenmiştir.

Bu eserlerden ikincisi olan Güneydeki Ülke, Avustralya'ya yapılan bir seyahati anlatır. Şavkar Altinel bu seyahati kırk yaşında yapar. Güneydeki ülkenin, ona, hayatının kırk yılının ardından bir ışık kırılması vererek başka bir bakış getirmesini umar.

"Saat kırkı geçiyor; kendi ekvatorunun altında, hayatımın güney yarım küresinde, suların tersine aktığı yerdeyim. Gençken reddettiğim şeyleri şimdi arıyor ve zamanın yönünü değiştirip beni geri götürmesini istiyorum..." (G.Ü. s. 126)

Londra'dan kalkıp dünyanın öbür ucuna bir anlamda kendini aramaya gelmiş olan şair, her şeyden ve her yerden uzak olmak duygusuyla Avustralya kıtasını yaklaşık on günde

notlar alarak ve mümkün olduğunca turistlerden uzak durarak gezer. Ülke tarihinin aslında bir göç tarihi olduğunu tespit eder ve sonra kıtanın kendi hâliyle de ilişkilendirdiği özelliğini şöyle dile getirir: "Avustralya, her zaman ki, kopmakla bağlanmak arasında kalmış durumda." (G.Ü., 43)

Hayata tersinden bakmak, göçebe olmak, bütünden uzak ve farklı olmak, gözden ve gönülden irak olmak gibi anlamlar yükleyerek gittiği Avustralya yolculuğu, Altinel'e huzur verir:

"Londra'dan beri taşıdığım sıkıntının yerinde şimdi garip bir dinginlik var ve bu akşam saatinde içim bomboş. Günlerce süren yolumun sonunda kollarımı kavuşturup yüzümü ufka dönüyor ve hiçbir şey duymadan ve düşünmeden büyük tropik gecenin denizin yaşayan maviliğini örtmesini bekliyorum." (G.Ü. s. 127)

Gezi kitaplarının beşincisi ve son yayımlanmış olanı *Hotel Glasgow* ise, ilk önce Glasgow'a oradan da Paris'e yapılan bir yolculuğu anlatır.

"Hayat dediğimiz şeyin şaşırtıcı derecede güzel ama bize uzak ve yabancı bir kıtada bir yolculuğa benzediğini, bu yolculukta oradan oraya giderken ya da arada bir gar saatlerinin altında birilerini ya da bir şeyleri beklerken gerçekte aradığımızın sürekli olarak kaybettiğimiz hayatın kendisi olduğunu ama başarılarımızın üstündeki saatler usulca tıkırdarken kaybettiklerimizin her an daha da uzaklaştıklarını ve yolculuğun sonunda da yalnızca bu namlunun gösterdiği yere vardığımızı şu anda her zamankinden kesin bir biçimde duyuyorum." Güneydeki Ülke s.126

“Okumak: Başkasının pasaportuyla kendi hayatına yaptığın yolculuktur”

Yazar, Şavkar adını verdiği kahramanını ömrü boyunca gerçekten istediği tek şey olan yazarlığa ilk adımını attığı Glasgow’da bir gece konaklatır. Bu, okuyucunun Glasgow hakkında fikir edineceği bir gece olmanın yanında Şavkar’ın gençlik yıllarındaki mutsuz günlerine de bir yolculuktur. Buradan ve o yıllardan acelece ayrılıp Paris trenine biner. Paris’te kalacağı otelin ismi Hotel Glasgow’dur. Bu isim Şavkar için birçok çağrışımı birden içermektedir. Sanki bu otelle, Glasgow başka bir yere kaçmak istemiştir. Adeta başka biri olmak istemiştir. Zaten hayatlarımız da bir otel odasında kalmaktan başka nedir? Otel ve konuk – kitapta bahsedilmemekle beraber geleneğimizde han ve yolcu olarak- metaforlaşmış olan dünya ve insanı temsil eder. Her insan bir yolcudur, misafirdir.

Kitabın ana izlediği olan başka biri ol-

mak; *Betolucci’nin Paris’te Son Tango* filmi ve filmin başrol oyuncularını *Marlon Brando* ve *Maria Schneider*, bir dönem “terörist” olduğu iddia edilen siyahi akademisyen *Angela Davis*, *Antonioni’nin Yolcu* filmi ve romancı *Richard Wright* üzerinden her biri ayrı bir bölümde olmak üzere ele alınır. Bu kişi ve filmlerin ortak özelliği yollarının Paris’ten geçmesidir. Şavkar, Paris’te kişilerin ikamet ettikleri ve filmlerin çekildiği mekânları dolaşır. Kendi geçmişi de bu gezide onu terk etmez. Yine kitap boyunca yolumuzdan çekilmeyen iki simgesel kahraman da *Aziz Paulus* ve melekle gürleşen *Yakup*’tur. Onların mücadele biçimleri de Şavkar’ı ve yollarında gezindiği kahramanlarını anlamamız için kıymetlidir.

Dünyayla ve hayatıyla yüzleşmeyi deneyen Şavkar’ın yolu sonunda okumak ve yazı yazmak fikrinde odaklanır. Çünkü “...okumak yani bizi gerçekten ilgilendiren bir hikâyenin gelişimini izlemek başka birisinin pa-

saportuyla kendi hayatımızda yolculuğa çıkmaktır.” (H.G.,s.100) *Peki, Yazı neydi? Bir kaçma girişimi, hayatın yerine kelimelerin güzelliğini koymak, yazarı da olduğu kusurlu ve eksik insandan böyle baştan çıkarıcı güzellikler arasında yaşayan, kavrayışı ve duyarlılığı tam kimseye dönüştürmek için bir çaba.*” (H.G.,s.101)... yani başka biri olmanın farklı bir yoludur. Şavkar’ın, bunu yaparken bilinmesini istediği başka bir şey daha vardır.”

... ama bunu “her şeyin kurmaca olduğunu göstermek” amacını taşıyan o ucuz ve sıkıcı “postmodern” oyunu oynamak için değil, tam tersine, her şeyin gerçek olduğunu ve ne kadar çabalarsak çabalayalım başka bir şey olmayacağını göstermek için yapmalıydı.” (H.G, s.102)

Her şeyin gerçek olduğunu ve ne kadar çabalarsak çabalayalım başka bir şey olmayacağını seziyor olsak da *Güneydeki Ülke* ve *Hotel Glasgow*, okuru için iyi birer yolculuktu aslında.

• **İ. Cemal DEMİRÇİ**

Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü
Kültür ve Turizm Uzmanı

Dünyada Turizmin Gelişimi ve Ekonomiye Katkısı

1841 yılında İngiliz Thomas COOK'un, düzenlenen bir etkinlik için 570 kişilik bir grubu bir şehirden başka bir şehre trenle götürmesi, ilk toplu seyahatin başlangıcı olarak kabul edilmektedir.

Turizm bilincinin oluşması, seyahat özgürlüğünün artması ve insanların teknolojik gelişmeler aracılığı ile dünya ülkeleri hakkında edindiği yeni bilgiler turizmin gelişmesine etki etmiştir. Yaşanan bu sosyal gelişmelerin ardından dünya genelindeki refah artışı, tur operatörlerinin yaygınlaşması ve özellikle havayolu taşımacılığının ulaştığı seviye ile uzak ülkelere seyahatin kolaylaşması, uluslararası turizm faaliyetlerine ciddi bir ivme kazandırmıştır.

Bugün gelinen noktada turizm, sosyo-ekonomik gelişmenin anahtar sektörü konumuna yükselmiştir. Şöyle ki; turizm dünya gayrisafi hasılasının %9'unu oluşturmakta ve meydana getirilen her 11 istihdamın 1 tanesi turizm sektöründen kaynaklanmaktadır. Turizm dünya mal ve hizmet ihracatına %6 katkı yaparken hizmet ihracatının ise %30'unu oluşturmaktadır.

Dünyada 1950 yılında ölçülen turist sayısı rakamı 25,3 milyon kişidir. Bu sayı 1980 yılında 278,1 milyon, 2010 yılında 949 milyon ve son olarak 2014 yılında 1 Milyar 135 milyon olarak ölçülmüştür. 1980 - 2014 yılları arasında dünyada turist sayılarındaki artış oranı %308,12'dir.

Dünyada turizm gelirleri ise 1950 yılında 2,1 milyar dolar, 1980 yılında 104,4 milyar dolar, 2010 yılında 965 milyar dolar ve 2014 yılında ise 1 Trilyon 245 milyar dolar olarak ölçülmüştür. 1980-2014 yılları arasında dünyada turizm gelirlerinde yaşanan artış oranı %1092,52'dir.

2014 Yılında Dünyada ve Türkiye'de Gerçekleşen Turizm Rakamları

2014 yılında dünyada turist varışları bir önceki yıla göre %4,4 artışla 1 milyar 135 milyon kişiye ulaşmıştır. 2030 yılına kadar dünyada turizminin 1.8 milyar turistiye ulaşması beklenmektedir.¹

Dünya turizminde liderliğini koruyan Avrupa ülkelerinde 2014 yılında %3,0 artış yaşanarak 583,6 milyon turist sayısına ulaşılmıştır. Avrupa'yı %5,4 artış ve 263,4 milyon turist sayısı ile Asya ve Pasifik ülkeleri izlerken, Amerika kıtası ülkeleri %8,1 artışla 181,5 milyon turist sayısı elde etmiştir. Sıralamada Afrika %1,8 artış ve 55,8 milyon turist sayısı ile dördüncü, Ortadoğu ise %4,6 artış ve 50,4 milyon turist sayısı ile beşinci sırada yer almıştır.²

Ülkemize geldiğinde ise 2014 yılında turizm alanındaki yükselişimiz sürmüş ve ülkemiz dünya turizminin üzerinde bir büyüme göstermiştir. 2014 yılında ülkemize gelen turist sayısı bir önceki yıla göre % 5,33'lük artışla 39.811.244'e yükselmiştir.

Ülkemizin kısa ve orta vadeli turizm hedefleri Kalkınma Programları ilgili yıl programları ile belirlenmektedir. Örneğin 2015 yılında hedeflenen turist sayısı 42.45 milyon olarak belirlenmişken turizm geliri hedefi ise 36,5 Milyar Dolar olarak belirlenmiştir.³ 2023 Turizm Stratejisinde hedefimiz turist sayısı ve turizmden elde edilen gelir bakımından dünyada ilk beş ülke arasına girmek olarak belirlenmiştir.⁴

"2015 yılı Ocak - Nisan döneminde ülkemize gelen yabancı ziyaretçilerin en çok giriş yaptıkları sınır kapılarının bağlı olduğu iller sıralamasında; İstanbul %7,17 artış oranı ve 3.409.956 ziyaretçi sayısı ile ilk sırada, Antalya %11,40'lık azalış oranı ve 1.158.498 ziyaretçi ile ikinci, Edirne % 1,07'lik artış oranı ve 735.451 ziyaretçiyle en çok giriş yapılan üçüncü il olmuştur. "

2014 Yılında Önemli Destinasyonlarımıza Gelen Ziyaretçiler

2014 yılında ülkemize gelen yabancı ziyaretçilerin en çok giriş yaptıkları sınır kapılarının bağlı olduğu iller sıralamasında; İstanbul %12,73 artış oranı ve 11.820.697 ziyaretçi sayısı ile ilk sırada yer alırken, Antalya %3,40'lık artış oranı ve 11.498.519 ziyaretçi sayısı ile ikinci, Muğla ise % 2,91'lik artış oranı ve 3.151.930 ziyaretçiyle en çok giriş yapılan üçüncü il olmuştur.

2014 Yılında En Fazla Ziyaretçi Almanya'dan

Türkiye'ye 2014 yılında en çok ziyaretçi gönderen ülkeler sıralamasında; Almanya 5.250.036 ziyaretçiyle birinci, Rusya Federasyonu 4.479.049 ziyaretçiyle ikinci, İngiltere ise 2.600.360 ziyaretçiyle üçüncü sırada yer almıştır.

2015 Yılı Ocak – Nisan Dönemi ve Gerçekleşen Rakamlar

2015 yılı Ocak – Nisan döneminde ülkemize gelen yabancı ziyaretçi sayısının bir önceki yılın aynı dönemine göre %0,51 azalışla 6.967.487 'ye düştüğü görülmektedir.

Türkiye'ye 2015 yılı Ocak – Nisan döneminde en çok ziyaretçi gönderen ülkeler sıralamasında; Almanya %4,71 artış ve 929.429 ziyaretçiyle birinci, İran %4,98 artış ve 527.826 ziyaretçiyle ikinci, Gürcistan %2,32 artış ve 472.742 ziyaretçiyle üçüncü sırada yer almıştır.

Ülkemizin en önemli pazarlarından biri olan Rusya Federasyonunda 2014 yılında başlayan ve 2015 yılında da devam eden ekonomik ve politik kriz nedeniyle ülkemize olan turist akışında önemli miktarlarda azalmalar yaşandığı görülmüştür. 2015 yılı Ocak – Nisan döneminde Rusya Federasyonundan ülkemize gelen ziyaretçi sayısında %29,01 oranında azalış yaşanmış ve 300.719 ziyaretçi sayısına ulaşılmıştır. Söz konusu azalış karşısında Kültür ve Turizm Bakanlığı bir destek paketi açıklamıştır.

2015 Yılı Ocak – Nisan Dönemi ve Gerçekleşen Rakamlar

2015 yılı Ocak – Nisan döneminde ülkemize gelen yabancı ziyaretçi sayısının bir önceki yılın aynı dönemine göre %0,51 azalışla 6.967.487 'ye düştüğü görülmektedir.

Türkiye'ye 2015 yılı Ocak – Nisan döneminde en çok ziyaretçi gönderen ülkeler sıralamasında; Almanya %4,71 artış ve 929.429 ziyaretçiyle birinci, İran %4,98 artış ve 527.826 ziyaretçiyle ikinci, Gürcistan %2,32 artış ve 472.742 ziyaretçiyle üçüncü sırada yer almıştır.

Ülkemizin en önemli pazarlarından biri olan Rusya Federasyonunda 2014 yılında başlayan ve 2015 yılında da devam eden ekonomik ve politik kriz nedeniyle ülkemize olan turist akışında önemli miktarlarda azalmalar yaşandığı görülmüştür. 2015 yılı Ocak – Nisan döneminde Rusya Federasyonundan ülkemize gelen ziyaretçi sayısında %29,01 oranında azalış yaşanmış ve 300.719 ziyaretçi sayısına ulaşılmıştır. Söz konusu azalış karşısında Kültür ve Turizm Bakanlığı bir destek paketi açıklamıştır.

Uluslararası Sıralamalar

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü tarafından yayınlanan Nisan ayı Barometresinde yer alan istatistiklere göre Türkiye, dünyada en fazla turist çeken ülkeler sıralamasında 2011 yılında elde ettiği konumunu korumaktadır. Buna göre ülkemiz 2014 yılında dünyada en çok turist çeken ülkeler sıralamasında Avrupa'da 4. Dünyada 6. sırada yer almaktadır.

Turizm Geliri sıralamasında ülkemiz, Avrupa'da 6. dünyada 12. sırada yer almaktadır.

Turizm Gelirleri ve Turizmin Türkiye Ekonomisine Katkısı

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yılda dört çeyrek olarak yayınlanan turizm geliri rakamlarına göre ülkemiz 2014 yılında bir önceki yıla göre %6,18 artışla 34.35 milyar dolar turizm geliri elde etmiştir. 2014 yılında ülkemizden çıkış yapan ziyaretçilerin ortalama kişi başı harcaması bir önceki yıla göre 4 dolar artarak 828 Amerikan doları olarak gerçekleşmiştir.

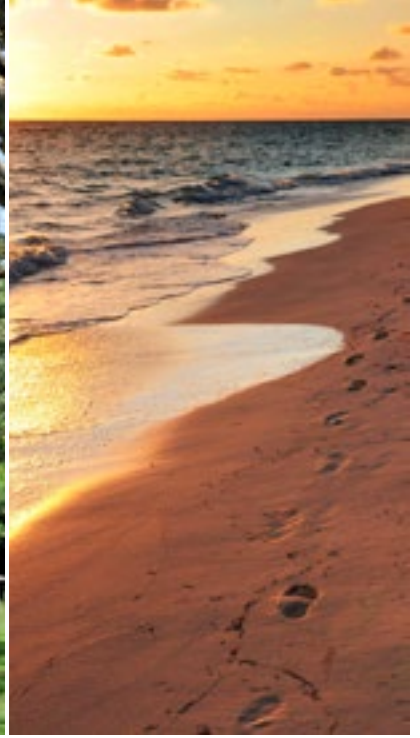
2015 yılının Ocak – Mart döneminde ülkemizin elde ettiği turizm geliri rakamı ise %1,27 artışla 4.8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılı Ocak – Mart döneminde gerçekleşen kişi başı ortalama harcaması ise 911 Amerikan doları olarak ölçülmüştür.

Turizmin, Türkiye ekonomisindeki yerini incelediğimizde; Turizm gelirlerinin 2014 yılında gayrisafi yurtiçi hasıla içerisindeki payının %4,28'e yükseldiğini (bir önceki yıl %3,92), toplam ihracat içerisindeki payının %21,75 olduğunu, net turizm gelirlerinin dış ticaret açığını kapatma payının %34,10'a çıktığını (bir önceki yıl %27,09) ve en önemlisi de ülkemizin cari açığının %52,78'inin net turizm gelirlerince karşılandığını görmekteyiz.

En Fazla Turist Çeken Ülkeler Sıralaması

Turizm Gelirleri Dünya Sıralaması

SIRA	ÜLKE	Milyon Kişi	SIRA	ÜLKE	Milyar Dolar
1	FRANSA	83.7	1	A.B.D.	177
2	A.B.D	74.7	2	İSPANYA	65.2
3	İSPANYA	65.0	3	ÇİN	56.9
4	ÇİN	55.6	4	FRANSA	55.4
5	İTALYA	48.6	5	MACAO	50.8
6	TÜRKİYE	39.8	6	İTALYA	45.5
7	ALMANYA	33.0	7	İNGİLTERE	45.3
8	İNGİLTERE	8	ALMANYA	43.3
9	RUSYA FED.	29.8	9	TAYLAND	38.4
10	MEKSİKA	29.1	10	HONG KONG	38.4
	TOPLAM	1.135		TOPLAM	1.245

Bakanlık Belgeli Konaklama Tesisleri ve Yatak Sayıları

Yatırım ve İşletme Belgeli Konaklama Tesislerinin toplam sayısı 2013 yılında 4.038 iken 2014 yılında bu sayı % 30,01 artışla 4.241'e ulaşmıştır.⁵ 2015 yılı Ocak – Mayıs döneminde ise bu sayı 4.324 olarak gerçekleşmiştir. Yine 2014 yılında Bakanlık Belgeli Konaklama Tesislerine ait yatak sayısı 1.114.383 iken, 2015 yılı Ocak – Mayıs döneminde yatak sayısı 1.139.947 ye ulaşmıştır.

Çevreye Duyarlı Tesisler

Sürdürülebilir turizm kapsamında, çevrenin korunması, çevre bilincinin geliştirilmesi, turistik tesislerin çevreye olan olumlu katkılarının teşvik edilmesi ve özendirilmesi amacıyla Bakanlığımızca başlatılan "Turizm İşletmesi Belgeli Konaklama Tesislerine Çevreye Duyarlı Konaklama Tesisi Belgesi Verilmesine Dair Uygulama" kapsamında bugüne kadar 223 tesise Çevreye Duyarlı Konaklama Tesisi Belgesi verilmiştir.

Mavi Bayraklı Plajlar

Ülkemizin turizm alanında gösterdiği bir diğer başarı ise Mavi Bayraklı plajlar dünya sıralamasında gösterdiği başarıdır. 2015 yılında uluslararası alanda Mavi Bayrak uygulaması yapan 49 FEE (Uluslararası Çevre Eğitim Vakfı) üyesi ülke arasında yapılan sıralamaya göre Mavi Bayraklı plaj sıralamasında ülkemiz, 436 plaj ile dünyada ikinci durumdadır. 2015 yılı Mavi Bayrak sıralamasında İspanya 578 plaj ile birinci sırada yer almıştır. Yunanistan ise 395 plaj ile ülkemizin ardından üçüncü sırada yer almıştır. 2015 yılında iller bazında en fazla Mavi Bayraklı plaja sahip il olarak 200 plaj ile Antalya 1. sırada yer alırken, Muğla 95 plaj ile 2. İzmir 45 plaj ile 3. sırada yer almıştır.

DİPNOTLAR

1. UNWTO Tourism towards 2030 sayfa 6
2. UNWTO World Tourism Barometer Volume 13 April 2015 sayfa 4
3. 2015 Yılı Programı sayfa 269 ve 297
4. Türkiye Turizm Stratejisi sayfa 4
5. 2014 Yılı Verileri Geçici Veriler olup, kesin veriler 30.06.2015 tarihinde açıklanacaktır.

• Hatice BİLDİRİCİ

Gezgin misin Turist mi?

Gezgin ve turist aynı eylemi gerçekleştirmek isteyen kişilerdir.

Türk Dil Kurumu, gezgin ve turist kelimelelerini hemen hemen aynı anlamda değerlendirmiştir.¹ Ancak günlük kullanımlarında bu sözcüklerin farklı anlamlarda kullanılabildiğini görürüz. Bunların net bir tanımını yapmak bize düşmez ancak yazımızda bu kavramları birbirinden ayırmaya çalışacağız.

Turist de gezgin de gezmek üzere yola çıkar, yaşadığı mekândan kalkıp başka yerlere gider. Bu iki kişinin gezme eylemini gerçekleştirme amaç ve biçimleri ayrıntılarda birbirinden farklılaşır. Bu, onların zihniyet ve yaşama biçimlerine göre şekil alan bir farklılıktır.

Yaptığımız araştırmaların sonucunda ikisi arasındaki farkları şöyle maddeledik:

1. Bacasız sanayi tabir edilen turizm, modern zamanlara ait bir gezme biçimidir. Dolayısıyla turist, modern bir eylem gerçekleştirmekte ve ekonomik bir değer oluşturmaktadır. Gezgin ise insanlık tarihi boyunca var olagelmıştır (Elimizdeki seyahatnameler de bunu göstermektedir) ve ekonomik değeri yok denecek kadar azdır.

2. Turist için seyahat, bir ihtiyaçtır. Gezgin içinse seyahat ve yolculuk bir yaşam biçimidir.

3. Turist genellikle bir grupta hareket etmektedir. Gezgin ise çoğunlukla yalnızdır.

4. Turist genellikle valiz ile gezgin ise sırt çantasıyla yolculuk yapar.

5. Turist, kısa bir zaman diliminde gerçekleştireceği bu gezisinde konforlu ve hızlı bir ulaşım aracını seçecektir. Gezgin ise uzun zamanlı bir yolculuğa çıkmıştır ve ulaşımını yürüyerek, bisikletle, trenle veya tekne ile sağlar.

6. Turist için geceyi geçireceği ya da dinleneceği mekânın konforunun önemli olduğunu söylemek mümkünken gezginin yola çıkarken bu konforu gözden çıkardığı görülür.

7. Turisti yollara düşüren öğrenmek ve tebdili mekân ile dinlenmektir. Gezginin yollara düşüren ise içgüdüsel bir meraktır hatta bir tutkudur.

8. Turist, rehberini kaybetmekten korkar. Gezgin ise kaybolmak için yoldadır.

9. Turist olmak, konsantre meyve suyu içmek; gezgin olmak ise dalından koparılan meyveyi yemek gibidir.

10. Gezgin için yol bitmez, turist için aldığı izin biter.²

İster turist olalım ister gezgin; yolda olmak, duruyor olmaktan güzeldir elbette.

DİPNOTLAR

1. Turist: a. Dinlenme, eğlenme, görme, tanıma vb. amaçlarla geziye çıkan kimse, gezgin, gezmen, seyyah.

Gezgin: sf. Gezmek, tanımak, görmek, dinlenmek amacıyla geziye çıkan (kimse), gezici, gezmen, seyyah.

2. <http://seyahatozgurlugu.blogspot.com/2012/07/bir-gezgin-ile-turist-arasndaki-fark.html>

• Kemal KAYA

Dilemma: Gezgin Olmak

"Long Neck Karen-Hilltribe, Chiang Mai, Tayland"

"Batad Yertisi Luzon, Filipinler"

Dünyayı keşfe çıkan her gezginin yaşadığı bir ikilem vardır. En azından ben bir noktada ikilem yaşıyorum. Ahlaki veya etik gözle baktığımda, bazen bir şeyleri yapıp yapmamakta kararsız kaldığım anlar oluyor.

Belgesel programlarında büyük bir merak ve heyecanla izlediğimiz coğrafyaları veyahut inanılmaz güzellikte fotoğraflarla süslenmiş şahane bir gezi yazısında okuduğumuz yerleri görmeyi çok arzuladığımız olmuştur değil mi?

Gün gelir de bir gün, izlediğimiz o sahnelerin içerisinde yer alan şanslılardan olduğumuzda, o olağanüstü fotoğrafların ve görüntülerin arkasında kameraların görüntülemediği ve fotoğrafların sergilemediği çok trajik hikâyelere ve yaşamlara şahit olabiliriz. Edindiğiniz bilgiler ise hiç de ekranda gördüklerimiz gibi olmayabilir. Dünyanın en uçra köşesindeki kameralarınıza gülümseyerek bakan bir kabile bireyinin, aslında hayvanat bahçesinde kafese kapatılmış orangutandan bir farkının olmadığı; kimlik kartı bile

olmayan bu insanların karın tokluğuna yaşayan düşük maaşlı birer turizm işçisi olduğu gibi bilgiler mesela.

Tayland'ın kuzeyinde Chiang Mai şehrinde, turistler için kurulmuş Uzun Boyunlu Kabile Karen köyünü gezerken hissettiklerim bunlardı. Kültürel ve sosyal yaşantılarından uzak bir yere itilmiş kabile, kendi içerisinde bir doğal değişim yaşamayıp, dışarıdan gelen etkilerle özgün hayatlarından uzaklaştırılmışlardı.

İşte beni huzursuz edip ikilemde bırakan şeylere örneklerden biri buydu. Bu tür organizasyonlara katılmamalı mı katılmamalı mı?

Turistseniz eğer sadece size gülümseyen bu yüzlerin fotoğrafını çeker geçersiniz. Bilgisayarınızda arşivleyeceğiniz, Facebook'ta eşe dosta göstereceğiniz çok güzel fotoğraflarınız olur. Gezgin seniz eğer kameraların gösterdiklerinden fazlasını merak eder ve öğrenmeye çabalarsınız ve bu noktada öğrendikleriniz sizi ikileme düşürmeye sebep olabilir.

Turizm sektörü günümüzde, dünya

mirası ve kültürlerini metalaştırarak bir tür alış-veriş diyaloguna çevirmiş. Kâr etmeye odaklanmış, doğaya ve insana saygı duymayan endüstrisinin yarattığı bu iş şekli, geçmiş ve bugün arasında bir kırılma yaratarak bu insanların kendi kültürüne yabancılaşmasına sebep oluyor. Benzersiz dünya kültür mirası olan gelenekleri ve hatta yaşamları birer değiş-tokuş değerine indirgenmiş. Bu değiş-tokuşta, ben ve benim gibiler bu gibi acentelerden tur satın alıyor, acenteler de bu insanların konuştuğu turistler için inşa edilmiş yapay köyde bize sergiliyorlardı.

Kendi geleneklerinden dışarıya itilmiş kabile, söz sahibi kesimin kontrolünde kendilerine öngörülmuş bir düzene göre bir hayat sergilemek zorunda kalmıştı. Söz konusu kesim turizm sektörü ve bunu besleyen de bizlerdik; keşfetmeye meraklı gezginler veya turistler.

Şu an bu sürecin ülkesel boyutta olanı Papua Yeni Gine, Myanmar ve Laos'ta yaşanıyor, diğer birçok Afrika

"Turistseniz eğer sadece size gülümseyen bu yüzlerin fotoğrafını çeker geçersiniz. Bilgisayarınızda arşivleyeceğiniz, Facebook'ta eşe dosta göstereceğiniz çok güzel fotoğraflarınız olur. Gezgin seniz eğer kameranın gösterdiklerinden fazlasını merak eder ve öğrenmeye çabalarsınız ve bu noktada öğrendikleriniz sizi ikileme düşürmeye sebep olabilir."

ve Güney Amerika ülkelerinde olduğu gibi... Ülkeler veya topluluklar hazır olmadan, geçmişte müşterek bir sahiplenme ile gelenek hâline gelmiş ve vücut bulmuş yaşamlara müdahale ediliyor, çok hızlı bir değişime uğrattılıyor. Buna neden olan ise biz meraklı seyahat etmeyi seven insanların yarattığı talepti. Turizm endüstrisi ise sadece müşterilerini memnun etmeye çalışıyordu.

Gelenekleri ile var olan topluluklar, gelenekleri ellerinden alındığında veya birer ticari meta hâline dönüştürüldüğünde kendileri olmaktan uzaklaşıyorlar. Kendilerine çok yabancı kültürler ile etkileşime geçen insanlar, geleceğe giden yolda geçmişlerinden kopuyorlardı. Kendisi olamayan topluluklar başkası da olamayacakları için başkasına bağımlı hâle dönüşüyordu. Hangi gözle bakarsak bakalım, turizm endüstrisi vasıtasıyla bu ülkelerin ve halkların geleceğini değiştiriyoruz. Kültürlerin geleceğini, geçmişlerini kullanarak değiştiriyoruz. Turizmin getirdiği bu değişimin topluluklara

yenilik veya gelişim getirdiği ve ona bazı özellikler kazandırdığı da öne sürülebilir. Ancak bu noktada acaba bu toplulukların buna ihtiyacı var mı diye kendime sormadan da edemiyorum.

"Kaybolan her gelenek, her dil ve renk hepimizin kaybidir"

Sömürü, bir kaynağın kabul edilemez amaçlarla kullanılmasını anlatan bir terim. Eskiden ekonomik kaynaklar üzerine odaklı yapılan sömürgecilik, günümüzde kültür ve yaşamlar üzerine yapılıyor. Yerli geleneklerin, bu tarz sömürgecilikle birlikte yok olma tehlikesiyle yüz yüze kaldığı ortada. Yok olan sadece bir topluluğun veya ülkenin değil insanlığın geleceğidir. Kaybolan her gelenek, her dil ve renk hepimizin kaybidir. Gelenekçi biri olduğum hiç söylenemez, ancak geleneklerin kaybı bana üzüntü veriyor.

Bu dayatma ve etkileşimlerle, biri birine benzeşmeye başlayan kültürler çecikliliğini yitiriyor. En azından ben böyle düşünüyorum. Bu nedenle Avrupa'ya

seyahat etmek bana pek de çekici gelmiyor. Bundan on yıl sonra Paris'e gidecek olursam karşımda bulacağım şehir eski Paris olacaktır. Aynı kiliseler, aynı köprüler, aynı yemek menüleri... Hayat Berlin'de, Londra'da da aynı şekilde işleyişini sürdürecektir.

Ama bir Myanmar bundan değil on, bir yıl sonra bile bambaşka ülke olacaktır, bir Laos veya bir Afrika ülkesi dayatılan değişimlerden çok hızlı bir şekilde nasibini alacaktır. Geçen yılki Suriye ile bundan beş yıl sonraki Suriye arasında belki de hiçbir benzerlik kalmayacaktır.

Bunu abartmış olabilir miyim acaba? Bunu en iyi bilenler bahsettiğim coğrafyalara farklı zamanlarda gidenlerdir!

Modern dünyada, bugün neredeyse her şeyi parayla satın alabiliyoruz, eğer yeterince ödersek.

Evet, ikilem bu! Gezgin veya turist olarak bu değişimlerin sebebi olmak.

Gözlere bakınca hissettiğim bu.

• **Özcan TEKGÜL**

İHL Meslek Dersleri Öğretmeni

İlim ve Kültür Yolcuları

“İhyau Ulumi'd-Din adlı eser on yıllık bir seyahatin meyvesidir. Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin Futuhatu'l-Mekkiyye'si de Mekke seyahatinin bir ürünüdür. İbn-i Batuta, Ortaçağın en büyük seyyahı kabul edilir ve sadece müslümanlar değil batılılar tarafından da takdir edilir.”

DİPNOTLAR

1. Bkz.: Er'âm 6/11; Nermî 27/69; Ankebut 29/20; Rum 30/42.
2. Müsned, Ahmed b. Hanbel (tahkik: Şuayb el-Annavud), 2001 c.VIII, s.383
3. Bkz. Diyanet Ansiklopedisi, Mustafa FAYDA, Senetu'l-Vufud maddesi, c.36, s.521.
4. Bkz. Dini Terimler Sözlüğü, MEB (Komisyon), Ankara, 2009, s. 306.
5. İhyau Ulümü'd-Din, İmam Gazâlî, Bedir yay. İstanbul, 1974, c.1, s.XII
6. Bkz. Diyanet Ansiklopedisi, M. Erol KILUÇ, Muhyiddin İbnü'l-Arabî maddesi, c.20, s.494.
7. http://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0bn_Battuta
8. Bkz.: Anadolu'da Türk İslam Sanatı, Mustafa BEKTAŞOĞLU, DİB yay., Ankara, 2009, s.8
9. Fetihlerle Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması, Mehmet ŞEKER, DİB yay. Ankara, 1997, s.110

Tarih boyunca insanlar çeşitli gerekçelerle yolculuklar yapmışlardır. Bazen yaşanacak yeni bir toprak bulma umudu, bazen ticaret, bazen de keşifler bu yolculuğu tetikleyen amiller olmuştur. İslam dini dünyayı bir misafirhane gibi gördüğünden, Müslümanlar yaşam şekillerinde de bunu dikkate almayı önemsemişlerdir. Kur'an-ı Kerim yeryüzünü gezmemizi ve bizden öncekilerin hâlinde ibret almamızı tavsiye etmektedir.¹ Peygamberimiz (S.A.V) de Abdullah b. Ömer'e: "Ey Abdullah! Dünyada garip bir kimse ya da yolcu gibi ol. Kendini ölecekler listesinde say."² buyurmuştur. Atalarımız da bunlardan mülhem olarak "Tebdili mekânda ferahat vardır" demişlerdir.

Konunun genişliği bu yazıya sığmayacak kadar büyüktür. Meram anlatabilmek için bir tarihi, yeniden yazmak gerekir. Bu nedenle biz, yazımızı peygamberimizin asrından günümüze hızlı adımlarla getirip ilim ve kültür yolculuklarıyla sınırlı tutacağız.

İslam tarihinde yapılan en kutlu yolculuk dinleri uğruna asli vatanlarını terk eden insanların yolculuğudur. Hicret adı verilen bu yolculuk ardından bir takvim değişikliğini de getirmiştir. Eski adı Yesrib olan bu şehir, peygamberimizin ve müslümanların bu şehre teşriifiyle Medine yani medeniyetin beşiği olmuştur. Peygamberimiz hayatta iken onu ziyaret maksadıyla birçok beldeden insan Medine'ye gelmekteydi. H.9. yılda bu ziyaretler yoğunlaşmış, bu sebeple de bu seneye heyetler yılı (Senetu'l-Vufud) denilmiştir. Bu heyetlerin gelişi peygamberimizin vefatına kadar devam etmiştir.³

Peygamberimizin vefatından bir müddet sonra, Hz. Osman (r.a.) zamanında sahabeler değişik bölgelere dağılmışlardır. Onlar da gittikleri merkezleri ilim havzalarına dönüştürmüşlerdir. Zamanla hadislerin kaybolma endişesi, sahabeler henüz hayatta iken müslümanları hadislerin peşinden koşmaya sevk etmiştir. Bunun için uzun soluklu geziler yapılmış ve bu yolculuklar Rihle ya da tam olarak er-Rihle fi talebi'l-ilm adıyla anılmıştır.⁴ Muhammed b. İsmail el Buhaîrî ve Müslim b. Haccac gibi değerli iki hadis âliminin yolculuklarını burada hatırlamak ve onları saygıyla yâd etmek gerekir.

Sahabe kabirlerinin dünyanın pek çok yerine yayılması ve hâlâ ziyaret edilen yerler olmasının arka planında da bu ilim yolculukları ve öğrenileni hayata geçirme arzusu vardır. Bugün Çorum'da, peygamberimizin Konstantiniye'nin fethine dair müjdesine nâil olabilmek için yola çıkmış ama ecelin kendilerini Çorum ilimizde yakalamış olduğu üç sahabe kabri bulunmaktadır. *Suheybi Rumi, Ubid Gazi ve Kerbi hazretleri*. Allah hepsinden razı olsun. Aynı müjdenin peşinden giderek İstanbul surlarının dibine defnedilen *Ebu Eyyub el-Ensari* hâlâ tüm dünyanın ziyaret için akın ettiği sahabelerdendir. İstanbul, bu konuda başlı başına bir kültür şehridir.

İlim yolculukları sadece hadis toplamakla kayıtlı kalmamıştır. İlme teşvik eden ayet ve hadisler doğrultusunda müslümanlar dünyanın dört bir tarafında ilim ve âlimin peşinden koşmuşlardır. Neredeyse ilim için seyahat etmeyen âlim yok gibidir. Bu âlimlerin konakladıkları yerlerde ilim havzaları oluşmuş ve müslümanlar yüzyıllar boyunca bu havzaları ziyaret etmeye devam etmişlerdir.

İmam Gazalî'nin İhyasının önsözünde birçok hocayı dolaşıp satır satır yazdığı ilim, haramiler tarafından tarumar edilince nasıl sadırına alma gayretiyle yeniden aynı ilimleri tahsile koyulduğu kayıtlıdır. İhyau Ulumi'd-Din adlı eseri on yıllık bir seyahatin meyvesidir.⁵

Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin Futuhatu'l-Mekkiyye'si de Mekke seyahatinin bir ürünüdür. "*İbnü'l-Arabî* bu kitapta yazdıklarının hepsinin ya Kâbe'yi tavaf ederken veya murakabe için Harem-i Şerif'te oturduğu esnada Allah'ın kendisine açtığı şeylerden ibaret olduğu-

nu"⁶ söylemektedir.

"Klasik kaynaklarda açık bilgiler bulunmamakla beraber Fârâbî'nin akademik seyahatinde önce Buhara, Semerkant, Merv ve Belh gibi kendi bölgesinin veya İran'ın önemli ilim ve kültür merkezlerini ziyaret ettiği, daha sonra Bağdat'a vardığı tahmin edilmektedir."⁷

Faslı bir Müslüman olan İbn-i Batuta, Ortaçağın en büyük seyyahı kabul edilir ve sadece müslümanlar değil Batılılar tarafından da takdir edilir. Seyahatnamesi bugün bile hâlâ ilham kaynağı olmaya devam etmektedir. İbn-i Batuta bu gezilerinde altmış ayrı hükümdar ve iki yüzün üzerinde devlet adamıyla bizzat tanışmış ve iki bin dolayında âlimin mezarını ziyaret etmiştir.⁸ Bugün İbn-i Batuta'nın adını taşıyan ayda bir meteor krateri ve Dubaî'de koridorları onun araştırmalarıyla döşenmiş bir alışveriş merkezi bulunmaktadır.⁷

Evlîya Çelebi, İbn-i Haldun, İbn-i Batuta, İbni Sina, Razi, Biruni, İbn-i Heysem, Ebul Vefa Buzcani, Ömer Hayyam saymakla bitmeyecek daha niceleri ömürlerini yollarda geçirmişler ve kültürümüzü zenginleştirmek için ilim yolculukları yapmışlardır. Bugün bahsettiğimiz zatlara olan ihmalkârlığımızı sorgulamak zorundayız. Kültürümüze sahip çıkmanın yollarından birisi onların izinden giden nesiller yetiştirmektir.

Bu kısa yazımın içerisinde Anadolu erenlerini, İslam mutasavvıf ve mütefekkirlerini de hayırla yâd etmek gerekir. Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması aynı anda vuku bulmuş bir hadisedir. Bunda Anadolu'ya gelen Müslüman Türklerin kendi kültür-

lerini beraberlerinde getirmelerinin, örf, adet ve geleneklerini yaşatmaya devam etmelerinin büyük rolü vardır.⁹ XIII. asrın ortalarına doğru Anadolu'da tasavvufun yayılmasına çalışan mutasavvıflar arasında *Ahmet Yesevi'yi, Hamid el-Kirmanî'yi, şeyh Muhyiddin İbnü'l-Arabî'yi, Sadreddin Konevi'yi, Mevlana Celaleddin Rumi'yi, Hacı Bektaş-ı Veli'yi* tasavvuf kitapları kaydetmektedir.⁹ Bu zatların yaşadıkları şehirler vefatlarından yıllar, yüzyıllar sonra bile akın akın ziyaret edilmektedir. Bugün müslümanlığımızı kimlere borçlu olduğumuzu hatırlamalı ve ecdadımızın bıraktığı yerden bayrağı dalgalandırmalıyız.

Dünyanın dört bir tarafında bugün müslümanların izlerini görmek mümkündür. Medeniyet tarihine altın harflerle imzalarını atan bu medeniyet önderlerimizi unutmamak ve unutturmamak toplumsal sorumluluğumuzun gereğidir. *Hacı Bektaş Veli'den, Mevlana'ya; Hacı Bayram Veli'den, Ahmet Yesevi'ye; İbrahim Hakkı Hazretlerinden, Şeyh Edebalî'ye; Orhan Gazi'den, Osman Gazi'ye; Fatih Sultan Mehmet'ten, Yavuz Sultan Selim'e; Ayasofya'dan Topkapı'ya; Selimiye'den, Süleymaniye'ye Edirne'den, Çanakkale'ye*, tarihimizin her bir sahnesi gurur tablomuzdur. Ne mutlu bu millete ki tarihlerinde iftihar edecekleri sahneleri çoktur. Her bir karış toprağı şehit kaniyla sulanan bu topraklarda bu ilim erleri, bu medeniyet önderleri sayesinde huzurla yaşayabiliyorsak bizler de bugün tarihimizin ibret tablolarını unutmamalı ve unutturmamalıyız.

• Murat DOĞAN

Memleketimizin Üç Saklı Köşesi

"Mezarlık, Ahlat"

"Emir Bayındır, Ahlat"

"Çifte Kümbetler, Ahlat"

"Devlet Konukevi, Midyat"

"Mor Gabriel Manastırı, Midyat"

"Mor Gabriel Manastırı, Midyat"

"Taş Köprü, Çamlıhemşin"

"Yayla, Çamlıhemşin"

"Bal" filminden bir kare, Çamlıhemşin"

"Her beldenin, her şehrin ve elbette her ülkenin gözden irak düşmüş köşeleri, gizli kalmış değerleri vardır. Ülkemizin gerek ulaşım gerekse konaklama güçlükleri nedeniyle turizm açısından hak ettiği ölçüde nasibini alamamış ancak tarihi ve doğal güzellikleriyle önem taşıyan üç mekânını sizlere hatırlatmak ve ilginize sunmak istedik."

Ahlat

Ahlat, Van Gölü'nün kuzeybatısında doğal güzellikleri ve tarihi dokusuyla insanların hemen dikkatini çeken bir Selçuklu başkentidir. Süphan ve Nemrut Dağları arasında Van Gölü'ne eğimli platolar üzerine kurulmuştur. Bitlis iline bağlı bir ilçedir. İl merkezine 60 km uzaklıktadır.

Van Gölü çevresinin en güzel sahillerine sahip Ahlat'tan 1665'te buraya uğrayan Evliya Çelebi'de Seyahatname'sinde başlık bahçelik bir yer olarak bahseder. Kıyı turizmi ve su sporları açısından gelişmeye müsait ilçe sahillerinde 4 ay yüzme imkânı vardır. İlçenin kuzeyindeki Sütay yaylası, yayla turizminin yapılması için elverişlidir. El sanatları ürünlerinden olan "Ahlat bastonu", tüm ülkemizde ün salmıştır. Ahlat ilçesinde çoğu 13. yüzyıldan kalma 14 kümbet, 2 kale, Selçuklu döneminden kalma 5 tarihi mezarlık, Osmanlı Dönemi'nden kalma 1 tarihi mezarlık, Yuvadamı köyünün kuzeyinde MÖ 2000 ile M.Ö.1200 yılları arasında kalan döneme ait 4 ayrı mezarlık, Osmanlı Dönemi'nden kalma 2 cami, 1 hamam bulunmaktadır.

İlçedeki Emir Bayındır Kümbeti, gezilmesi ve görülmesi gereken önemli yerlerdendir. İlçenin en önde gelen tarihi varlığı yaklaşık 200 dönümlük bir alanda kurulu bulunan "Selçuklu Mezarlığı"dır. Mezarlıkta her biri anıtsal yapı özelliğine sahip şahideli - şahidesiz sanduka mezarların dışında, Orta Asya Türk mezar tipleri olan oda tarzı yeraltı mezarları da görülür. Diğer önemli tarihi eserler içerisinde yer alan kümbetler, İslami etki ile birlikte gelişmiş olan, yer altı mezar odası üzerine küçük bir mescit eklenen dönemin bey ve yöneticilerine ait anıtsal mezarlardır.

Midyat

Mardin ilinin en geniş ve nüfus bakımından en kalabalık ilçelerinden biridir. Mardin'e yaklaşık bir buçuk saat uzaklıkta bulunan Midyat'la ilgili ilk yazılı kaynaklar MÖ 13. yüzyıla aittir. Midyat, dünyanın en eski yerleşim bölgesi olan Yukarı Mezopotamya'da yer aldığı için tarih boyunca Sümerler, Asurlular, Urartular, Makedonyalılar, Persler ve Romalılar gibi birçok uygarlığın egemenliğine tanıklık etmiştir. Midyat'ın İslam egemenliği altına girmesi MS 640 yılında, Hz. Ömer dönemine rastlar. Dinlerin ve dillerin kavşak noktasıdır Midyat.

Taş evlerin, kemerli sokakların, çarşıların, camilerin, kiliselerin Mardin'dekilere benzeyen evlerin ve taş konakların bulunduğu Midyat, bir ortaçağ kentini andırmaktadır. Güneydoğu Anadolu Bölgesinin en gelişmiş ilçelerinden biri olan Midyat; taş işlemeciliği, gümüş işlemeciliği, bakırcılık, kilim dokuma, kumaş boyama gibi geleneksel el sanatlarıyla da ilgi çekmektedir. Midyat'ta yaşayan tüm toplulukların ortak değeri olan telkârî sanatı (gümüş işleme) ilçenin turistik açıdan çekiciliğine katkı sağlamıştır. Bu yüzden "Telkârî Gümüşçüler Çarşısı" misafirlerin ilgi odağıdır.

Mor Gabriel (Deyrul Umur) Manastırı, Hah (Anıtlı) Köyündeki Süryani Meryem Ana Kilisesi, İzbrak (Zaz) köyündeki Mor Dimet Kilisesi ilçenin kıymetlilerindedir. Midyat'ta çekilen birçok film ve diziyeye ev sahipliği yapmış olan Konukevi (eski Süryani konağı) ve Mor Barsavmo Kilisesi de ilçenin tarihi gözdelelerindedir.

Çamlıhemşin

Rize ilinin denize sınırı olmayan ilçelerinden biridir Çamlıhemşin. Pazar, Ardeşen, Çayeli, Hemşin, İspir, İkizdere ve Yusufeli (Artvin) ilçeleri ile çevrilidir. İlçenin güneyi, doğu-batı doğrultusunda kavis çizen ve denize paralel olan, yükseklikleri 2.000-4.000 metreyi bulan Kaçkar Dağları ile çevrilidir. İlçe merkezinden geçen Fırtına Deresi'nden dolayı da Fırtına Vadisi olarak anılır.

Rize'nin turizm potansiyeli en yüksek olan ilçesidir. Gerek doğal güzellikleri, yaylaları, şelaleleri, buzul gölleri, gerek tarihi dokusuyla ilgi çekmektedir. İlçenin önemli tarihi eserleri Zil Kale, Kale-i Bala, taş kemer köprüler, camiler ve konaklardır. Çamlıhemşin doğa yürüyüşü, kar yürüyüşü, kampçılık, foto safari, rafting (sal yarışı), heliski (helikopterli kayak sporu), dağcılık, balıkçılık gibi bir çok alternatif turizm etkinliği için elverişli imkânlarla sahiptir.

Yayla turizm merkezi durumundaki Ayder, Çamlıhemşin ilçesinin 19 km. güneydoğusunda 1350 m. yükseklikte çam ormanlarıyla kaplı, daha ziyade yayla niteliğinde bir yerdir. Fırtına Deresi boyunca eşsiz doğa güzelliklerini izleyerek varacağınız Çamlıhemşin ilçesi hudutları dâhilinde yer alan Ayder gürgen dibiyile Aşağı ve Yukarı Ambarlık (Gelin Tülü) Şelalesi, yayla evleri, çiçekli düzleri, türlü çiçeklerden elde edilen balı ve şifalı kaplıcasıyla sırtını Kaçkarlara dayamış, çam örtülü yamaçlarla kaplı bir cennet görünümündedir.

Semih Kaplanoğlu'nun Berlin Film Festivali'nde Altın Ayı ödülünü almış, Türk sinemasının en güzel örneklerinden biri olan "Bal" burada çekilmiştir. Bu film, Çamlıhemşin'in güzelliklerinin sanatsal bir değerlendirmesidir de diyebiliriz.

• Hatice BİLDİRİCİ

Sarı Otobüs

"Sarı Otobüs" hem bir yolculuk hem de bir kitap serisinin ismidir. Bu ismin kökeni, 60'lı yıllara damgasını vurmuş Amerika'daki gençlik hareketinin başlamasında etkisi bulunan "magic bus" ya da "magic trip" isimli özgürlük adına yapılmış yolculuklara dayanır. Bu gezilerde sarı bir okul otobüsü kullanılmıştır. Tercih edilen otobüsün bir okul otobüsü olması, öğrenmek ve anlatmak için yola çıkmış olmasıyla ilgilidir. İlerleyen yıllarda sarı otobüs yolculukları bir gezi fenomeni hâline dönüşür. Sarı Otobüs adını, Londra ya da Berlin'den yola çıkıp güneşin doğduğu yer olan Katmandu'ya gitmesiyle daha çok duyurur.

Ülkemizde ise Sarı Otobüs yolculukları, bir fotoğrafçı ve seyyah olan Özcan Yur-önderliğinde yapılmaya devam ediyor. kadar bu yolculuğun Hindistan, Pakistan, ayakları olmuş. Birbirini tanımayan kü-insan, özel olarak düzenlenen büyükçe hâline getirilmiş Sarı Otobüste yaklaşık yir-birlikte yolculuk yapıyor. Geceleri konakla-otellerde yapılıyor. Aslında yolculukta hayat üretiliyor, gidilen yerlerde hayata yakından bakmaya çalışılıyor ve biraz da rastlantılara bağlı olarak yolculuk tamamlanıyor. Duraklanan kentlerde belli başlı yerler gezildikten sonra serbest zaman kalıyor ve herkes kendi şehrinin keşfetme fırsatı buluyor.

Otobüsün daimi şoförü Ömer Yargan, bu yolculukla ilgili bir soruya cevap verirken şunları belirtiyor:

"... Çok donanımlı bir aracımız var. Sahra mutfağında yemeklerimizi kendimiz yapıyoruz. İsteyen istediği anda çay – kahve yapıyor.

dalan
Şimdiye
İran ve Fas gibi
çük bir grup
bir karavan
mi gün
malar
birlikte
bak-

Bakliyat, un, tuz gibi ana besin maddelerini Türkiye'den alıp araca yüklüyoruz. Gittiğimiz yerlerde de dilediğimiz zaman oraya özgü besin maddeleri alıyoruz. Yolda yaşam kendi kendine kuruyor. Herkesin otobüste kendi köşesi oluyor. Kitabını belirli yere koyuyor, küçük çantasının özel yeri oluyor ilk bir haftada herkes Sarı Otobüsle yolculuğun farkını anlıyor, duruma alışıyor ve sarı otobüsle yolculuğu seviyor. Mesela geçen yıl Nepal'e giderken heyelan olmuş, 30 kilometrelik yolu 9 saatte alabildik ancak hiçbir katılımcımız sıkılmadı. Zaman zaman araçtan indiler bizim gibi yolda bekleyen yerli halkla kaynaştılar."

Gezme tutkusunun bir araya getirdiği küçük bir grup insan tarafından gerçekleştirilen Sarı Otobüs seyahatleri, her türlü tehlikeyi, aksiliği ve konfor eksikliğini göze almayı gerektiriyor.

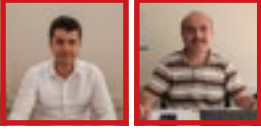
Özcan Yurdalan, hem kişisel gezilerini hem de bahsettiğimiz yolculukları konu edindiği bir seyahatname kaleme almış. Yedi farklı mekânın işlendiği bu seride yer alan eserler Agora Kitaplığı tarafından yayımlanmış.

Edebî değere sahip bu gezi kitapları şunlar:

- Ahşap Fanus - İran Yolculuğu - Sarı Otobüs 1 (2005),*
- Mavi Çöl - Pakistan Yolculuğu - Sarı Otobüs 2 (2005),*
- Namaste - Hindistan Yolculuğu - Sarı Otobüs 3 (2007),*
- Sağarmatha Eteklerinde - Nepal Yolculuğu - Sarı Otobüs 4 (2005),*
- Naure Çarkı - Suriye Yolculuğu - Sarı Otobüs 5 (2006),*
- Atların Denizi - Moğolistan Yolculuğu - Sarı Otobüs 6 (2009),*
- Mağrip En Uzak Batı, Fas Yolculuğu- Sarı Otobüs 7 (2013)*

Böyle bir yolculuğa çıkmamız; kendiniz, başkaları ya da içinde bulunduğunuz şartlar tarafından engellenmiş olabilir. Ancak aklınızın bir köşesinde hep gezmek varsa Sarı Otobüs serisi; sadra şifa, derde devadır.

• Erkan DÜNDAR / Mecit Mümin POLAT

Yavaş Şehirler

Dünya bugün her zamankinden daha hızlı dönüyor ve bu büyük bir sorunla karşı karşıya olduğumuz anlamına geliyor. Çünkü ona yetişebilmek daha hızlı olmayı gerektiriyor. Bu nedenle biz de gittikçe hızlanıyoruz! Aşırılıklarımız tehlikeli bir hâl aldı. Huzura bugün hiç olmadığı kadar hayali bir mesafeden bakıyoruz. Oksijeni tükenmek üzere olan bir dünyada nefes almaya çalışıyoruz. Aslında benzersiz bir dünyada yaşıyoruz ama çok gürültü çıkarıyoruz. Dinamik ve huzursuz bir yaşamın içinde kendi sesimizi duyamıyoruz. Havayı ve suyu kirletip iki milyar insanı açlıkla baş başa bırakıyoruz. Evet, gittikçe hızlanıyoruz!

Son 60 yılda dünya nüfusu üçe katlandı. İki milyardan fazla insan şehirlere göç etti. Artık uzaklıklar km'lerle değil, dakikalarla ifade edilir oldu. Teknolojiyle örülmüş bir dünyada kendimize dokunamaz bir hâle geldik. Bu koşuşturmacada önce kendimize sonra çevremize yabancılaştık. Bu hız daha ne kadar sürecek, nerede durulacak bilmiyoruz. Maalessiz gittikçe hızlanıyoruz!

Hızlı olan geliyor ve gelişmişlik takdir uyandırıyor. Öte yandan zihnimiz yavaşlığı geri kalmışlık olarak tercüme ediyor. Peki ya gerçek başkaysa? Ya problem bakış açımızla ilgiliyse? O zaman bilmemiz gereken ne? Neyi öğrenmemiz, kendimiz hakkında neyi anlamamız gerekiyor?

İşte bu soruların sorulmasıyla başlayan "Yavaş Şehir" hareketi, 1986 yılında İtalya'da Amerikan stili hızlı yiyecek (fast food) zincirlerinin istilasına karşı çıkılmasıyla başlayan Yavaş Yiyecek (slow food) hareketine kadar uzanıyor. Bu oluşumdan esinlenilerek "yavaş" felsefesinin, hayatın tüm evrelerinin yaşandığı platformlar olan tüm kenti kapsaması fikri ortaya çıkmış.

Festina Lente: Yavaşça Acele Et!

"Bir şeylere doğru koşmak mıdır aslolan
Bir şeylerden kaçmak mı?
Kaçan kendinden kaçır
Koşan yine kendine.

O halde acele etmeden, Festina Lente"

İşte bu şiiirde de eski Romalıların "Festina Lente" sözcükleriyle ifade ettikleri yaşam felsefeleri anlatılmaktadır. "Festina Lente" Latince "yavaşça acele et" anlamına geliyor. Felsefi olarak açıklanırsa, "Hız insanı kendinden uzaklaştırır ve yavaşlık kendine yaklaştırır";

yani Festina Lente, (uygulaması becerildiğinde) bir yaşama sanatıdır. Romalıların torunları olan bugünkü İtalyanlar da bu felsefi köklerinden hareketle olsa gerek, İtalyanca' da "citta (şehir)" ve İngilizce' de "slow (yavaş)" kelimelerinden oluşan "Cittaslow", "Yavaş Şehir" akımını başlatmışlar.

Yaşanabilir Şehirler

"Yavaş Şehir" hareketinin amacı küreselleşme sonucu kentlerin birbirlerine benzeyerek "aynılaşma"sının önüne geçmektir. Daha az çılgın, daha yavaş, daha insani ve daha çevreci kentler, kasabalar kısa sürede bu çatı altında toplandı.

"Yavaş Şehir" hareketi bir turizm hareketinden çok bir yerel kalkınma projesidir. Bu harekette temel amaç, "yaşanabilir" şehirler yaratmaktır. Kentlerin hangi alanlarda önemli ve özel olduklarını düşünmeleri ve bu özelliklerini korumak için strateji geliştirmeleri anlamına gelen "Yavaş Şehir", kentin dokusunun, renginin, müziğinin, doğasının, kültürel zenginliklerinin ve hikâyesinin uyum içinde, şehir sakinlerinin ve ziyaret edenlerin zevk alabilecekleri bir dayanışma şeklidir.

1999'da 32 İtalyan kasabasının katılımıyla başlayan "Yavaş Şehir" akımı kısa süre sonra uluslararası bir nitelik kazanarak, "Uluslararası Yavaş Kentler Birliği" oluşturulmuştur. Bu birlik nüfusu 50 binden az olan küçük kent-

lerin / kasabaların üyeliğe kabul edildiği bir organizasyon olarak çalışmalarını sürdürmekte ve her yavaş şehir, yaşam kalitesinin artırılması için 70 tane amaç ve prensibin gerçekleştirilmesine çalışmaktadır. Bu amaçlar ve prensipler, yaşamın farklı kesimlerinde bulunan yerel halkın kentlerinin iyiliği için birlikte çalışmalarını sağlayan bir mekanizma, kentlerinin gelişimini izlemeyi sağlayan somut kıstaslardan oluşmaktadır. Bu kıstasların üç ana hattı olduğu söylenebilir. Birincisi geçmişin değerlerini ve zenginliğini gün ışığına çıkarmak. İkincisi bilim ve teknolojiyi en üst düzeyde kentin kalkınması için kullanmak ve son olarak da bütün bunları yaparken doğayı ve çevreyi koruyarak yapmak. Peki, yavaş şehir olmak demek sadece bu kıstaslardan mı geçiyor? Hayır, yavaş şehrin, bu kıstasların ötesinde bir düşünce şekli olduğu ifade edilmektedir. Kentin ve içinde yaşayan insanların iyiliği önemsenmekte ve çeşitliliği zenginlik saymak ve arttırmak, modern dünyanın birçok aynlaşmış kentlerinden farklı kalmaya çalışmak olarak özetlenmektedir.

“Slow” (yavaş/sakin) kavramı, asla tembellik yapmayı değil insan aktivitelerinin, insan ve çevre açısından sonuçlarının farkında olmayı, gelişme ve kalkınmanın sürdürülebilirlik anlayışı içinde olması gerekliliğini vurgulayan, teknoloji karşıtı radikal bir hareket olarak algılanmaması gerektiğini ifade eden bir kavramdır. Amaca hizmet ettiği sürece teknolojinin nimetlerinden yararlanmayı öngörmekte ve varoluşumuzu sağlayan doğal ve kültürel değerleri koruyarak (sürdürülebilir) gelişmeyi, çevreyi kirletmeden kendi kendine yetebilmeyi, doğanın ve kentin tadını çıkararak telaşsız, huzurlu, kısaca salyangoz gibi yavaş yaşamayı ilke edinmiştir.

Yavaş Şehir hareketinin çevre politikalarında; hava, su, toprak kalitesini yasalarla belirlenmiş standart seviyelerde tutmak, endüstriyel ve evsel atıklardan kompost gü-

re elde edilmesini desteklemek ve yaygınlaştırmak, atıkları kaynağında ayırma programları oluşturmak, enerji verimliliğini ve alternatif enerji kullanımlarını yaygınlaştırmak vb. konular yer alırken altyapı politikalarında; tarihî ve kültürel değerleri korumak, geliştirmek ve tarihî mekânları yeniden kullanılabilir hâle getirmek, aile yaşamını ve yerel etkinlikleri desteklemek, rekreasyon alanları, spor alanları yapmak, kronik hastalara ve yaşlılara yardım yer alıyor.

Ülkemizin İlk Yavaş Şehri: Seferihisar

Türkiye’de İzmir’in Seferihisar ilçesi 28 Kasım 2009 tarihinde Türkiye’nin ilk Yavaş Şehri olarak Yavaş Şehrin simgesi olan “salyangoz” logosunu almaya hak kazanmıştır. Seferihisar’a; Akyaka, Yenipazar, Gökçeada, Taraklı, Yalvaç, Vize, Perşembe ve Halfeti ve son olarak Cittaslow 2015 yılı Genel Kurulu’nda Cittaslow belgesini alan Şavaşat’ın da katılımıyla ülkemizdeki Yavaş Şehir sayısı toplamda 10’a yükselmiş ve Türkiye Yavaş Şehir Ağı kurulmuştur.

Yavaş/sakin kent olabilmek için Yavaş Şehir Bildirgesi’nde yer alan; 70 ana kriterde projeler oluşturulması gerekmektedir. Aday şehrin, merkezi İtalya’da olan Cittaslow Birliği’nin kriterleri hakkında geliştirdiği projelerden oluşan başvuru dosyasının değerlendirilmesi sonucunda % 50’den fazla puan alması gerekir. Türkiye başvuruları, Birliğin Türkiye koordinatörü olan Seferihisar Belediyesine yapılmaktadır.

Hayatınızı alternatifleriyle değiştirecek kadar cesur musunuz sorusuna evet cevabını verenlerin yaşadığı yavaş şehirler beynimize ait tüm ezberlerimizi bozuyor. Yavaş şehirler, bizim için hâlâ bir umut olduğunu ve yaşam kalitemizin artabileceğini gösteriyor. Ülkemizde saklı sayısız tarihî ve kültürel zenginliği ortaya çıkarmada bir fırsat olabilecek yavaş şehir perspektifi, gerekli kriterleri taşıyan ve taşınması belki kolaylıkla sağlanabilecek olan yüzlerce şehrimizin kapılarını dünyaya aralayabileceklerini müjdeliyor.

Bugün teknolojiyle donatılmış bir yaşam sürüyor, evimizin konforu için büyük bedeller ödüyoruz. Radyasyon, hava kirliliği, kimyasal atıklar ve betonlaşma yaşam alanlarımızı daraltıyor. Geriye farkına varmamız gereken tek bir şey kalıyor, doğanın bir parçası olduğumuzu unutmamak. O hâlde kendimize yeniden bir şans vermeli yavaş şehirlerimizin sayısını artırmalı ve onlara sahip çıkabilmeliyiz.

Türkiye Ulusal Ajansı Başkanı Mesut KAMİLOĞLU'yla Ulusal Ajansın Türkiye'deki faaliyetleri hakkında bir röportaj yaptık.

• Zeynep Tuba ÖTER

Eğitim Yolculuğunuzdaki Bir Durakta Türkiye Ulusal Ajansı Olsun

Bizlere Türkiye Ulusal Ajansı hakkında bilgi verebilir misiniz?

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Merkezi Başkanlığı (Türkiye Ulusal Ajansı), Avrupa Birliğinin eğitim ve gençlik alanındaki programlarının Türkiye'de yürütülmesinden sorumlu kuruluş olarak 2003 yılında kurulmuştur. Türkiye Ulusal Ajansı, eğitim ve gençlik programları aracılığıyla vatandaşlarımızın Avrupa ülkelerinde eğitim, staj ve gönüllü faaliyetlere katılmalarına imkân verecek projelere hibe desteği sağlamaktadır. Türkiye Ulusal Ajansı, ülkemizde eğitim ve gençlik alanlarında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların Avrupa ülkelerinden ortaklarıyla birlikte gerçekleştirecekleri proje başvurularını kabul etmek, değerlendirmek ve bu değerlendirme sürecinin sonucunda kabul edilen proje başvuruları için hibe tahsis ederek, uygulanan projelerin izleme ve denetleme görevlerini yürütmekle sorumludur. Türkiye Ulusal Ajansının yürütmüş olduğu eğitim ve gençlik programları geçmiş yıllarda farklı isimler almış, 2014-2020 yılları arasında ise Erasmus+ Programı çatısı altında toplanmıştır.

Şu an yürütmüş olduğunuz en önemli projelerden biri olan Erasmus+ programıyla ilgili olarak bizlere neler söyleyebilirsiniz?

Erasmus+ Programı 1 Ocak 2014 itibarıyla uygulanmaya başlayan; eğitim, gençlik ve spor alanlarında farklı yaş grupları ve farklı hedef kitlelere yönelik destekler içeren çatı programın genel adıdır. Erasmus+ Programı içerisinde, önceki programlarda olduğu gibi okul eğitimi, yükseköğretim, mesleki eğitim, yetişkin eğitimi ve gençlik alanına yönelik destekler devam etmekte, bununla birlikte spor alanındaki projelere de hibe desteği sağlanmaktadır.

Erasmus+ Programı "Bireylerin Öğrenme Hareketliliği" kapsamında bireylere, kurumlarının başvuru yaptığı projeler aracılığıyla Avrupa ülkelerinde eğitim, staj, iş başı eğitimi, gönüllü hizmeti yapma imkânı sağlamaktadır. Bunun yanı sıra, Erasmus+ Programı altında eğitim personeli, öğrenciler, gençler, çalışanlar, işverenler ve girişimciler gibi çok geniş yelpazeden hedef kitleler için uygun hibe destekleri bulunmaktadır.

Kurumsal kapasite geliştirilmesine yönelik "Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi için İşbirliği" (Stratejik Ortaklık) başlığı altındaki faaliyetler okul eğitimi, mesleki eğitim, yetişkin eğitimi, yükseköğretim ve gençlik alanlarında Avrupa ülkelerindeki iyi uygulamalar ile yenilikçi yöntem, metot, müfredat vb. çalışmaların ülkemize transfer edilebilmesine imkân tanımaktadır. Stratejik Ortaklık projeleri eğitim kurumları,

gençlik kuruluşları iş dünyası, yerel idareler ve sivil toplum kuruluşları arasında eğitim, öğretim ve gençlik aktiviteleri bağlamında kurumsal işbirlikleri oluşturulmasına fırsat vermektedir. Bu ortaklıklar yoluyla yenilikçi uygulamaların geliştirilmesi, yaratıcılık, girişimcilik, istihdam edilebilirliğin sağlanması ve Avrupa'nın yenilikçilik kapasitesinin güçlendirilmesi hedeflenmektedir. Bu ana başlıkların yanı sıra "Yapılandırılmış Diyalog" adlı faaliyet ile gençler ve karar alıcıları buluşturmayı hedefleyen seminer, toplantı, konferans gibi etkinlikler organize edilebilmektedir.

Programlardan kimler yararlanabilir?

Erasmus+ Programında yediden yetmişe herkese yönelik Avrupa fırsatları bulunuyor. Türkiye Ulusal Ajansı öğretmenlerden öğrencilere, çıraklardan kuaförlere kadar çok geniş yelpazeden ve toplumun her kesiminden insanımıza destek veriyor. Eğitim, gençlik ve spor alanında faaliyet gösteren kurum/kuruluşlar, işletmeler, eğitim çalışanları, sivil toplum örgütleri, örgün eğitim öğrencileri, gençler ve gençlik çalışanları Erasmus+ Programından yararlanabilir.

"Mesut Kamiloğlu"
Türkiye Ulusal Ajansı Başkanı

"Türkiye Ulusal Ajansı:

- Yükseköğretim, Okul eğitimi, Meslekî eğitim, Yetişkin eğitimi, Gençlik alanlarındaki projelere destek vermektedir.
- Programlardan yararlananların yabancı dil, girişimcilik, ekip çalışması, zaman yönetimi, sosyalleşme gibi alanlarda becerileri artıyor.
- Erasmus+ Programında yediden yetmişe herkese yönelik Avrupa fırsatları bulunuyor."

Programa daha çok öğrenci ve gençlerin katıldığını biliyoruz. Öğrenciler bu programlar hakkında neler düşünüyor?

Gençler ve öğrenciler, sunulan eğitim, staj ve gönüllülük faaliyetleriyle yurt dışındaki arkadaşlarıyla iletişim kurarak seyahat etme, yeni kültürlerle tanışma, dil becerilerini geliştirme alanlarında yeni yöntem ve tekniklerle tanışarak bunları uygulama gibi önemli kazanımlar elde ediyorlar. Yararlanıcılarımız, Avrupalı akranlarıyla birlikte çalışarak ve eğitim alarak vizyonlarını genişletiyor, kendi çabalarıyla iletişim kurarak ve planlayarak seyahat etme fırsatı buluyorlar. Bunun yanı sıra, Türkiye Ulusal Ajansı tarafından yürütülen eğitim ve gençlik programları bir taraftan Avrupa Birliği vatandaşlarının Türkiye'ye yönelik önyargılarının kırılmasını ve kültürel yakınlaşmayı sağlarken diğer taraftan Avrupa Birliği ülkeleriyle işbirliğinin yolunu açıyor.

Erasmus+ Programının katılımcılara faydaları nelerdir?

Erasmus+ Programı katılımcıların kişisel ve meslekî yeterliliklerini artırmakta böylelikle ülke olarak en üst seviyede ihtiyaç duyduğumuz nitelikli insan kaynağının gelişimine önemli katkılar sağlamaktadır. Yararlanıcıların özgü-

venlerinin arttığı, yabancı dil, girişimcilik, ekip çalışması, zaman yönetimi, sosyalleşme gibi alanlarda beceri kazandıkları gözlenmektedir. Program, yararlanıcıların kültürlerarası iletişim ve hiç tanımadığı yeni bir ortamda çalışabilme kapasitelerini geliştirmekte, bunların bir sonucu olarak istihdam edilebilirliklerini artırmaktadır.

Türkiye Ulusal Ajansının eğitim ve gençlik programlarına katılım açısından Avrupa'daki yeri nedir?

Avrupa Birliği eğitim ve gençlik programları kapsamında Türkiye Ulusal Ajansı tarafından 2004-2013 yılları arasında 100 bine yakın proje başvurusu alınmış, bunlardan yaklaşık 24 binine 600 milyon Avro'yu aşkın hibe tahsis edilmiştir. Aynı dönemde eğitim ve gençlik programlarından 81 ilimizde 400 binden fazla vatandaşımız yararlanmış, bunlardan yaklaşık 300 binine yurt dışında eğitim alma, staj yapma, gönüllülük ve işbirliği faaliyetlerinde bulunma imkânı sağlanmıştır. Mevcut durum itibarıyla merkezimiz, gerek proje başvurusu gerekse finansman desteği sağlanan proje sayısı bakımından Avrupa'nın önde gelen ajansları arasında yer almaktadır. Türkiye Ulusal Ajansı, 2014 yılında yükseköğretim, okul eğitimi, meslekî eğitim, yetişkin eğitimi ve gençlik alan-

larındaki 1.300'ün üzerinde projeye yaklaşık 90 milyon Avro hibe tahsis etmiştir. Ayrıca Erasmus+ kapsamında, 2014 yılında tüm Avrupa ülkelerinde en fazla proje başvurusu alan ajans olmuştur.

Programdan yararlanmak isteyenler ne yapmalı, nerelerden bilgi alınabilir?

Türkiye Ulusal Ajansı düzenlediği il bilgilendirme toplantıları ile yerelde de Erasmus+ programı hakkında vatandaşlarımızı bilgilendirmektedir. Erasmus+ programında her bir alt program için belirli başvuru dönemleri bulunmaktadır. www.ua.gov.tr adresinden ulaşılarak son başvuru tarihinden önce başvuru adımlarının tamamlanması gerekmektedir. Telefon ve yüzü yüze görüşmenin yanında bilgi@ua.gov.tr adresine e-posta gönderilerek de programlar hakkında bilgi edinilebilir. Türkiye Ulusal Ajansı sosyal medyadan da takip edilebilir, uygulama örnekleri görülebilir.

Vermiş olduğunuz bilgiler için çok teşekkürler.

Erasmus+ Programı hakkında bilgi verme fırsatı sunduğunuz için ben teşekkür ederim.

• Ebru AKTAŞ / Oya BAYRAK

Seyahatnameler Arasında Bir Seyahat

Seyahat eserleri, insanların bilmedikleri coğrafyaları, toplumları, kültürleri öğrenmelerine imkân sağlar. Seyahat yazıları, farklı tabiat parçaları, doğal manzarası, yerleşim alanları, şehirleşme, sanayi, ticaret gibi medeniyet unsurları, insanların hayat şekilleri, kültürel ve sosyal dünyaları içinde yazıldığı dönemin özelliklerini seyahatin penceresinden yansıtır. Bilinmeyen, görülmemeyen mekânlar, seyahat eserleri sayesinde okurun gözünde ete kemiğe bürünür. Gelenekler, eğlenme, yeme içme biçimleri, mimari, sanat, din ve ekonomi gibi hayatın bütün yönlerini seyahat eserlerinde bulmak mümkündür. Ayrıca seyahat eserlerinin akıllarda uyandırdıkları bunlarla sınırlı değildir.

Bir yazı türü olarak seyahat eserlerinin, sanatsal anlatımın gereği olarak gerçekliğin insana zorla yaşattıklarını unutturma işlevi de söz konusudur. On sekizinci yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkan bir moda göre Avrupa'da şehirli insanların vücut sağlığına kavuşmak hatta ruh sağlıklarını korumak amacıyla taşraya akın ettikleri aktarılmaktadır. Seyahatlerden beklenen etkinin benzerinin bir seyahat eserinden de beklenebilmesi mümkündür. Yine okuyucu gelişmeyi sağlayan farklı yaşamlar, kültürler önünde bir çeşit karşılaştırma ve dolayısıyla doğal bir eleştiri malzemesine de gezi yazıları ile kavuşur.

Eski Türk Edebiyatı Seyahat Eserleri

Edebiyatımızda ilk gezi yazılarını, yurt dışına görevli olarak gönderilen kişilerin kaleme aldıkları eserler oluşturmaktadır. Bunlardan bilinen ilk eser, *Hoca Gıyaseddin Nakkaş'ın "Acaib'ül Letaif"* adlı eseridir, "*Hitay Sefaretna-*

mesî" olarak da bilinen bu eser Farsça olarak yazılmış ve 1422 yılında tamamlanmıştır.

Çin İmparatorluğuna gönderilen elçilik heyeti arasında bulunan Gıyaseddin Nakkaş, oraya giderken yazdığı bu sefaretname de, yolda gördüklerini ve daha sonra Çin İmparatorunun sarayında yaşadıklarını burada anlatmıştır.

Edebiyatımızda önemli bir yer tutan seyahatnamelerden biri de *Piri Reis'in Kitab-ı Bahriye'sidir*. Kitap, denizciler için Akdeniz hakkında ayrıntılı bilgiler sunar. Akdenizin adaları körfezleri limanları ve bu limanların birbirlerine gidiş rotaları eserde belirtilmiştir.

Bir diğer denizcimiz *Seydi Ali Reis'in "Miratü'l Memalik"* adlı eseri de önemli bir seyahatnamedir. Bu eserde Hint seferinden Bağdat'a dönen Seydi Ali Reis'in bu sırada gördüğü, yaşadığı olaylar anlatılır. 1557'de yazılan ancak 1895 yılında basılan eserin içinde Seydi Ali Reis'in şiirleri de bulunmaktadır. Türk edebiyatında seyahatname denince akla gelen ilk isim olan Evliya Çelebi'nin *Seyahatname'si* bu alanda en önemli ve en kapsamlı eserlerden biridir. On ciltten oluşan bu eserde Evliya Çelebi, sade, yalın ve zaman zaman nüktedan bir dil kullanmıştır. Eserde İstanbul'dan Van'a, Kütahya'dan Urfa'ya Arnavutluk'tan Şam'a Mısır'dan Avusturya'ya kadar çok geniş bir alan hakkında bilgiler verilmiştir. Gezilen görülen bu yerlerin coğrafyası, tarihi, folklorik özellikleri gibi bilgiler içermesi, eseri Türk kültür tarihi bakımından da önemli kılar. (Eserle ilgili daha geniş bilgi dergimizin bir başka yazısında verileceği için biz bu kadarla iktifa etmeyi uygun bulduk.)

1720 yılında Osmanlı Devleti'nin ilk büyükelçisi olarak Fransa'ya gönderilen Yirmisekiz Mehmed Çelebi, Paris'te on bir ay kalmış ve dönüşünde, seyahati sırasında gördüklerini bir kitap hâlinde padişaha sunmuştur. *Yirmisekiz Çelebi Mehmet Efendi'nin "Fransa Sefaretnamesi"* olarak bilinen bu eserde Çelebi Mehmet, yolda gördüğü yerleri, Paris'in saraylarını, kiliselerini ve yaklaşık bir yıl kaldığı Fransa ile ilgili izlenimlerini zaman zaman iki toplum arasında karşılaştırmalar yaparak da anlatmıştır. Paris'te matbaayı görüp inceleme fırsatı bulan Yirmisekiz Mehmed Çelebi'nin Türkiye'de matbaacılığın kuruluşunda büyük hizmeti olmuştur. Dönemin padişahı III. Ahmet'e sunulan eser, Osmanlı'nın Batılaşmasında büyük rol oynamıştır.

Yenileşme Dönemi Türk Edebiyatı'nda Seyahat Eserleri

Hayrullah Efendi'nin "Avrupa Seyahatnamesi", Tanzimat edebiyatının ilk seyahat kılavuzudur. Tarihçi, edip, eğitimci, tipçisi ve devlet adamı olmak gibi birçok vasıfla mevsuf olan Hayrullah Efendi'nin kitabı hem bir rehber hem bir âdâb-ı muâşeret hem de devlet düzeni için yazılmış bir layiha niteliğindedir. Seyahati Avrupa medeniyetinin Osmanlı'ya nakliyesinde bir araç olarak gören Hayrullah Efendi, Avrupa seyahati esnasında birçok yeni fikre ve gözleme sahip olur. Avrupa'yı gezerken Roma 'da Avrupa devletlerine ait güzel sanat akademilerini görür ve bir Osmanlı akademisinin olmayışından müteessir olur. Buna ilaveten burada bir Osmanlı elçiliğinin bulunmayışı da onun teessürünü hepten ziyadeleştirir. Daima bir mukayese içerisinde ve her detayı gözlemleyen

bir titizlikle Paris'i, Viyana'yı, Roma'yı ve Londra'yı gezer.¹

Tanzimat edebiyatının bin sayfayı bulan kapsamı ve ele aldığı konuların çeşitliliğiyle bu alandaki en önde gelen eseri kuşkusuz *Ahmet Mithat Efendi'nin "Avrupa'da Bir Cevelan"* adlı eseridir.

II. Abdülhamit tarafından 1889 yılında Stockholm'de yapılacak Oryantalistler Kongresi'ne resmi görevli olarak Ahmet Mithat Efendi görevlendirilir. Kongre sonrasında Avrupa'da pek çok şehri gezip görme şansı elde Ahmet Mithat Efendi, buralardan edindiği izlenimlerini kendi kültür öğeleriyle karşılaştırıp Osmanlıların Avrupa'yı tanınmasına imkân sağlar.

Avrupa'yı geniş bir biçimde tanıtan bir başka eser de *Ahmet İhsan Tokgöz'ün "Avrupa'da Ne Gördüm"* adlı eseridir. Bu eser, Paris'ten, Berlin'e, Londra'dan, Venedik'e kadar Avrupa'nın pek çok önemli şehrinin ayrıntılı tasvirlerini yaparak oraların kültürünü, tarihini ve eğlence anlayışını anlatarak okuyucuya adeta o şehirlerde gezme imkânı verir.(Bu eser hakkında daha geniş bilgiyi bir başka yazımızda vereceğimiz için daha fazla ayrıntıya girmiyoruz.)

Servet-i Fünun edebiyatının en önemli temsilcilerinden olan Cenap Şahabettin'in şairliğinin etkisini seyahat eserlerinde de görmek mümkündür. Bu eserler güçlü bir edebî üslup taşımakta olup hatta *İsmail Habip Sevük'e* göre, "*Edebiyatımızda tam manasıyla edebî olarak ilk seyahat kitabı da ona aittir.*"

Cenap Şahabettin'in "Avrupa Mektupları" adlı eseri 1917 ve 1918 yılları arasında gittiği Avrupa seyahatini anlatır. Bu eser önce Tasvir-i Efkâr gazetesinde tefrika hâlinde yayımlanmış olup daha sonra kitap hâline getirilmiştir. Eserin büyük bir kısmını Almanya seyahati kapsar. Dönemin genel özelliğinden dolayı Avrupa'dan övgü ve hayranlıkla bahseden Cenap Şahabettin, Avrupa'nın özellikle sanayi ve iktisat alanındaki çalışmalarına ve bu konudaki başarılarına dikkat çeker. Cenap Şahabettin'in bir başka seya-

hat eseri de "*Hac Yolunda*" adlı eseridir. Sıhhiye müfettişi olarak 1896 yılında çıktığı Hicaz, Mısır yolculuğunda gördüklerini ayrıntılı gözlemler ve sanatlı bir üslupla dile getirir. Eser, mektup biçiminde yazılmış olup 17 mektuptan oluşur.

Tıp doktoru olan *Şerafettin Mağmumi*, üç ciltlik "*Seyahat Hatıraları*" adlı eseriyle seyahat edebiyatımıza büyük katkıda bulunmuştur. "*Anadolu ve Suriye'de*" adını taşıyan ilk cilt onun kolerayla mücadele için müfettiş olarak görevlendirilmesi üzerine Anadolu ve Suriye'nin çeşitli bölgelerinde yaptığı seyahatlerin ürünüdür. Üzerindeki nottan anlaşıldığına göre buradaki hatıralar önce kısmen Tercüman-ı Hakikat gazetesinde tefrika suretiyle yayımlanmıştır.²

İkinci cilt, Mağmumi'nin Paris'te bulunduğu 1897-1898 yıllarında Brüksel ve Londra'ya yaptığı seyahatlerin meyvesidir. Bu gezi notları mektuplar şeklinde ilk önce Musavver ve Mağlumata'ta tefrika edilip daha sonra kitaplaştırılmıştır.³

Üçüncü cilt ise Fransa, İsviçre ve İtalya'daki seyahatlere ayrılmıştır. Yazarın bu eserde anlattığı ilk seyahat 10 Mayıs 1899 tarihli Paris-Lyon seferidir. Güney Fransa'dan İtalya'ya geçen yazar daha sonra İsviçre'ye gider ve Baren Geneve yoluyla tekrar Paris'e döner.⁴ Bu seyahat notları da önce İkdâm gazetesinde yayımlanır daha sonra kitaplaştırılır. Ancak gazete kupürlerinin bir kısmı kaybolduğu için kitapta bazı bölümler eksiktir.

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nda Seyahat Eserleri

Yakup Kadri'nin 1926 yılına ait "*İsviçre Hatıraları*" edebiyatımızın gezi yazısı türündeki önemli örneklerindedir. Tedavi amacıyla gittiği İsviçre'de bilhassa Alplerle ilgili hatıralarını sanatlı bir anlatımla ortaya koyan yazarın, tarih ile günü iç içe ele aldığı görülür. Kimi zaman Alplerde yaşanana en eski olaylar ve efsanelere değinir kimi zaman da dağların manzarasını kısaca tasvir eder. Yer yer işin içine sanat tarihi de girer. Denebilir ki Yakup Kadri'nin

Alp Dağlarıyla ilgili gezi notları, medeniyet ile tabiat arasındaki mücadeleyi en ince noktalardan kavrayarak aktaran yazılardır.⁵

1932 yılında Almanya'ya tedavi için giden Ahmet Haşim burada edindiği izlenimleri "*Frankfurt Seyahatnamesi*" adlı eserinde kaleme alır. Yirmi kısa yazıdan oluşan bu eser,

II. Dünya Savaşı öncesi Frankfurt'un durumunu Ahmet Haşim'in etkileyici üslubuyla gözler önüne serer.

Türk edebiyatında seyahat denince akla gelen en önemli isimlerden biri de *İsmail Habip Sevük'tür*. Onun özellikle "*Tuna'dan Batı'ya*" adlı eseri güçlü gözlemleri, sade ve etkileyici üslubuyla bu alanda dikkat çeken eserlerden biridir.

Tuna'dan Batı'ya adlı eser dört bölümden oluşur. "Tuna'dan Önce", "Tuna Yolunda", "Tuna'dan Sonra", "Dönüş". İlk bölümde Boğaziçi, Varna ve Bükreş' teki gözlemlerine yer veren seyyah, Bükreş'i anlattığı kısımda tarihe göndermelerde bulunmayı da ihmal etmez. İkinci bölüm, Tuna nehrinin tarihi ve o günüyle anlatıldığı Belgrad, Budapeşte ve Mohaç'ın da aynı yaklaşımla ele alındığı genişçe bir kısımdır. Üçüncü bölümde Avrupa'ya açılan seyyah, Berlin, Paris, Lyon ve Marsilya hakkındaki izlenimlerini aktarır. Özellikle Berlin ve Paris'i geniş olarak anlatır... Dönüş yolunda Napoli'ye Atina'ya uğrar.⁶

Edebiyatımızın ünlü romancılarından olan *Reşat Nuri Güntekin'in* seyahat türündeki "Anadolu Notları" adlı kitabı yazarın yurtiçindeki seyahatleri sırasında aldığı notlardan oluşan iki ciltlik bir eserdir. Bu eser, konularına göre bölümlere ayrılmıştır. Anadolu'nun ulaşım araçları, tuvalet tiyatroları, eğlence yerleri, otelleri ve bu otellerle ilgili yaşanan sıkıntılarla birlikte Anadolu'nun güzellikleri, Anadolu insanının yaşama alışkanlıkları dile getirilmektedir. Kitaptaki olaylar, gerçekçi ve zaman zaman nükteli bir üslupla anlatılmıştır. Seyahat türünde önemli bir yere sahip diğer bir isim Falih Rifkı Atay'dır. Falih Rifkı Atay'ın bu türde birçok eseri vardır. "*Deniz aşırı, Yeni Rusya, Yolcu*

Deferi, Bizim Akdeniz, Taymis Kıyıları, Tuna Kıyıları, Hind" adlı eserler bu alanda yazdığı eserlerdendir. Özellikle "*Denizaşırı*" adlı eser, seyahatin çok da rağbet görmeyen bir ülke olan Brezilya'ya yapılmasından dolayı o dönemde ilgi çekmiştir. Bu eserde, Brezilya'nın iklimini, eğlence hayatını, Brezilya halkının yaşantısını, ülkenin siyasi ve ekonomik faaliyetlerini ilgi çekici bir üslupla dile getirir.

Özellikle tiyatro ve hikâyeciliğiyle tanınan Haldun Taner'in "*Düşsem Yollara*" ve "*Berlin Mektupları*" adlı kitapları seyahat alanında ilgi çeken kitaplardandır.

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "*Beş Şehir*" adlı eseri, aslında seyahat kitabı olmayıp deneme türünde kaleme alınmıştır ancak ele aldığı şehirlerin kültürünü, tarihini, folklorik özelliklerini ve sanat eserlerini incelediği için seyahat edebiyatı açısından da değerlendirilebilmektedir. Beş Şehir, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın yazdığı bir şehir monog-

rafisidir. Yazar, kültür ve sanat adamı bakışını, Türk kültür ve medeniyetinin yoğunlaştığı, özleştigi önemli merkezlerden olan ve "hayatımın tesadüfleri" dediği Ankara, Erzurum, Konya, Bursa ve İstanbul şehirlerine yönlendirmiştir. Eserde, Türk kültür ve medeniyeti hakkında önemli bilgi ve belgeler bulunmaktadır. Söz konusu şehirlerin tarihi, sosyo-kültürel yapısı, folkloru bütün unsurlarıyla değerlendirilmiştir. Tanpınar'ın şehir metinleri, farklı gerçeklik tabakalarının birbiriyle örtüşmesinden meydana gelmiştir. Eserde şehir, bir medeniyet müzesi olarak yer alır. Yerleşim organizasyonu, ticari faaliyet, mimari yapılanma, gündelik hayatın mekân dağılımı ve bütün bunları idare eden düşünce tarzı, şehrin kurgusunu oluşturur. Tanpınar, bu kurguyu oluşturan parçaları bir araya getirerek şehrin sosyo-kültürel planını hazırlar. Bu planla şehri gezer. Arka sokaklarda dolaşır, çarşıların sesini dinler, insanlarla konuşur ve sonuçta

kendisini anlatan canlı bir varlık olarak şehrin portresini çizer. Bu portrede tarih, sosyoloji, sanat ve edebiyat şehrin kimliğini yansıtmak amacıyla buluşur.⁷ Bu eserlerden başka *Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun "Canım Anadolu", Yusuf Ziya Ortaç'ın "Göz Ucuyla Avrupa", Burhan Arpat'ın "Tuna'dan Şimal'e Avrupa", "Uçuş Günlüğü", "Gezi Günlüğü" ve "Avusturya Günlüğü" adlı eserleri, Hasan Ali Yücel'in "Kıbrıs Mektupları" ve "İngiltere Mektupları", Melih Cevdet Anday'ın "Sovyet Rusya Azerbaycan Bulgaristan Macaristan" adlı eseri Şevket Rado'nun "Sovyet Rusya" adlı eseri, Metin Tokar'ın "Rus Geldi Aşka Rus'un Aşkı Başka", Nail Gürel'in "Yöre Yöre", Hikmet Birand'ın "Anadolu Manzaraları", Buket Uzuner'in "Bir Siyah Saçlı Kadın"ın Gezi Notları, Nadir Paksoy'un "Bir Demet Pasifik", "Gözümden Afrika'da" eserleri bu konuda yazılmış dikkate değer eserlerdendir.*

DİPNOTLAR

1. Seyfettin Dumanlı, "Seyahati Tercüme-i Hakikat Olarak Algılamak Yahut Tanzimat ve Servet-i Fünun edebiyatında Seyahat", Hece Dergisi Gezi Özel Sayısı s:159
2. Prof.Dr. Nazım Hikmet Polat, Dr Şerafeddin Mağmumi ve Gezi Edebiyatı (adlı yazı) Avrupa'da Seyahat Hatıraları (Şerafeddin Mağmumi) s: 15
3. A.g.e s: 15
4. A.g.e s: 16
5. Bakı Asiltürk, Edebiyatın Kaynağı Olarak Seyahatnameler s:971-972
6. A.g.e s:975
7. Yrd. Doç. Dr. Aziz KILINÇ, Beş Şehir de Sözlü Kültür Ortamları, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, (Uluslararası) IV. Dil, Yazın ve Deyişbilim Sempozyumu Bildirileri, s: 241

M Ü L A K A T

- Röportajlar: **Zeynep Tuba ÖTER**
Çevirmenler: **Gülhan ESER, Hanife Güliz YAYLA**

Bu topraklara yolu düşmüş misafirlerimize, ülkemiz hakkında ne düşündüklerini sorduk, onlar da cevap verdi...

- Türkiye'ye gelme nedeniniz nedir?
- Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında ne biliyordunuz / düşünüyordunuz, geldikten sonraki düşünceleriniz ne oldu?
- Türkiye'de gördüğünüz ya da yaşadığınız size ilginç gelen bir olay veya durum oldu mu? →

Edin Omerovic, 26 yaşında
İngiliz Dili ve Edebiyatı Uzmanı
Bosna-Hersek

- Türkiye'ye Erasmus+ ve Avrupa Gönüllülük Hizmeti (EVS) dolayısıyla geldim.
- Türkiye'ye ilk kez geldim. Daha önceden ülke hakkında bazı temel bilgiler edinmiştim. Burada kaldığım süre içinde Türk halkının içten ve konuksever olduğunu gördüm. Burada kendimi çok rahat (ve kabul edilmiş) hissediyorum. Türk mutfağının baharatlı ve çok lezzetli olduğunu ayrıca insanların kahvaltıda çok yediğini gördüm :)
- İlginç ve farklı bulduğum tek şey ise bazı mekânlara yanınızda bir bayan arkadaşınız olmadan girememeniz.

Ruth Wolf, 23 yaşında
Sosyal Hizmetler Uzmanı
Almanya

- 2 yıl önce Türkiye'ye tatil için gelmiştim ve buradaki atmosferi çok sevdim. İnsanlar çok açık fikirli ve anlayışlı. Bundan çok etkilendim. Ayrıca İslam dini hakkında bilgi edinmek istiyordum çünkü gönüllülük hizmetimden sonra Almanya'da göçmenlerle çalışmak istiyordum ki göçmenlerin çoğu Müslüman. Diğer bir nedeni ise Almanya'da çok sayıda Türk vatandaşı yaşamakta. Bana göre Almanların da Türkçeyi öğrenmesi gerekir.
- Türkiye hakkında biraz bilgim vardı çünkü Türkiye'den bir arkadaşımın mektuplaşıyordum ve yakın arkadaşlarımdan biri bir yıldır Ankara'daydı. Her iki arkadaşım da Türkiye geleneklerinden ve Türkiye'nin güzel bir ülke olduğundan bahsettiler.
- Yalnızca bir haftadır burada olduğumdan dolayı bu soruyu yanıtlamak zor. Fakat şunu söyleyebilirim ki Türk insanları gerçekten sakin ve günlük yaşam Almanya'daki gibi stresli ve telaşlı değil. Mesela Avrupa'dakinden çok farklı olarak işe geldiğinizde iş arkadaşlarınızla çay içmek için zaman bulabiliyorsunuz.

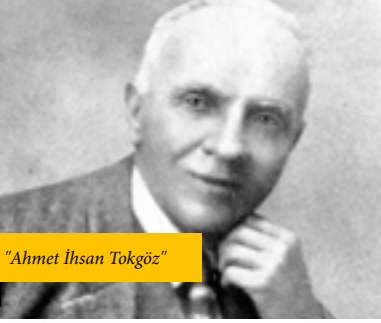
Viivi Setälä, 22 yaşında
Sosyal Hizmetler Uzmanı
Finlandiya

- Türk halkı, kültürü ve diline ilgi duyuyorum. Şu an bir yıldır gönüllü çalışmalar yapıyorum, ondan sonrasında bekleyip göreceğim.
- Gelmeden önce ülkeye yönelik çok ön yargım vardı aynı zamanda da ülke gerçeklerini ve kültürünü merak ediyordum. Türkiye'nin daha tutucu bir ülke olduğunu düşünüyordum, bunun tamamen doğru olmadığını davranışlarına şaşırıyorum.
- Aslında benim ülkeme kıyasla çok farklı ve ilginç bulduğum bazı şeyler var. Hepsinden bahsetmem zor. Örnek verecek olursam insanların özellikle erkeklerin sokakta kolkola yürümelerini tuhaf buluyorum çünkü benim ülkemde kimse bunu yapmaz. Hiç ama hiç!

• Ebru AKTAŞ / Oya BAYRAK

Hülya Memleket Avrupa

"Ahmet İhsan Tokgöz"

Tanzimat ve Servet-i Fünun yazarlarının birçoğu gibi "Avrupa'da Ne Gördüm" adlı eserin yazarı olan Ahmet İhsan Tokgöz de Avrupa'ya ve özellikle Fransa'ya hayrandır. Ahmet İhsan, hem kurucusu olduğu Servet-i Fünun dergisinde kullanabileceği baskı tekniklerini incelemek hem de Avrupa'yı ve Avrupa insanını yakından görüp tanımak için 15 Mayıs 1891'de Avrupa seyahatine çıkar. Orada gördüklerini ayrıntılı bir biçimde kaleme alarak önce Servet-i Fünun dergisinde yayımlar. Daha sonra bu yazılar kitap hâline getirilir. Bu kitap, ilk resimli Osmanlı Türk seyahatnamesi olması, üslubunun akıcı olması, gezip görülen yerlerle ilgili ayrıntılı bilgiler içer-
mesi bakımından dikkate değerdir. Ahmet İhsan, büyük bir

kısmını trenle yaptığı bu seyahatinde; Fransa, Almanya, İsviçre, Hollanda, İngiltere, Belçika, İtalya, Avusturya ve Macaristan'a yer vermiştir. Eserinin önemli bir kısmını bir aydan fazla bir süre kaldığı Paris'e ayırmıştır. Yazar, eserde Paris'i anlattığı kısımları bölümler hâlinde yazdığını diğer kısımları ise günlük olarak kaleme aldığını belirtir. Yazar eserine, İstanbul'dan ayrılışın vermiş olduğu hüznü anlatarak başlar. Yolculuk sırasındaki izlenimlerini dile getirir ve ilk bölümde Paris'i anlatır. Paris'te dikkatini çeken ilk husus ikametgâh meselesidir. Kimsenin kendisine ait evi olmadığını, halkın çoğunluğunun büyük binaların kiralık odalarında yaşadıklarını âdeta Paris halkının otellerde yaşadığını ifade eder ve bu durumu sevmediğini söyler. Bunun ardından Paris'in meydanları özellikle meşhur "Şanzelize" meydanı ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Sokakları, caddeleri ve ulaşım araçlarından

özellikle tramvay ve omnibüslerden bahseder. Ayrıca yazarın Paris'te dikkatini çeken bir diğer husus da tazyikli hava ile gönderilen mektup ve evrak olmuştur. Yazar bunu eserde şöyle ifade eder:

"Paris'in her mahallesinden diğerine nihayet bir çeyrek zarfında gerek mazruf gerek gayri mazruf evrakı tazyik-i hava usulüyle sevk kolaydır..."

Bu mektuplar zemin tahtına fers olunmuş (döşenmiş) su borusu gibi borularla arkadan hava tazyiki verilerek sevk olunmaktadır."

Bunun ardından eserde eğlencelerden, opera ve tiyatrolardan sirk ve kahvelerden bahsedilir, opera binasının tasviri yapılır. Ayrıca bunların dışında yazar; sarayların, kütüphanelerin, kiliselerin, müzelerin vb. bazı yapıların resimlerini de

“Avrupa’da Ne Gördüm” kitabı, ilk resimli Osmanlı Türk seyahatnamesi olmasının yanı sıra üslubunun akıcı olması, gezip görülen yerlerle ilgili ayrıntılı bilgiler içermesi bakımından dikkate değerdir.”

esere koymuş ve ayrıntılı tasvirlerini yapmıştır. O kadar ki bu tasvirleri okuyan kişi âdeta oraları gezmiş gibi olur. Paris’in ardından yazar Londra’ya geçer.

Londra’da yazarın ilk dikkatini çeken şey, bu şehrin kasvetli havası olmuştur. Ardından burada İngilizce bilmemenin ciddi sıkıntı yarattığını söyler. Çünkü İngilizler başka bir dili öğrenmemekte direnip kendi dillerinin çok yaygın olduğunu ve öğrenilmesi gerektiğini savunurlar.

Yazar Paris’te olduğu gibi burada da parkları, bahçeleri, meydanları ve çeşitli tarihî eserleri gezerek bunlar hakkında ayrıntılı bilgiler verir. Özellikle British Museum ve Hyde Parkı öyle bir anlatır ki okuyucular oraları

görme arzusu uyanır.

İngiltere’nin ardından yazar, Brüksel’e oradan Almanya’ya geçmiştir. Almanya’da Hamburg, Berlin, Frankfurt gibi önemli şehirlere gitmiş ve yine burada gezip görmeye değer yerleri ve eserleri ayrıntılı olarak anlatmıştır. Oradan İsviçre’ye sonra İtalya’ya geçen yazar, önce Roma’ya gider. Burada Roma tarihi hakkında bilgiler verir ve çok sayıda bulunan kiliselerinden bahseder. Özellikle “Saint Pierre” kilisesinin ayrıntılı tasvirini yapar. Daha sonra Venedik’e geçen yazar, buranın sokaklarını sularla kaplı olduğu için İstanbul’daki Göksu Deresi’ne benzeterek anlatır.

“(Venedik) malum olduğu üzere bir ufacık ada daha doğrusu birçok ufacık adacıklardan ibaret olup Adriyatik Deniz’i içerisinde kalır ve İtalya’ya sonradan yapılmış rihim ile merbut bulunur. İşte şehri teşkil eden şu ufacık adalar memleketin binalarına zemindir. Adalar arasındaki deniz ise Venedik’in sokaklarıdır... ”

Venedik sokaklarında kenar rihiminden eser yoktur. Göksu Deresi’ne giderken deniz kenarına dizilmiş yalılar yok mudur? Şu yalılara bir de karşı sıra binalar yapıp de-

vam ettirdiğiniz ve dereyi daha birçok derelere kat ettirerek birçok dereden sokaklar yaptığınız gibi Venedik’i göz önüne getirmiş olursunuz.”

Venedik’ten sonra Viyana’ya oradan da Budapeşte’ye geçen yazar, Budapeşte tarihiyle ilgili şu bilgileri verir:

“Vaktiyle iki kasabadan müteşekkil olan şehir 1873 senesinde Budapeşte namıyla tevhid olunmuştur.

Peşte Tuna’nın sahil-i yemininde, Buda ise yesarındadır. Bunlar yekdiğerine asma köprüyle merbuttur ki iş bu asma köprü Avrupa’da mevcut olanların en büyüğüdür.”

Buranın da caddelerini, sokaklarını ve tarihî eserlerini anlatan yazar, Bulgaristan üzerinden İstanbul’a döner.

Bu eser; gezilen yerlerin çeşitliliği, resimli olması, tasvirlerinin canlı ve ilgi uyandırıcı olması karşılığının olması sonra gelenek olması dikkate değer müzde de bu araştırmada gezi yaduanların başvurusu gereken bir eserdir.

Sinemada Yolculuk...

- **Hacer YILDIZ** "Yolculuk temasını işleyen birçok kitap ve film, okurlar ve izleyenler üzerinde kimi zaman yola çıkma isteği uyandırır kimi zaman kahramanın yaptığı içsel yolculuğa eşlik eder kimi zaman da bizi uzaklara götürür."
"Şimdi yolculuğu işleyen film seçkisine doğru yola koyulalım."

Aya Seyahat

Yolculuğumuza sinemanın ilk yıllarının bir dehası, zamanına göre imkânsız denecek birçok tekniği kullanan ve kendinden sonra gelenlere örnek olan George Méliès'in "Aya Seyahat" filmiyle başlayacağız. Méliès, filmi, Jules Verne'nin "Aya Seyahat"ı ve H. G. Wells'in "Aydaki İlk İnsanlar" adlı zamanın iki popüler romanından 1902 yılında uyarlamıştır. Dünyalı bilim adamları, inceleme yapmak amacıyla bir füzeyle Ay'a giderler. Bu, yıllar sonra Amerikalı bilim adamlarının Ay'a gitmek için kullanacakları füzenin neredeyse aynısıdır. Güler yüzlü "aydede"nin gözüne yumuşak bir iniş yapan bilim adamlarına aydıklar iyi gözle bakmaz. Raketin Ay'a varışını simgeleyen sekans, sempatikliğiyle sinema tarihinin en bilinen sahnelerinden biri olmuştur.

Denizin Altında 20.000 Fersah

1954 ABD yapımı bilim kurgu macera filmidir. Fransız yazar Jules Verne'in ilk kez 1870 yılında yayımladığı "Denizler Altında Yirmi Bin Fersah" adlı bilim kurgu romanından Earl Felton'un uyarlayıp senaryosunu yazdığı filmi Richard Fleischer yönetmiştir. Walt Disney stüdyolarının o tarihe kadarki en pahalı yapımı olan filmin çekimleri Jamaika, Bahama Adaları ve Kaliforniya'da gerçekleştirilmiştir. 1868 yılında birçok gemi okyanusta esrarengiz bir şekilde batırılmıştır. Bu saldırıların devasa bir deniz yaratığı tarafından yapıldığına dair söylentiler dolaşmaktadır. Olayın aslını araştırmak için gönderilen askerî geminin de akıbeti aynı olur. Nautilus adındaki ileri teknolojiye sahip aracın tuhaf kapları Nemo, gemiden kurtulmayı başaran kişileri konuk eder.

İtalya'da Yolculuk

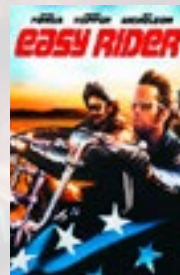
Roberto Rossellini'nin 1954 tarihli filmi sinema tarihinde ezber bozan bir yapımlar olarak yerini almıştır. "İtalya'da Yolculuk", gösterildiği yıllarda tamamen yanlış anlaşılmiş, acımasızca eleştirilmiş ancak uzun yıllar sonra hak ettiği yeri bularak Rossellini'nin en iyi filmlerinden biri olarak anılmakla kalmayıp aynı zamanda modern sinemanın temel elementlerinden biri olmuştur. Filmde, çöken evliliklerini bir yolculuk boyunca diriltmeye çabalayan çift (Ingrid Bergman-George Sanders), savaş sonrası İtalya'nın yoksulluğu, bezginliği, dinsel inanç yoğunluğu ve ürktücut kalabalığıyla karşılaşır. Öte yandan İrânlî yönetmen Abbas Kiarostami, "Aslı Gibidir" adlı filmi "İtalya'da Yolculuk" a gönderme yaparak günümüz İtalya'sında çekmiştir.

Kırmızı Balon

Sinema yolculuğumuzun en güzel ve özel filmlerinden olan "Kırmızı Balon" seyirciyi Paris sokaklarında tatlı bir gezintiyeye çıkarıyor. Fransız yapımcı Albert Lamorisse imzalı 34 dakikalık diyalogsuz film, 1956 yılında Cannes ve Oscar ödülleriyle ödüllendirilmiştir. Bu kısa filmde Albert Lamorisse, yaratıcılığı ve dâhiyane yönetmenliğiyle sinema literatürüne azımsanmayacak bir katkı sağlamıştır. Film, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından yorgun düşmüş Paris'in tarih koku alan sokaklarında süzülen eşsiz güzelliğindeki kırmızı balon ile minik kahramanı Pascal arasındaki dostluğu samimi bir dille anlatmıştır. "Kırmızı Balon", yarım yüzyıldan fazla bir zamanın üzerine kitaplar yazılmış ve çok sayıda sanatçıya ilham kaynağı olmuştur. Bu filmlerden biri de "Kırmızı Balonun Yolculuğu"dur. Paris sokaklarında geçen 2008 tarihli Fransız-Tayvan ortak yapımı filmin yönetmeni Hou Hsien-Hsien'dir. Film; anne, küçük oğlu Simon ve bakıcısı etrafında şekillenen bir kent öyküsünü işler.

Zamanda Yolculuk

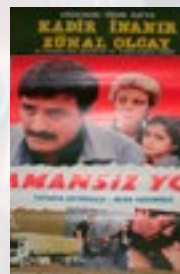
1983 İtalya yapımı belgeselde, Andrei Tarkovsky ve ünlü İtalyan senarist Tonino Guerra'nın "Nostalghia" filmi için araştırma yapmaya gittikleri İtalya gezisindeki gözlemleri anlatılmaktadır. Bu seyahatte Tarkovsky, filmdeki ana karakter olan 18. yüzyıl şairi gibi davranır. Bu süre zarfında Guerra, usta yönetmenin bir şair olarak yaptığı işi ve geçmişini yansıtmaya çalışmaktadır. Sonuçta 'Nostalghia', bir başyapıt olacaktır.

Easy Rider

Film, yönetmenliğini Dennis Hopper'ın yaptığı ve başrollerini Peter Fonda ve Jack Nicholson'un paylaştığı 1969 ABD yapımıdır. 68 kuşağının baş tacı filmlerinden ve bağımsız sinemanın en önemli örneklerinden olan "Easy Rider"ın Türkiye karşılığı geniş insandır. Yani hayatı hafife alan, para kazanmayan ama harcayan insanın betimleyiciler. Filmde de uyumsuz satışından kazandıkları parayı harcamak için motosikletleri ile Amerika Birleşik Devletleri'nde gezinen iki hippinin öyküsü anlatılmaktadır. "Easy Rider", özgürlükler ülkesi olarak sunulan Amerikan'ın içinde kendi içerisinde farklılıklara ve bireysel özgürlüğe karşı ne kadar hoşgörüsüz bir tutum taşıdığından bahseder. Zamane kuşağın bu anlayışı değiştirme isteği ve kendi bakış açısını ortaya çıkarma çabası ana temayı oluşturur. Günümüzde de metalcilerin hayat felsefesi ve dış görünüşünde "Easy Rider" filminin etkisi büyüktür.

Kitera'ya Yolculuk

Yunan sinemasının öncü yönetmenlerinden olan Theodoros Angelopoulos'un 1984 yapımı olan filmi, bir babanın geri dönüş hikâyesine odaklanarak içsel bir yolculuktan dem vurmaktadır. Yönetmenin ülkesini anlattığı filmde iki öykü gelişir. Bir yönetmen siyasi mültecilerle ilgili bir film yapmak isterken yaşlı bir adam sürgünden ülkesine döner. Eski bir partizan olan Spiros, 32 yıl sonra siyasi görüşleri yüzünden sürüldüğü Sovyetler Birliği'nden Yunanistan'a dönmektedir. Oğlu ve kızı, hakkında hiçbir şey bilmedikleri bu adamı karşılar. Spiros, Afrotid Tapınağı'nın bulunduğu, bugün ise emekli olmuş yaşlıların yaşadığı Kitera Adası'na gitmeye niyetlenir. Asi bir delikanlı gibi davranan yaşlı adam film yönetmenini büyüler.

Amansız Yol

Ömer Kavur'un yönetmenliğini yaptığı 1985 yapımı "Amansız Yol", Türk sinemasının küll filmlerinden biri olup İstanbul'dan Mardin'e yapılan bir tur yolculuğu etrafında gelişen olayları anlatır. Hasan Türkiye'ye döner, geride bıraktığı sevgilisi Sabahat ise evlenmiştir. Sabahat ve kızı Ayşe'nin başları derttedir. Hasan onları kurtarmak için Sabahat'ı Mardin'deki teyzesinin götürmeye karar verir böylelikle amansız takip başlar.

Umuda Yolculuk

"Umuda Yolculuk", senaryosunu Feride Çiçekoğlu'nun yazdığı, başrollerini ise Nur Sürer, Necmettin Çobanoğlu, Yaman Okay ve Mathias Gnadinger'in paylaştığı ve Xavier Koller'in yönetmenliğini yaptığı 1990 yapımı sinema filmidir. Film, Türkiye'de yaşayan Maraşlı bir Alevi ailenin sadece kartpostalarda gördükleri İsviçre'ye yasadışı yollarla girmeye çalışmasını konu edinmektedir. İngilizlere, İsviçre ve Türkiye ortak yapımı olan "Umuda Yolculuk", 1990 yılında "En İyi Yabancı Film Akademi Ödülü"nü kazandı. Ödül, ülke olarak İsviçre'ye verildi.

Voyager / Yolcu

"Voyager" 1991 yapımı, Max Frisch'in "Homo Faber" romanından, Volker Schlöndorff tarafından yapılan bir uyarlamadır. Filmin kahramanı Walter Faber, bir uçak kazası geçirmesinin ardından gemi ile yolculuğuna devam etmek zorunda kalır. Faber, filmde üçüncü dünyanın ikelliğine ve Avrupa'nın estetik ve felsefi geleneğine karşı olarak Amerikan teknik uzmanlığının ve kültürel okuryazarlığın doğrudan bir temsilcisi olmuştur. Filmde Güney ve Kuzey Avrupa arasındaki anlayış çatışlığı Avrupalı-Amerikan ikileminde bastırılmıştır.

“Yolculuklar iç sesimizin en gezeve olduğu zamanlardır. Bu nedenle edebiyat ve sinemada ‘seyahat ederken kendini bulma’ sıklıkla işlenen bir konudur.”

El Viaje / Yolculuk

“Yolculuk”, politik filmleriyle tanınan Arjantinli yönetmen ve siyasetçi Fernando Ezequiel Solanas’ın 1991 yapımı Latin Amerika’da geçen bir yol filmidir. Film, babasını bulmak için bisikletiyle yollara düşen bir delikanlının tuhaf anlarla dolu yolculuğunu anlatır. Dünyanın en güney ucu olan Ushuaia’daki evinden ayrılıp kuzeye doğru yönelen Martin, en son Brezilya’da olduğu söylenen babasını bulmak üzere pedala asılır. Yol boyunca türlü sefalet ve saçmalıklarla karşılaşan Martin, Amerikan politikalarının bölgede sebep olduğu yıkımı da görür.

Akrebın Yolculuğu

Kendi sinemasını yaratan usta yönetmen Ömer Kavur’un filmlerindeki içsel yolculuğun zirvesini temsil eden 1997 tarihli film; seyirciye, bakmakla görmek arasındaki farkı anlatır. Tamir için saat kulesine giden Kerem, burada Esra adlı kadınla tanışır ve aralarında yakınlık başlar. Derken civarda işlenen bir cinayet ve kaybolan ceset, her şeyi değiştirir. Aslında film, saatçinin öldükten sonra kendi yaşamına yaptığı yolculuğu anlatır.

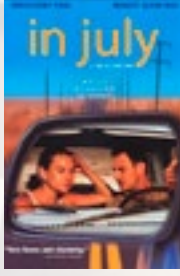
Kornel Esti'nin Muhteşem Yolculuğu

Yaşamın sorgulamasını, inişli-çıkışlı bir anlatımla gerçekleştiren 1994 yapımı Jozsef Pacskovszky’nin filmi, bizi yazar Esti’nin çıktığı iki ayrı tren yolculuğuna konuk eder. Trenlerden biri düşünceli ve ölümün kıyısında duran, yaşamını gözden geçiren, olgun Esti’yi Almanya’ya, diğeri ise otuz yıl öncesinde kalmış ve yaşam zevklerinin peşinde koşan genç Esti’yi İtalya’ya taşır.

Ulysses'in Bakışı

Sanatsal sinemanın çağdaş temsilcilerinden olan Theo Angelopoulos’un yolculuğumuzdaki ikinci filmi 1995 yapımı “Ulysses’in Bakışı”dır. Film, Balkanlara yapılan bir yolculuk filmi olmasıyla beraber aynı zamanda yönetmenin kişisel iç yolculuğudur. Yıllardır Amerika’da yaşayan Yunanlı bir yönetmen, son filminin galası için anavatanına döner. Manaki kardeşlerin (Balkanlarda ilk sinema filmi çekmiş olan kardeşler) kayıp üç rulosunu aramak üzere çıktığı yolculuğunda Balkan tarihini de gözümüzün önüne getirir. Angelopoulos, Atina, Manastır, Üsküp, Plovdiv, Bükreş, Belgrad ve Saraybosna’da alışılmışın dışında geniş plan çekimleri kullanır.

Temmuzda

Fatih Akın’ın 2000 yılı yapımı bir yol filmi olan “Temmuzda”, Hamburglu Daniel’in bitpazarından satın aldığı yüzüğün kehanetinin peşinden Avrupa’yı kat edip İstanbul’a ulaşmaya çalışmasını konu edinir. Bu çığgın yolculukta Daniel kendini yeniden keşfederken başına birçok olay gelir.

Motosiklet Günlüğü

Brezilyalı yönetmen Walter Salles’in 2004 yılında çektiği “Motosiklet Günlüğü”, yirmili yaşlardaki Ernesto “Che” Guevera’nın henüz bir tıp öğrencisiyken yakın arkadaşı Alberto Granada ile 1950’li yılların Güney Amerika’sında motosikletle yaptıkları yolculuğun öyküsüdür. İkili, dokuz ay içerisinde Buenos Aires’ten yola çıkıp önce Arjantin’in Atlantik kıyısına, oradan uçsuz bucaksız pampaları ve And Dağlarını aşarak Şili’ye, oradan Peru ve Kolombiya’ya kadar yaklaşık 14 bin kilometre yol yapar. Güney Amerika’nın yerli halklarının yaşadığı sömürü, eşitsizlik ve fakirlik ile karşılaşan genç Ernesto’nun yolculuğu, onun içindeki devrimci ruhu açığa çıkararak tüm dünyanın tanyacağı Che’ye dönüşümünü başlatır.

Into the Wild / Özgürlük Yolu

Yönetmenliğini Sean Penn’in 2007 yılında yaptığı, Jon Krakauer’ın aynı isimli kitabından beyazperdeye uyarlanan film gerçek bir yaşamdan yola çıkarak karmaşık “kirlil” şehir yaşamından saf ve “temiz” doğaya dönüşün öyküsüdür. Başarılı bir okul hayatı geçiren ve parlak bir geleceğe sahip olan Amerikalı bir genç, kendi içerisinde yaptığı sistem sorgulaması sonucu tüm birikimini bir vakfa bağışlayarak vahşi doğaya doğru yürümeye başlar. Genç, iki yıl boyunca gerçekleştirdiği yolculuğun ardından Alaska’ya vararak doğanın kucaklarında terk edilmiş bir karavanı mesken edinir.

The Way / Yol

Emilio Estevez’in yönetmenliğini yaptığı 2010 yapımı “The Way” filmi, etkileyici bir yol hikâyesidir. Film, Hristiyan inanışına göre kutsal sayılan St. James Yolu’nu yürüten çıkan bir fırtına sonucu hayatını kaybeden oğlunun, yarım bıraktığı geziyi tamamlamaya çalışan babanın kendini arayış hikâyesidir.

The Way Back / Özgürlük Yolu

“Özgürlük Yolu” 2010 yılında Avustralyalı yönetmen Peter Weir tarafından, Polonyalı yazar Stawomir Rawicz’in “The Long Walk” isimli kitabından uyarlanmıştır. Film, 1940 yılında Sovyet Rusya’ya bağlı Sibiriya çalışma kampından özgürlükleri için kaçtıktan sonra 6000 km yürüyerek Gobi Çölü’nü aşip Hindistan’a ulaşan bir grup esirin yaşadıkları macerayı anlatır. Film yaşanan dramı ustalıkla anlatan gerçek olaylara dayanan bir yol öyküsüdür. Yapımcılarından birinin National Geographic Entertainment’in olması filmin konusunun geçtiği doğanın başarılı bir şekilde sunulmasında etkili olmuştur.

In The Heart Of The Sea / Denizin Kalbinde

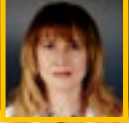
“Aya Seyahat” ile başladığımız yolculuğumuzun son durağı, “Denizin Kalbinde”dir. Ron Howard’ın yönetmenliğini yaptığı 2015 yapımı film, Nathaniel Philbrick’in romanından sinemaya uyarlanmıştır. Herman Melville’in dev eseri Moby Dick’e de ilham veren filmde, 1820 yılında İngiliz gemisi Essex’in dev bir balina tarafından Pasifik Okyanusunda saldırıya uğraması ve denizcilerin doksan gün boyunca kıyıdan binlerce kilometre uzakta hayatta kalma mücadelesi konu edilir.

شام

بروسس

۱۷. یوز بیلدا یغما نلوت
طوغراقلی

• **Prof. Dr. Ülkü ÇELİK ŞAVK**

Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Seyahatlerle Geçen Bir Ömür ve Belgesi Evliya Çelebi ve Seyahatnamesi

Evliya, doğumu, ailesi, eğitimi, ölümü

İnsanlara, günümüz ulaşım imkânları ile ömrünüzün elli yılını yaklaşık 26 milyon kilometrekarelik bir coğrafyayı gezmeye hasredin; ayrıca gördüğünüz, duyduğunuz, şahit olduğunuz, yediğiniz, içtiğiniz her şeyi de kaydedin dense, acaba kaç kişi bu teklifi kabul eder? Kabul etmek bir yana, acaba kaç kişi böyle bir şeyin gerçekleştirilebileceğine inanır? Mesafelerin, gelişmiş teknoloji ürünü araçlarla artık çok kısaldığı çağımızda bile böyle bir seyahati göze almak çok zor, bunun 17. yüzyıl ulaşım imkânsızlıkları ile yapılmış olduğuna inanmak ise daha da zor.

Maddi yönden orta hâlli, kültür ve eğitim bakımından ileri, aydın bir ailenin birkaçı çocuğundan biri olarak 25 Mart 1611 günü İstanbul Unkapanı 'nda doğduğu kabul edilen Evliya Çelebi, bu inanılmaz seyahati çağının şartlarında başarı ile yapmış ve sonunda da 10 ciltlik muazzam bir eser kaleme almıştır. Hayatı gibi eseri de hareketli, renkli ve son derece donanımlı bir başarıdır.

Evliya Çelebi ile ilgili bilgilere daha çok kendi eserinden ulaşılabilir. Adından, Evliyâ-yı bî-riyâ bin Derviş Mehmed Zillî olarak bahseder ve kimi zaman da kendisini mahlas-ı hakîr-i fakîr, da'i-i kesîru't-taksîr seyyah-ı âlem veya nedîm-i âlem biçiminde tanımlar. Kimi yerde de hezar-aşına (bin tanıdığı olan) ile alüfte ve aşüfte (uyusal, hoşgörülü ve arsız) sıfatlarını kullanır (Dankoff, 2010, s. 139). Çelebi ise bunlar arasında en çok bilinen ve tercih edilen unvanıdır.

İstanbul'un fethinden sonra Kütahya'dan gelip Unkapanı yöresine yerleşen Evliya'nın babası Derviş Mehmed Zillî, I. Süleyman'dan I. Ahmed'e kadarki padişahların kuyumcu-başılığında bulunmuş ve seferlere katılmıştır. Sarayla olan bağının bir kaynağı da anne tarafıdır. Kendisine devlet me-

muriyetinin verilmesinde ve bu sayede de seyahatlerinin daha rahat ve uygun koşullarda geçmesinde etkili olduğu sanılan Silahtar Melek Ahmet Paşa, kimi araştırmacılara göre dayısı, kimilerine göre ise teyzesinin eşidir. Çelebi, eserinde soyunun Hoca Ahmed Yesevi'ye kadar dayandığını ifade etmektedir.

Erken çocukluk dönemi daha çok babasının çok kültürlü eş dost sohbetlerinin yapıldığı iş çevresinde geçen Çelebi, sıbyan mektebinden sonra saraya mensup çocukların eğitim kurumu olan Enderûn Mektebi 'ne kabul edilmiş ve buradan mezun olmuştur. Gerek babasının arkadaş çevresinden edindiği kültürel zenginlik gerekse de güçlü bir eğitim almış olması, kendisini yalnızca çağının ileri gelenlerinden biri yapmamış, ününü ve etkisini çağlar ötesine taşımasını da sağlamıştır. Türkçe dışında bildiği diller , gezdiği yerlerde iletişimini kolaylaştırmaktan öte, çeşitli kültürleri ve dünya görüşlerini derinlemesine anlamasında da çok etkili olmuştur.

Yaşadığı dönem aydın tipinin tüm özelliklerini taşıyan Evliya, üstlendiği görevleri başarı ile yerine getirmesi, yetenekleri ile dikkat çekerek sarayda yer bulması ve çeşitli devlet işlerini sürdürmesi sayesinde geçim sıkıntısı yaşamamıştır. Eğitimi tamamlamasının ardından ilkin saray musâhibi (sohbetçi, sohbet arkadaşı) olmuş, daha sonra da sipahiler zümresine ne kabul edilmiştir. Resmî görevleri yanı sıra sesinin güzelliği, hoş sohbet mizacı, güler yüzlü ve nüktedan kişiliği ile de öne çıkmış ve sarayla olan ilişkisi uzun yıllar sürmüştür.

Ölümü ile ilgili kesin bir tarih verilememekle birlikte 1682 yılı civarında 71 yaşında öldüğü sanılmaktadır.

Seyahatlere başlama öyküsü ve Seyahatname'nin üslubu

Ömrünün yaklaşık dörtte üçünü geçirdiği seyahatlerine başlama gerekçesini gördüğü bir düşe bağlayan Çelebi, burada tercih ettiği anlatım tarzını eserinin hemen hemen tamamına uygulamıştır. Kendi anlatımından özetle, 19 Ağustos 1630 gecesi, rüyâsında, Yemiş İskelesi'ndeki Ahi Çelebi Camii'nde kalabalık bir cemâat arasında Peygamber efendimizi (S.A.V) görmüş, huzûruna varınca; "Şefâat yâ Resûlallah!" diyecekken heyecanla, "Seyâhat yâ Resûlallah!" demiştir. Peygamber efendimiz de tebesüm ederek bu gence hem şefâatini müjdelemiş, hem de seyâhati ihsân etmiş, orada bulunan Sa'd bin Ebî Vakkas da gezdiği yerleri ve gördüklerini yazmasını tavsiye etmiştir. Bu tavsiyeye, ortaya muazzam bir eser çıkararak uyan Evliya Çelebi, sesinin geniş kitlelere ulaşmasını ve sözlerinin de daha açık anlaşılmasını sağlayan bir üslup seçmiş ve bunda da başarılı olmuştur. Konuşma dilinin rahatlığı ve akıcılığına sahip bu üslup; simgesel motifler yerleştirilmiş, deyimler, atasözleri, manzumelerle süslenmiş ve kimilerince eleştirilen mübalağa (abartı) sanatına sıkça başvurulmuş olması ile dikkat çekmektedir.

Evliya'nın, eserinde anlattığı yerlerin hepsine gitmekle birlikte anlattığı olayların bir kısmına şahit olduğu, bir kısmını ise duyduğu sanılmaktadır. Kimi olayların ise anlatımı renklendirmek için sadece birer kurgu olduğu kabul edilmektedir. Evliya ve Seyahatname deyince hemen hemen herkesin aklına gelen Erzurum kedisi, bu tür kurgulara en güzel örnek olarak değerlendirilmektedir:

"Hattâ efvâh-ı nâsda darb-ı meseldir kim bir dervişe "Kanden gelirsin?", derler? "Berf rahmetinden gelirim", der. Ol ne diyârdır, derler; sovukdan "Ere zulüm" olan Erzurûm'dur, der. "Anda yaz olduğuna râst geldin mi", derler? Derviş eydür: "Vallahi on bir ay yigirmi tokuz gün sâkin oldum, cümle halkı yaz gelir derler, ammâ görmedim", der. Hattâ bir kerre bir kedi bir damdan bir dama pertâb ederken mu'allakda donup kalır. Sekiz aydan Nevrûz-ı Harzemşâhî geldikde mezkûr kedinin donu çözülp mırnav deyüp yere düşer. Meşhûr latîfe-i darb-ı meseldir. Ammâ hakikatül-hâl bir âdemin eli yaş iken bir demir pâresine yapışsa derhâl münce mid olup elinden demir ve demirden eli kopmak ihtimali yoktur. Âhenden eli bin âh-ı serd ile halâs ederse eli ayasının sehl derisi âhiyle âhende kalır. Bu şiddet-i şitâyı diyâr-ı Azak'da ve Deşt-i Kıpçak'da erba'în ve zemherîr geçirdik, böyle keskin kış görmedik (Seyahatname 2. Kitap)."

Seyahatname'nin konusu

Seyahatname'de genel olarak 17. yy. Osmanlı coğrafyası; bu dönem konuşulan Türkçe ve ağız özellikleri; Çelebi'nin gittiği bütün yerlerin genel durumu, coğrafi konumu, tarihi, halkının özellikleri, dili, dini, kıyafetleri, sanatları, gündelik yaşamları; tarih, karşılaştırmalı coğrafya, sanat tarihi ve etnografya açısından eşsiz bilgiler; dinler tarihi açısından önemli mesajlar; Osmanlı toplumundaki müslim-gayrimüslim ilişkileri; gayrimüslim halkların gündelik hayatları, ekonomik ve kültürel durumları, nüfusları, ibadet yerleri, inanç ve itikatları; farklı topluluklara ait öyküler, türküler, halk şiipleri, söylenceler, masal, mani, ağız ayrılıkları, halk oyunları, giyim-kuşam, düğün, eğlence, inançlar, komşuluk bağlantıları, toplumsal davranışlar, sanat ve zanaat varlıkları; gezilen yörelerin evlerinden, cami, mescit, çeşme, han, saray, konak, hamam, kilise, manastır, kule, kale, sur, yol, havra gibi değişik yapıların bütün özellikleri; bunların yapılış yılları, onarımları, yapan, yaptıran veya onaranlar; bulunduğu bölgelerin mutfak kültürü ile ilgili zengin bilgiler; gezilen bölgenin yönetiminden, eski ailelerinden, ileri gelen kişilerinden, şairlerinden, oyuncularından, çeşitli kademelerdeki görevlilerine kadar ayrıntılı bilgiler yer alır.

Seyahatname'nin önemi

Dünya edebiyatında gezi anlatıları farklı bir tür oluşturur ve bu türde çok sayıda eser mevcuttur. Evliya Çelebi'nin Seyahatname'si bunlar içinde kayda değer bir öneme sahiptir. Seyahatname üzerine çalışmaları bulunan Dankoff, "Seyahatname, İslam edebiyatının, belki de dünya edebiyatının en uzun ve kapsamlı seyahat anlatısı" der (2010: 29) ve "Evliya'nın İstanbul tasviri, hiç tartışmasız bu kent üzerine yazılan en iyi rehber kitaptır" (2010: 41) biçiminde eserde kullanılan dilin gücünü vurgular.

Seyahatname yalnızca İstanbul için değil, 17. yüzyıl Osmanlı ve komşu ülkeler coğrafyası için de bir kaynak eser niteliğindedir. Buralarda yer alan camiler, köprüler, medreseler, hamamlar, çeşmeler gibi tarihî yapılar bakımından Evliya'nın anlattıkları ile günümüze kadar ayakta kalan eserlerin biçim-

Çizim: Emre Alkaç

lerinin büyük oranda örtüştüğü görülür. Bu yönüyle de hem Çelebi hem de eseri güvenilir bir kaynaktır. Günümüzde harabeye dönmüş anıt eserlerin geçmişteki durumlarını anlamak için de rahatlıkla başvurulabilir.

Maddi kültür eserler yanı sıra somut olmayan kültürel değerlerin de *Seyahatname*'de önemle üzerinde durulmuştur. O dönem konuşulan Türkçe ve ağızları ile birlikte 30 civarında farklı dil malzemesi bunların başlıcalarındandır. Bu dillerin konuşurları tarafından geliştirilmiş kimi gelenek ve gündelik yaşam biçimleri ile yiyecek, içecek çeşitliliğine kadar birçok bilgi günümüze taşınmıştır.

Günümüzdeki kimi siyasal gelişmelerle ilgili tarihsel referans sayılabilecek bilgilerin yer aldığı bir tarih kaynağı olarak da değerlendirilebilecek olan *Seyahatname*, yazarının bir Osmanlı olması ile de farklı bir yere sahiptir. Zira o gün için gezi yazısı kaleme alma daha çok Batılı seyahatler arasında yaygındır.

Evliya Çelebi ve seyahatlik

Günümüzde daha çok seyyah olması özelliği ile bilinen Evliya Çelebi, eserinden anlaşıldığı kadarı ile zeki olduğu kadar akıllı, eğitilmiş, kültürlü, unvanı gibi çelebi mizaçlı, nüktedan ve hazırcı cevap bir kişi. Müziğe olan yatkınlığı ve ilgisi onun sanatçı yönünü, okçuluk ve ciritteki ustalığı da sporcu tarafını ortaya koymaktadır. Çok renkli ve çok yönlü bir Osmanlı aydını olan Evliya'yı daha iyi tanımak için şu başlıklar altında ele almak gerekir:

Tarihçi Evliya:

Seyahatname doğrudan bir tarih kitabı olmamakla birlikte Evliya'nın tarih merakı ve tarih yazarlığı ona kimi olaylar için bir kaynak niteliği kazandırmıştır. Yaşadığı dönem ile ilgili başka kaynaklarda bulunmayan kimi bilgilere eserinde bir tarihçi titizliği ile yer veren Çelebi, ara sıra geçmiş dönemlerle ilgili olay ve bilgileri de tekrarlamıştır.

Çağımızda insanlığın vazgeçemeyeceği çok önemli teknoloji ürünlerinden ikisinin prototipi sayılan uygulamalar ile ilgili bilgiler *Seyahatname*'de yer almaktadır. Bunlar, Hezarfen Ahmet Çelebi ve Lâgârî Hasan Çelebi'nin uçma denemeleridir. Bilim tarihi açısından son derece değerli olan bu

bilgiler, Osmanlı'nın 17. yüzyılda sahip olduğu bilim ve bilgi kapasitesini de ortaya koymaktadır.

Günümüzde Hezarfen Ahmet Çelebi ve uçma denemesi daha geniş kitlelerce bilinirken Lâgârî ve roket denemesi çok daha dar bir çevre tarafından bilinmektedir.

Hezarfen Ahmet Çelebi

1632 yılında İodoslu bir havada Galata Kulesi'nden kuşkanatlarına benzer bir araç takıp kendini boşluğa bırakan ve uçarak İstanbul Boğazı'nı geçip 6000 m. ötede Üsküdar'da Doğançılar'a inen Hezarfen Ahmet Çelebi, Türk havacılık tarihinin en kayda değer simalarından birisidir. Bu uçuş hakkındaki belgeler şimdiye kadar sadece Evliya Çelebi'nin *Seyahatname*'sinde verdiği bilgilerden ibarettir:

"İbtidâ Okmeydânı minberi üzre yıldız rûzgârı şiddetinde kartal kanatlarıyla sekiz tokuz kere eflâkde pervâz ederek ta'îm edüp ba'dehu Sultân Murâd Ha[n], Sarâyburnu'nda Sinânpaşa köşkünden temâşâ ederken Galata kulesinin tâ zirve-i a'lâsından Ahmed Çelebi İodos rûzgârıyla uçup Üsküdar'da Doğançılar meydanına düşdüğü müsbettir. Ba'dehu Murâd Hân bir kîse altun İhsân edüp Hezarfen Ahmed Çelebi'yi Cezâyir'e nefy-i ebed edüp anda merhûm oldu. Ahmed Çelebi hakkında Murâd Hân, bu âdemden pek hafv edecektir kim her ne murâd edinse elinden gelir, deyü nefy etdi (Seyahatname 1. Kitap)."

Halk bilimci Evliya:

Gezdiği yerlerde yaşayan toplumların ürettikleri kültürel değerlere eserinde ayrıntılı biçimde yer vermiş olan Evliya, kayıt altına aldığı kimi bilgilerle o toplumların dünya görüşlerine de ışık tutmuştur. Birbirinden değişik gelenekleri, töreleri, inanışları, müzik alet ve uygulamalarını, oyunları, masalları, efsaneleri, türkülerini, düğün ve ölüm törenlerini, halk hekimliği ile ilgili bilgileri eserine bir halk bilimci yaklaşımı ile almıştır.

Çağımızda başlı başına bir bilim dalı olarak kabul edilen halk bilimi, toplumların sahip olduğu her türlü değeri ve dünya görüşünü anlamaya yönelik araştırmalar ve derlemeler yapar. Seyahatname, 17. yüzyıldaki irili ufaklı top-

lumların bir kısmı ile ilgili içerdiği bu nitelikteki bilgilerle güçlü bir halk bilimi kaynağıdır.

Müziyen Evliya:

Döneminin önemli müzik ustalarından biri sayılan Muhasip Derviş Ömer Gülşenî'den ders aldığı sanılan Evliya, sesinin güzelliği ile de çok küçük yaşlarda dikkat çekmiştir. Yeteneğini aldığı eğitimle de pekiştirmesi onun eserinde yer verdiği bilgilerin de güçlü ve inandırıcı olmasını sağlamıştır.

Gördüğü ve incelediği müzik aletleri, tanıdığı veya duyduğu müzisyenler ve gezdiği yerlerde müziğe verilen değeri titizlikle kaydeden Evliya, çoğu hakkında değerlendirme yapabilecek bilgi birikimine sahip bir kişi olduğunu da eserinde hissettirmektedir. O dönemdeki müzik aletlerinin bir kısmı günümüzde kullanılmadığı için unutulmuş, ancak bunlar *Seyahatname*'de kayıt altına alındığı için müzik çevrelerince varlıkları bilinmektedir.

Osmanlı payitahtı İstanbul'da müziğin önemli bir yeri olduğunu eserinde özellikle belirten Evliya ayrıca müzik ile ruh sağlığı ilişkisine de değinmektedir.

Ressam Evliya:

Evliya Çelebi el sanatlarından daha çok dilsel yetenekleriyle ilgi çeker. Ancak, çizimlerinin iyi olduğu da yadsınamaz. Çizim ve resme yatkınlığı Abdal Han hazinesi kataloğunda görülür. Özellikle Avrupa işi gravürlere, oymalara ve İran minyatürlerine hayrandır. (Dankoff, 2010, s. 72).

Haritacı Evliya:

Mısır seyahati, Evliya'nın farklı bir yeteneğini de ortaya çıkarmış ve Nil nehri boyunca uzanan vadinin haritasını yapmıştır. Bugün Viyana Kütüphanesi'nde bulunan haritanın tek nüshası üzerinde R. Dankoff ve N. Tezcan çalışmış ve *Evliya Çelebi'nin Nil Haritası* adıyla Yapı Kredi Yayınları arasında yayımlanmıştır. Dankoff harita ile ilgili şu bilgiyi vermektedir:

"Bu harita (Vat. Tür. 73), 543 cm. uzunluğundadır; güney yarısı 45 cm., kuzey yarısı ise 88 cm. genişliğindedir; harita, kaba kumaş üzerine çizilmiştir ve efsanevi Ay Dağlarında (Cebel-i Kamer) bulunan kaynaklarından başlayarak, Kızıldeniz ve Libya Çölü arasından Akdeniz'e kadar uzanan Nil Vadisi'ni göstermektedir. Harita üzerinde zamanın yarattığı kimi hasarlar göze çarpmakta ve fareler tarafından kemirilmiş olduğu anlaşılmaktadır (2011)."

Dil bilimci Evliya:

Belki de çok dil bilmesi sebebiyle gezip gördüğü her yerde konuşulan değişik diller hakkında önemli sözvarlığı ve dil bilimsel bilgiler veren Evliya, bu bilgileri eserinde yığma biçiminde değil bir dilbilimci gibi sistematik olarak vermiştir. Hasan Eren'e göre,

"Evliya Çelebi'nin yabancı dilleri tanıtırken tuttuğu belirli bir yol vardır. Yazar, önce 1'den başlayarak 15'e, 20'ye de-

ğin sayı adlarının yabancı dildeki karşılıklarını verir, sonra ekmek, su, şarap gibi yiyecek ve içeceklerin adlarını sayar. Yabancı diller üzerine verilen bilgiler, birtakım sorularla sona erer. Sırpça, Hırvatça, Gürcüce, Mingrelce gibi diller konusunda verilen örnekler bu plana göre düzenlenmiştir (1972)."

Osmanlı Türkçesinin 17. yüzyıl kullanımına da bizzat örnek olan *Seyahatname*, bu yönüyle de dikkate değer bir eserdir. *Evliya Çelebi* hem yazı diline hâkim olması hem de konuşma dilinin imkânlarını rahatça kullanması ile eserine bu önemli niteliği kazandırmış, ayrıca kullandığı dillerin süsü sayılan deyim, atasözü, dua, beddua vb. unsurlarla üslubunu zenginleştirmiştir.

Seyahatname'de Osmanlı dönemi Türkçesi yanında çok sayıda dil ile ilgili temel bilgiler yer alır. Evliya, kimi anlatımında bulunduğu bölgenin dilini de devreye sokarak o dilin kullanımına yönelik de ipucu vermiştir. Özellikle söz varlığı ile ilgili bu tür veriler dil çalışmalarına gezgin sözcüklerin tespiti açısından önemli katkılar sunmuştur.

Seyahatname'de Türk dili dışında Abhaza dili, Kaytak dili, Gürcü dili, Mingrel dili, Arap dili, Türkmen dili, Dobruca Tatarlarının dili, Nogay dili, Rus dili, Sırp dili, Boşnak dili, Hırvat dili, Arnavut dili, Venedik İtalyancası, Macar dili, Alman dili, Kırım Tatarlarının dili, Nogay dili, Kalmık dili, İtalyan dili vb. ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Zanaatkâr ve Mimar Evliya:

Evliya'nın hayatında babasının etkisi herkesçe kabul edilmektedir. Usta bir zanaatkâr olan Derviş Mehmed Zillî, 1. Süleyman'dan 1. Ahmed'e kadarki padişahların kuyumcubaşılığında bulunmuş ve seferlere katılmıştır. Çocukluk günleri daha çok babasının yanında geçen Evliya'nın

sanatkâr yönünün bu ortamda oluştuğu ve güçlendiği düşünülmektedir. Estetik duygusunun ne denli gelişmiş olduğu mimari eserleri anlatımında açıkça görülen Çelebi, değerlendirmeleri ile de bu alanda eğitim almış olduğunu göstermektedir.

Süleymaniye'yi anlattığı metin mimariye olan merak ve ilgisi açıkça ortaya koymaktadır.

Savaşçı Evliya:

Seyahatlerini daha çok at üzerinde yapan, cirat atmada mahir, güçlü ve çevik bir fiziğe sahip olduğu sanılan Evliya Çelebi, eserinde yer yer bahsettiği kadarı ile birçok savaşa da bizzat katılmış hatta birkaç kez yaralanmıştır.

Gurme Evliya:

Boğazına düşkün olmakla birlikte seçici de olan Evliya, eserinde birçok yemeğe yer vermiş ve dolayısıyla farklı mutfak kültürlerini tanımış ve tanıtmıştır. Yediği yemeklerin bir kısmını "övlümeye değer" biçiminde nitelendirerek adeta bir gurme titizliğiyle hareket etmiştir. Ancak bu eserinde yalnızca beğendiği yemeklerden bahsettiği anlamına gelmez. Katıldığı ziyafetlerde sunulan yiyeceklerden, bir kez gördüklerine kadar hemen her yemekten bahseder.

Yıllar Boyu Osmanlı Mutfacı kitabının da yazarı olan *Marianna Yerasimos*, *Seyahatname*'de; 44 pilav, 40 çorba, 23 baharat, 90 balık, 80 üzüm, 27 armut, 50'ye yakın ekmeğe çeşidinden bahsedildiğini tespit etmiştir.

Kaynakça

- Aksoy, M., İskit, S. R. (1962). *Evliya Çelebi Seyahatnamesinden En Güzel Seçmeler*. İstanbul.
- Çelik Şavk, Ülkü (2011). *Sorularla Evliya Çelebi*, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Dağlı, Y. (2000). *Evliya Çelebi Hayatı ve Seyahatnamesi*. Osmanlı. C. 8. İstanbul: Yeni Türkiye Yayınları. 344-54.
- (2004). *Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde Kedi*. Toplumsal Tarih 112. 78-81.
- Dankoff, R. (2004a). *An Ottoman Mentality: The World of Evliya Çelebi*. Leiden – Boston: BRILL.
- Dankoff, R. (2004b). *Evliya Çelebi Okuma Sözlüğü* (S. Tezcan, Katkılarla İngilizceden Çev.). İstanbul: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 37.
- Dankoff, R. (2010). *Seyyâh-ı Âlem Evliya Çelebi'nin Dünyaya Bakışı* (M. Günay, Çev.). İstanbul: YKY.
- Dankoff, R. (2011). *Vatikan'da bulunan Nil haritası, Evliya Çelebi'nin mi?*. *Orhon Yazıtlarının Bulunuşundan 120 Yıl Sonra Türkçük Bilimi ve 21. Yüzyıl konulu 3. Uluslararası Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Ankara.
- Dankoff, R., Tezcan, S. (1998). *Seyahat-name'den Bir Atasözü*. *Türk Dilleri Araştırmaları* 8, 15-28.
- Duman, M. (1995b). *Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nin Türkçe Açısından Önemi*. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten* 1995 [Ankara, 1997], 153-78.
- Eren, H. (1972). *Evliya Çelebi ve Anadolu Ağzı*. *Bilimsel Bildiriler*. Ankara: TDK Yayınları. 113-19.
- Evliya Çelebi Seyahatnamesi, 1-10 Kitap (1999-2007). (Yayına Hazırlayanlar: Y. Dağlı; S. A. Kahraman; R. Dankoff). İstanbul: YKY.
- Farmer, H. G. (1999). *17. Yüzyılda Türk Çalgıları*. (Çev. İ. Gökçen). Ankara.
- İsen M. (1989). *Edebiyat Tarihimizin Kaynaklarından Evliya Çelebi Seyahatnamesi*. *Türkçük Araştırmaları Dergisi* 4, 229-233.
- Karamuk, G. (1997). *Evliya Çelebi'nin Kültür Tarihindeki Yeri. Çağdaş Türk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış*. *Nevin Önberk Armağanı* içinde (ss. 133-145). Ankara.
- Sakaoğlu, S. (1989). *Evliya Çelebi'nin Naklettiği Efsanelerin Türk Efsaneleri İçindeki Yeri*. *Türkçük Araştırmaları Dergisi* 4, 283-291.
- Tezcan, M. (2005). *Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesinde Diller ve Türk Lehçeleri*. A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, S. 27. Prof. Dr. Şinasi Tekin Özel Sayısı. Erzurum. 67-75.
- Tezcan, N. (Ed.). (2009). *Çağının Sıradışı Yazarı Evliya Çelebi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Tezcan, S. (2002). *Geleceğin Büyük Türkçe Sözlüğü'nde Seyahatname'nin Alacağı Yer*. *Evliya Çelebi ve Seyahatname*, (Yay. Haz. N Tezcan; K. Atlansoy). Gazimağusa: Doğu Akdeniz Üniversitesi Yay. 245-53.
- Uyguner, M. (1995). *Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde Atasözleri ve Alıntılar*. *Türk Dili Dergisi* 47, 15-17.

- Esra BALLIM
Murat DOĞAN
Zeynep Tuba ÖTER

Yeğitek, TRT Kent Radyo İzmir'de "Bilişim Gündemi"nde

TRT Kent Radyo İzmir "Bilişim Gündemi" programının 18 Nisan 2015 tarihindeki konuyu Genel Müdürlüğümüz personeli, Engelsiz EBA Koordinatörü Arzu Bilici idi.

Radyo Frekansı 99,1 mhz olan TRT Kent Radyo İzmir "Bilişim Gündemi" programında konuşan Engelsiz EBA Koordinatörü Arzu Bilici; dinleyicilere FATİH Projesi başta olmak üzere Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve Engelsiz EBA hakkında bilgi vererek Engelsiz EBA'nın ortaya çıkışı konusunda açıklamalarda bulundu.

Programın içeriğinde; FATİH Projesinin sadece donanımdan ibaret olmadığı ifade edilerek projenin diğer bileşenleri anlatıldı. Eğitim Bilişim Ağı (EBA)'nın; sınıf seviyelerine uygun, incelemeyen geçmiş güvenilir öğrenme materyallerine erişilebilecek sosyal bir eğitim platformu olduğu vurgulandı. EBA'da yer alan öğrenme materyallerinin engelli bireyler için erişilebilirliğinin ve kullanılabilirliğinin sağlanmasına yönelik çalışmalar yapıldığı anlatıldı.

Ayrıca 20. İzmir Kitap Fuarının devam ettiği ve Genel Müdürlüğümüzün de fuarda katılımcı olarak yer aldığı belirtildi. Eğitimde Fatih Projesi ve EBA uygulamalarını incelemek üzere Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü standına radyo programı aracılığıyla tüm İzmirli davet edildi. "Bilişim Gündemi" programının yapımcı ve sunucusu Mustafa Özhan Kaklaç, yapımcı asistanları ve sosyal medya sorumluları Burak Özkırdeniz, Meltem Yılmaz ve Sevcan Eşim idi.

20. İzmir Kitap Fuarı

18-26 Nisan tarihleri arasında Uluslararası İzmir Kültürpark Fuar Alanında yapılan 20. İzmir Kitap Fuarı'na Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü katıldı. Fuarda Eğitimde Fatih Projesi ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA)'nın tanıtımları yapıldı.

Fuarda öğrenciler, öğretmenler ve ziyaretçiler projelerimizdeki son gelişmeleri yakından inceleme fırsatı buldu. Etkileşimli tahta ve tabletlerin sınıf içerisinde nasıl kullanıldığı örnek ders anlatımıyla katılımcılara anlatıldı.

Fatih Projesi Uygulama Sınıfında yapılan etkinlikler dikkat çekti

Eğitimde Fatih Projesi Uygulama Sınıfında yapılan etkinliklerde; anlatım yöntemi yerine daha çok uygulama, gösterip yaptırma ve aktif katılım yöntemleri tercih edildi.

İşitme engelliler öğretmeni Yelda Alakent, işaret dilinin öğretimine yönelik etkinlikler gerçekleştirdi. Etkinliğe öğrencilerin yanı sıra fuarı ziyaret eden okurlar da katıldı. Katılımcılara işaret dilinde alfabe ve sayıların karşılığı uygulamalı olarak gösterildi. Fatih Projesi Öğitmenleri projelerimizi tanıtan broşürleri fuar içinde diğer salonlardaki ziyaretçilere dağıttı. Bilgi yarışmaları arasında çocuklara yönelik etkinlik ve il bulma, kelime türetme gibi küçük oyunlar oynatıldı.

23 Nisan 2015, YEĞİTEK standında coşkuyla kutlandı

YEĞİTEK standında, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kapsamında birçok kutlama ve etkinlik yapıldı. Eğitimde Fatih Projesi Uygulama Sınıfı Atatürk posteri, bayraklar ve balonlarla süslendi. Etkinlikler sırasında Fatih Projesi Öğitmenlerinden Asiye Deniz Çakmak ve Saniye Kuleli, çocuklara yüz boyama etkinlikleri, balon, şeker ve kurabiye dağıtımını yaptı. Yine İzmir İl Millî Eğitim Fatih Öğitmenlerinden Hülya Mahmutoğlu, Çağlar Atay, Tuncer Asan, Gülay Başaran, Barış Yılmaz özel olarak hazırladıkları ve giydikleri FATİH ve EBA yelekleriyle oldukça ilgi çektiler.

Standımız ünlü yazarlar geçidine dönüştü

Rasim Özdenören, Talha Uğurluel, Vehbi Vakkasoğlu, Fatih Çıtlak, Yavuz Bahadroğlu, Mehmet Paksu gibi önemli misafirleri standımızda ağırladık. Yazarlar, Eğitimde Fatih Projesi Uygulama Sınıfında öğrencilerle kısa bir söyleşi yaparak Fatih Projesi hakkında bilgi aldı. Yazarlar ayrıca yapılan bilgi yarışması sonucunda dereceye giren öğrencilere imzalı kitaplarını hediye etti.

8. Sınıf II. Dönem Ortak Sınav sorularının videolu çözümlerini EBA'da gerçekleştiren personele teşekkür yemeği

30 Nisan 2015 tarihinde 8. Sınıf II. Dönem Ortak Sınav sorularının videolu çözümlerinin yapım, yayın ve sunumu EBA(Eğitim Bilişim Ağı)'ndan gerçekleştirildi. Yapım, yayın ve sunumda emeği geçen personele Başkent Öğretmenevinde yemek verildi.

29-30 Nisan tarihlerinde yapılan 8. Sınıf II. Dönem Ortak Sınavların sorularının videolu çözümleri, 30 Nisan 2015 tarihinde saat: 13.00'ten itibaren EBA(Eğitim Bilişim Ağı)'nda yayınlandı. Videolu çözümlerin yapımı, yayını ve sunumu YEĞİTEK Eğitim Yayınları ve İçerik Yönetimi Dairesi Başkanlığı ile Sistem Yönetimi Dairesi Başkanlığı personeline başarıyla gerçekleştirildi. Videoların yayınlandığı saatlerde EBA, 365000 kullanıcı tarafından ziyaret edildi. 1.614.360 sayfa görüntülenmesi gerçekleşti. Ayrıca dosya indirilme sayısı da 4.098.799' a ulaştı.

Başarıyla gerçekleştirilen bu yayında emeği geçenlere Genel Müdürümüz Dinçer Ateş tarafından Başkent Öğretmenevinde bir öğle yemeği verildi. Törende başarılı personele teşekkür belgeleri verildi. Yemeğe, YEĞİTEK Genel Müdürü Dinçer Ateş'in yanı sıra MEB Bakan Danışmanı Ahmet Onur Ak, Eğitim Yayınları ve İçerik Yönetim Dairesi Başkanı Sedat Akçakoyunluoğlu, Sistem Yönetimi Dairesi Başkanı Dr. Yakup Yüksel, İletişim Dairesi Başkanı Muhammed Sadık Arslan ile Ölçme Değerlendirme Genel Müdürlüğü Soru Oluşturma ve Geliştirme Dairesi Başkanı Hüseyin Güç katıldı.

Gazi Üniversitesi öğrencilerinden YEĞİTEK' e ziyaret

Gazi Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü öğrencileri, öğretim görevlileri eşliğinde 12 Mayıs 2015 tarihinde Genel Müdürlüğümüzü ziyaret etti.

Öğrencileri Eğitim Bilişim Sistemleri Daire Başkanımız Harun Çiçek karşıladı. Öğrencilere Eğitimde Fatih Projesinin amacı, gerekçesi, beş önemli bileşeni ve gelinen son durum hakkında bilgi aktarıldı. Fatih Projesi Mobil Cihaz Yönetim Sistemi ve Coğrafi Bilgi Sistemleri uygulamaları tanıtıldı. Ayrıca Etkileşimli tahta ve tabletlerin sınıf içerisinde nasıl kullanıldığı öğrencilere anlatıldı.

Öğrencilerle bir süre sohbet eden Daire Başkanı Harun Çiçek, öğrencilerden gelen soruları cevaplandırdı. Öğrencilere mesleki hayatlarında projede beraber çalışma temennisinde bulunan Çiçek, öğrencilere başarı dileklerini iletti.

Daire Başkanı, ziyaretin anısına öğrencilere projeyi hatırlatıcı hediyeler verdi. Öğrenciler daha sonra ziyaretten duydukları memnuniyeti dile getirerek kurumumuzdan ayrıldı.

700 Bin Tablet Bilgisayarın dağıtımını gerçekleştirdi

Cumhurbaşkanı Erdoğan: "Bazıları diyor ki 'FATİH Projesi sona erdi. Tablet bilgisayar dağıtımını artık yapılmayacak'. Bunu neye dayanarak söyledikleri belli değil. Madem Fatih Projesi sona erdi, bugün dağıtılan 700 bin tablet bilgisayara ne diyeceksiniz? Hatta gelecek yıldan itibaren dağıtılacak 10 milyon 600 bin tabletin ihalesi de şu anda yapıldı, neticelenecek, ilan edilecek. Buna ne diyeceksiniz"

Millî Eğitim Bakanlığının 700 bin tablet dağıtım töreni Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla 22 Mayıs 2015 tarihinde ATO Congressiumda gerçekleşti. Yeni nesil tabletlerin dağıtım törenine Millî Eğitim Bakanı Nabi Avcı, Adalet Bakanı Kenan İpek, Ankara'daki okullardan 3 bin öğrenci ve öğretmen katıldı.

Aynı saatlerde 81 ilde de bakanların, öğrenci ve öğretmenlerin katılımıyla tablet dağıtım törenleri yapıldı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Gaziantep, Samsun, İzmir ve Sivas'ta gerçekleştirilen dağıtım törenlerine canlı bağlandı.

"İnşallah 2016 yılından itibaren 4 yıl süreyle 10 milyon 600 bin tablet bilgisayarı öğrencilerimize teslim edeceğiz"

Cumhurbaşkanı Erdoğan, bugünün ülke eğitim tarihinde son derece önemli bir gün olduğunu belirterek duyduğu heyecanı dile getirdi.

Projede bir aksama olmasına tahammül edemeyeceklerini vurgulayan Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Böyle dev projelere ülkede alışamayanlar vardı. Onları da buna alıştırmamız gerekiyor. Onun için kararlı olmamız lazım, yol haritamızı gayet iyi uygulamamız lazım ki buna öğretmenlerimiz, öğrencilerimiz, velilerimiz gün geçtikçe evet, bizim devletimiz yapar, gerek etkileşimli tahtalar, gerek tablet bilgisayarlarla beraber bu gerçekleşti ve geleceğe çok daha farklı bakıyoruz, desinler." ifadesini kullandı.

Bugün 81 ilde 700 bin tablet bilgisayarın öğrencilere teslim edildiğini bildiren Cumhurbaşkanı Erdoğan, bugüne kadar 737 bin 800 tablet bilgisayarı öğretmen ve öğrencilerin hizmetine sunduklarını kaydetti.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "İnşallah 2016 yılından itibaren 4 yıl süreyle 10 milyon 600 bin tablet bilgisayarı öğrencilerimize teslim edeceğiz. Şu anda ihalesi yapılarak sonuçlandırma safhasına gelindi. Bu safhadan sonra Türkiye'de ve dışarıda üretimi yapılacak, bununla beraber ülkemiz aynı zamanda bilişim teknolojisinde bir üs olmanın, uygulama alanı olmanın da adımını atmış olacaktır. Sadece pazar değil aynı zamanda bu işin üssü hâline de gelmiş olacağız" dedi.

"Çok güçlü ve kaliteli bir altyapı kuruyoruz"

Tabletlerin öğrencilere ve öğretmenlere hayırlı olmasını dileyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Bu tablet bilgisayarların milletimiz ve memleketimiz için hayırlı araştırmalara, hizmetlere vesile olmasını temenni ediyorum. Fatih Projesi ile eğitimde çok güçlü ve kaliteli bir altyapı kuruyoruz" diye konuştu.

Tabletlerin tamamen yerli tasarımlarla Türkiye'de üretildiğini, birçok bakımdan piyasadakilerden daha üstün niteliklere sahip olduğuna işaret eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Fatih Projesi sadece tablet bilgisayarlardan ibaret değil bilgisayarlarla birlikte etkileşimli tahtayı, çok fonksiyonlu yazıcıyı, fiber optik İnternet bağlantısını öğrencilerimizin hizmetine sunuyoruz. Bu altyapıyı tamamlayacak şekilde her derse özgü eğitim içeriği hazırlanıyor. Videolarla, görsellerle dersler daha anlaşılır, daha zevkli hâle getiriliyor. Bu çalışmaların da süratle tamamlanarak öğrencilerin hizmetine sunulacağına inanıyorum" değerlendirmesinde bulundu.

"Tabletleri amacına uygun kullanın!"

Cumhurbaşkanı Erdoğan, yeni Türkiye'yi gençlerin büyüteceğini ve yükselteceğini belirterek sözlerine şöyle devam etti:

"Benim sizden isteğim, bu tabletleri, İnterneti amacına uygun kullanmanızdır. Millî Eğitim

Bakanımız Nabi Avcı hocamızın da kaydettiği gibi bilgisayarın sanal dünyasında kaybolup gerçek hayattan, okulunuzdan, öğretmeninizden, özellikle kitaptan uzaklaşmayın. Aslolan kâğıt, kitap, kalemdir. Aslolan öğretmendir, onun size aktardığı irfandır, hikmettir. Teknoloji, bilgisayar, internet ancak yardımcı eğitim aracıdır."

"Bu proje, kalbiselimle, akliselimle düşünebilen, bakabilen her vatandaşımızın gurur duyacağı milli bir projedir"

Millî Eğitim Bakanı Nabi Avcı, törende yaptığı konuşmada Eğitimde Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi'nin yoluna devam ettiğini belirterek, "Bu proje, kalbiselimle, akliselimle düşünebilen, bakabilen her vatandaşımızın gurur duyacağı milli bir projedir. Yeni Türkiye idealinin en somut göstergelerindendir" dedi.

"Tabletler yüzde 100 yerli tasarımla üretildi"

Eğitimde FATİH Projesi için 2015 yılı bütçesinde öngörülen 700 bin tablet alımı ihalesi, Bakanlığın Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğüne tamamlandı ve sözleşme imzalandı. Kısa sürede üretimi tamamlanan tabletlerin, illere sevkiyatına başlandı.

Tabletler, fiber altyapısı tamamlanmış ve etkileşimli tahtaları takılmış binlerce lisede eğitim gören 700 bin 9. sınıf öğrencisine ve okullarındaki öğretmenlere ücretsiz olarak verilecek.

Dağıtılacak tabletler yüzde 100 yerli tasarımla üretildi. 8 çekirdekli işlemciye ve 2 gigabyte RAM'e sahip tabletlerde, 2 megapiksel ön, 5 megapiksel arka kamera bulunuyor. 1920X1200 çözünürlük kalitesi, 32 gigabyte dahili bellek ve 10,1 inç ekran boyutuyla kullanıma sunulan bilgisayarların, aktif EMR kalem özelliği bulunuyor. Son nesil kırılmaya dayanıklı Gorilla Glass camla üretilen tabletler, öğrencilere bilgisayar üzerinden yazı yazma ve not alma imkânı da sağlayacak.

Tabletler, 70 santimetreden düşmeye dayanıklı, 9 milimetreden daha ince, 600 gramdan daha hafif şekilde üretildi. Bütün dünyada 2 yıl garantili olarak üretilmesine rağmen MEB'in aldığı setler, pil dâhil 4 yıllık garantiyle öğrencilerin kullanımına sunulacak. Öğrencilere bu tabletle ayrıca dayanıklı silikon kılıf da verilecek.

Tabletler, öğrenci ve öğretmenlere, birçok faydalı uygulama, yazılım ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA) yüklü hâlde teslim edilecek. Ayrıca öğretmenlerin e-tahtalarla etkileşim içinde ders işlemesine ve öğrencilerle sınav, ödev, proje gibi veriler paylaşmasına imkân veren etkileşimli sınıf yönetim yazılımı da bu yıl ve-

rilecek tabletlere yüklendi.

Bütün tabletler kablosuz erişime açık hâlde dağıtılacak. Öğrenciler, tabletlerinden MEB'in kendileri için sağladığı güvenli internet içeriği prosedürüyle diledikleri zaman diledikleri yerden internete bağlanabilecek.

"200 bine yakın etkileşimli tahtanın kurulumu yapıldı"

FATİH Projesi, k12 seviyesinde, dünyanın en büyük eğitim içeriği portalı olan EBA, etkileşimli tahta, fiber optik internet altyapısı, internet erişimi ve tablet, bileşenlerinden oluşuyor. Proje kapsamında, bugüne kadar 200 bine yakın etkileşimli dijital tahtanın kurulumu gerçekleştirildi. 310 bin dersliğin fiber optik internet altyapısı ihaleleri tamamlandı ve 30 bin okula çok fonksiyonlu network yazıcı dağıtıldı. Bütün okullarını ADSL, Uydunet gibi yöntemlerle internete bağlayan MEB, FATİH Projesi kapsamında fiber kablolu altyapısı kurulan okulları, geniş bant yüksek hızlı fiber İnternet (VPN) erişimine açıyor.

Millî Eğitim Bakanı Nabi Avcı'nın talimatıyla; Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, gelecek yıldan itibaren artan yerlilik şartıyla üretilen tabletler, 9. sınıf öğrencileri başta olmak üzere bütün öğretmen ve öğrencilere ulaştıracak.

7. Kocaeli Kitap Fuarı: Kâğıttan Dünyaların Keşfi

Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından 16-24 Mayıs tarihleri arasında Uluslararası Fuar Merkez 'inde düzenlenen 7. Kocaeli Kitap Fuarı'na Millî Eğitim Bakanlığını temsilen Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü katıldı.

350 yayınevi, 42 sahaf ve 67 sivil toplum kuruluşunun katıldığı fuarın bu yılki onur konuğu, Yedi Güzel Adam'dan biri olan yazar Nuri Pakdil'di. Fuar süresince Kocaeli'nde ağaçlar kitap açtı. Poşetler içinde ağaçlara asılan kitaplar, adeta okurların kitap sevgisini besleyen bir geleceğe dönüştü.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Fikri Işık, Kocaeli Valisi Hasan Basri Güzeoğlu ve Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı İbrahim Karaosmanoğlu, Millî Eğitim Bakanlığını ziyaret etti. Bakan Fikri Işık ve beraberindeki heyet, Eğitimde Fatih Projesi örnek sınıfında etkileşimli tahtada anlatılan 9. sınıf matematik dersinin işlenişini öğrencilerle birlikte izledi. Işık, matematik dersinde anlatılan konunun günlük hayattan örnekler verilerek işlenmesinin önemine değindi. Fuarda öğrencilerinin oylarıyla 2015 yılının en iyi TV dizisi seçilen Diriliş-Ertuğrul'un yapımcı, yönetmen ve oyuncularına da yılın en iyi dizisi ödülü verildi.

Standımız, birçok etkinliğe sahne oldu

Eğitimde Fatih Projesi öğretmenleri, bakanlığımızın fuara ilk kez katılmasına rağmen gayretli çalışmalarıyla takdir topladı. Branş öğretmenlerinin EBA'daki içerikleri kullanarak hazırladıkları ders sunumları öğrencilerin ilgisini çekti. Fatih Projesi örnek sınıfında etkileşimli tahtada işlenen dersler arasında 9. sınıf matematik, tarih, coğrafya, İngilizce, biyoloji, Arapça, Türk dili ve edebiyatı dersleri yer aldı. Derse katılan öğrencilere katılım belgesi verildi. Gün içinde yapılan bilgi yarışmaları ziyaretçilerin yoğun ilgisini çekti, yarışmalarda birinci olanlara çeşitli hediyeler verildi. Eğitimde Fatih Projesi öğretmenlerinin organize ettiği Karagöz-Hacivat gösterisiyle Fatih Projesinin amacı anlatıldı. Gösteri, standımızın ziyaretçilerle dolup taşmasını sağladı. Standımızda ayrıca İbn-i Sina İmam Hatip Ortaokulu 7. sınıf öğrencileri, kanun ve bendir eşliğinde müzik ziyafeti verdi. Nuh Çimento Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezinden engelli öğrenciler, davul, darbuka ve tef çalarak ziyaretçilere neşeli dakikalar yaşattı. 7. Kocaeli Kitap Fuarı, Eğitimde Fatih Projesi ve EBA içeriklerinin ziyaretçilere tanıtılması açısından çok faydalı oldu.

YEĞİTEK, Karadeniz Kitap Fuarında projelerini tanıttı

Karadeniz Kitap Fuarı, 18-24 Mayıs tarihlerinde Samsun Fuar ve Kongre Merkezi'nde yapıldı. Fuar sayesinde öğrenciler, öğretmenler ve ziyaretçiler projelerimizdeki son gelişmeleri yakından inceleme fırsatı buldu. Etkileşimli tahta ve tabletlerin sınıf içinde nasıl kullanıldığı örnek ders anlatımlarıyla katılımcılara sunuldu.

Eğitimde Fatih Projesi Uygulama Sınıfında yapılan etkinlikler dikkat çekti

Eğitimde Fatih Projesi Uygulama Sınıfında yapılan etkinliklerde; anlatım yöntemi yerine daha çok uygulama, gösterip yaptırma ve aktif katılım yöntemleri tercih edildi.

Samsun 19 Mayıs Lisesi Biyoloji öğretmeni Leman Özay, teknolojiyi sınıflarda kullanırken sınıfları ters düz yapıp öğrencilerin dünyasına girerek derslerinde daha aktif ve kalıcı öğrenme gerçekleştirdi; aynı zamanda ITEC Projesi il koordinatörü olarak da görev yapan Özay, ITEC sayfasından araçları kullanarak öğrencilerle birlikte ders tasarımları gerçekleştirdi. Özay, Eğitimde Fatih Projesi Uygulama Sınıfında öğrencileriyle birlikte, Prezi'de sunum, Goanimate aracılığıyla hücre ve organelleri animasyonla anlatım, Storyboard programıyla hücre konusunun hikâyeleştirilerek anlatımı ve 3d yazıcının tanıtımı ve ürün gösterimine yönelik etkinlikler gerçekleştirdi. Etkinliğe öğrencilerin yanı sıra fuarı ziyaret eden okurlar da katıldı.

Fatih Projesi Öğretmenleri, projelerimizi tanıtan broşürleri fuar içinde diğer salonlardaki ziyaretçilere dağıttı. Bilgi yarışmaları arasında çocuklara yönelik etkinlik ve il bulma, kelime türetme gibi küçük oyunlar oynatıldı. Ayrıca yapılan bilgi yarışması sonucunda dereceye giren öğrencilere yazarlarından imzalı kitaplar hediye edildi.

Projelerimizle ilgili bilgileri dinleme fırsatı bulan ziyaretçiler merak ettikleri tüm soruların cevabını Karadeniz Kitap Fuarındaki standımızda buldu. Yedi gün boyunca devam eden Samsun Fuarı çok sayıda vatandaş ve öğrencinin standımızı ziyaretiyle sona erdi.

EBA 1. Kısa Film Yarışmasında ödüller verildi

Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünce liseler arasında ilk kez düzenlenen "EBA Kısa Film Yarışması"nda dereceye girenler, törenle ödüllerini aldı.

MEB Müsteşarı Yusuf Tekin, bir otelde düzenlenen ödül törenindeki konuşmasında salonda bulunan Ankara Sosyal Bilimler Lisesi öğrencilerine hitaben Millî Eğitim Bakanı Nabi Avcı ve kendisinin sosyal bilimci olduğunu dile getirerek sosyal bilimler liselerini eğitim sisteminin yüzü, göz nuru haline getirmek için çaba sarf ettiklerini söyledi. Öğrencilerin, üniversiteyi bitirip meslek sahibi olduktan sonra gurur duyacakları bir okul grubunda eğitim gördüğünü belirten Tekin, bu tercihleri nedeniyle öğrencileri tebrik etti. Fatih Projesi'nin kamuoyunda çok yanlış biçimde 'tablet dağıtma projesi' şeklinde anlatıldığına işaret eden Tekin, şöyle konuştu: "Tabiri caizse dilimizde tüy bitti. Fatih Projesi sadece bir tablet projesi değil. Bu, çok devasa hedefleri olan bir reform projesidir. Bunun içinde Türkiye'deki bilişim altyapısını geliştirmek, öğrencilerimizin eğitimini daha nitelikli, daha eşit biçimde sağlamak gibi kaygılarımız var kuşkusuz. Ama bunlardan biri de öğrencilerimizin sosyal ve sanatsal etkinliklerini geliştirecek imkânlar oluşturmak."

MEB'in, 'EBA Kadraj' ve 'EBA Karikatür' yarışmalarını da gerçekleştirdiğini anımsatan Tekin, gelecek yıllardan itibaren daha tematik yarışmalar düzenleyeceklerini bildirdi.

"Öğrenci ve öğretmenlerde bir cevher keşfedildi"

Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürü Dinçer Ateş de Fatih Projesi kapsamında okulların altyapısı ile öğrenci ve öğretmenlere tablet dağıtımını gibi faaliyetlerle daha çok ilgileniyor gibi gördüklerini ancak dikkati çekmek istedikleri en önemli ürünlerinin, görsel ders materyallerine erişim sağlayan 'EBA' olduğunu dile getirdi.

Medeniyeti oluşturan ana çıktılardan birinin sanat olduğunu çok iyi bildiklerini vurgulayan Ateş, "Bizler, zamanında o sanatın zirvesini oluşturmuş bir medeniyetin devamıyız. Dolayısıyla sanattan kopmak, bizi

arazsallaştıran modern hayatın sıradanlığında devam etmek arzusunda değiliz. Bu nedenle bu yarışmaları düzenliyoruz." diye konuştu. Jüri üyelerinin kısa filmleri izlediğinde çok etkilendiğini de aktaran Ateş, öğrenci ve öğretmenlerde büyük bir cevherin keşfedildiğini kaydetti.

Öğrenci ve öğretmen ödülleri

Yarışmada, Derviş Zaim, Semih Kaplanoğlu, Sadık Yalsızuçanlar, Prof. Dr. Erol Nezih Orhon ve Yrd. Doç. Dr. Cem Gençoğlu'ndan oluşan seçici kurul üyeleri, öğrenci ve öğretmen kategorilerinde ödül alan filmleri belirledi. Yarışmanın 'öğretmen' kategorisinde, 'Sonuç' filmiyle İstanbul Arnavutköy Taşoluk Anadolu Lisesi görsel sanatlar öğretmeni Hakan Sümer birincilik ödülüne layık görüldü. 'Uçağın Sesi' filmiyle Tolga Çınar Kız Teknik ve Meslek Lisesi ana sınıfı öğretmeni Elif Duygu Akça ikincilik ve 'Arkadaş' filmiyle Bursa Saibe Durmaz Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezinden görsel sanatlar öğretmeni Funda Tuncel üçüncülük ödülünü aldı.

'Öğrenci' kategorisinde ise birinciliği Hasdal Ortaokulu 7. sınıf öğrencisi Mustafa İsmail Demircan "Evelemerde Terakki" adlı filmiyle kazandı. İkinciliğe Şehir Er Çağlar Mengü İmam Hatip Lisesi son sınıf öğrencisi Kaan Kodaz 'Sürgün' filmiyle layık görülürken, Bursa İlhan Parseker Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi 11. sınıf öğrencisi Ediz Şenocak 'Gibi' adlı filmiyle üçüncülüğü elde etti.

Eğitim bilişim ağı "www.eba.gov.tr" üzerinden yapılan İnternet oylamasına göre, Adana Çukurova Anadolu Lisesi öğretmeni Ali Aktemur'un "Saklı" ve Giresun Mimar Sinan Anadolu Lisesi öğrencisi İrem Yağmur Tutkun'un "Açmaz" adlı filmi "Ben Seçtim" ödülüne layık görüldü. Ayrıca "Simitçi" filmiyle Beypazarı Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi öğretmeni Kemal Gökmen, "Aynadaki Ben" filmiyle Füsün Yönder Anadolu Lisesi 11. sınıf öğrencisi Ahmet Burak Özyurt özel ödül kazandı. Öğretmen ve öğrenci kategorisinde birincilik ödülü 5 bin, ikincilik ödülü 3 bin, üçüncülük ödülü ise bin 500 lira olarak belirlendi.

Öğrenciler yazılımın ABC'sini "Alice" ile öğrenecek

Milli Eğitim Bakanlığı, öğrencilerin küçük yaşlarda temel programlama yetenekleri kazanması ve yazılım geliştirebilmesi amacıyla, "Alice eğitim programını" hizmete sundu. Öğrenciler, Eğitim Bilişim Ağı (EBA), üzerinden indirdikleri programla üç boyutlu animasyonlar hazırlayabilecek.

Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürü Dinçer Ateş, bir otelde gerçekleştirilen Alice Java ve Veri Tabanı Geliştirme ve Eğitim Platformu tanıtım toplantısında yaptığı konuşmada, Fatih Projesi kapsamında 700 bin tablet dağıtıldığını belirtti.

Donanımın Fatih Projesi'nin sadece bir bileşeni olduğunu, içeriğin de önemine işaret eden Ateş, Türkiye'nin okullarda kurulan bilişim teknolojileri alt yapısı bakımından dünyanın en iyi ülkesi konumuna getirildiğini anlattı. Bilgisayar teknolojileriyle bilgisayar okuryazarlığını geliştirmek ve üretim gerçekleştirmek istediklerini vurgulayan Dinçer Ateş, bu üretimlerin de eğitim ortamını şekillendirecek ve destekleyecek derslerde

uyumlu hale gelmesini ümit ettiklerini kaydetti. Yazılımların sadece ileri düzey yazılımcılar tarafından yapılacağı şeklinde bir algının bulunduğunu aktaran Ateş, "Hayır, öyle değil. Alice programıyla, aslında yazılımlardaki kodlarla nesnelere, kod tümceleriyle nesnelere örtüştürerek, 3 boyutlu nesnelere üzerinden de öğrencilere kendi yazılımlarını yaptırabiliriz" diye konuştu. Böylece yazılımın mantığını, temel felsefesini ve sistematikliğini öğrencilere üniversite öncesinde öğretme amacında olduklarını açıklayan Ateş, Alice programının 8-10 yaş aralığındaki çocuklar için üretildiğini ancak 5 yaşından itibaren de tüm çocukların kullanabileceği bilgisini paylaştı. Çocukların yazılımın ABC'sini öğreten Alice programıyla yazılımdan korkmalarına gerek kalmayacağını belirten Ateş, öğrencilerin programla kendi yazılımlarını, videolarını ve sunumlarını yapabileceğini, kutlama mesajlarını hazırlayabileceğini ifade etti.

Bu sayede öğrencinin programlayıcı olabileceğini de anlatan Dinçer Ateş, programın Türkçeleştirilerek öğrencilere kazandırıldığını, programın EBA'dan hizmete sunulduğunu ve sitede

bir eğitim programının da yer aldığını sözlerine ekledi.

Alice nedir?

Alice ile öğrencilerin üç boyutlu animasyonları hazır java kodlarını bir araya getirerek kendi kendilerine oluşturabildikleri, ücretsiz ve açık kaynak kodlu bir görsel eğitim aracı.

Bu eğitim programı, öğrencilerin kendileri için 3 boyutlu oyun geliştirmelerini dakikalar seviyesine indirebilecek basitlikte ve Java diliyle nesne tabanlı programcılığın gerektirdiği analitik kabiliyetleri eğlendirerek kazandıracak şekilde hazırlandı.

Ayrıca öğrencilerin yazılım geliştirmeye merakını artırmak amacıyla yaşlarına uygun 3 boyutlu Java eğitim programı da Türkçe dil desteği ile öğrencilere sağlanacak.

Müfredat ile entegrasyon sağlanarak öğrencilerin analitik düşünme, takım çalışması ve bilişim teknolojisi okuryazarlığı yetenekleri geliştirilerek genç yaşlarda yazılım üretebilmeleri mümkün olacak.

Eba Fen Deneyleri Yarışmasında Ödülleri Sahiplerini Buldu

Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün düzenlediği, Fatih projesinin en önemli bileşenlerinden olan öğretmen ve öğrencilerin sosyal paylaşım sitesi EBA (Eğitim Bilişim Ağı) üzerinden yapılan Fen Deneyleri Yarışmasının sonuçları belli oldu.

3 Haziran 2015 tarihinde Holiday Inn Otelde yapılan törene, MEB Müsteşarı Yusuf Tekin, YEĞİTEK Genel Müdürü Dinçer Ateş ve Bakanlık merkez teşkilatında görevli genel müdürler, daire başkanları, öğretmenler ve Ankara Fen Lisesi öğrencileri katıldı.

Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen EBA Fen Deneyleri Yarışması ile fen bilimleri dersinin eğlenceli hale getirilerek daha kalıcı öğrenme ortamlarının sağlanması, farklı deney ve etkinliklerle öğretim programına uygun içeriğin zenginleştirilmesi amaçlandı. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine

katkıda bulunmak amacıyla ders içinde yapılan etkinliklerin diğer öğretmenlerle paylaşılmasının yanı sıra eğitimde iyi örnekler oluşturulması hedeflendi.

504 video yarıştı

Eğitim Bilişim Ağı (EBA)'nın tanıtılması kapsamında farkındalığı artırmak, ortaya çıkan ürünlere EBA'da yer vererek bunları öğrenci ve öğretmenlere sunmak amacıyla düzenlenen yarışmaya 504 deney videosu katıldı. Bu videolar arasından 455 tanesi değerlendirilmeye alındı.

Yarışmaya katılan videolar Prof. Dr. Jale Çakıroğlu, Prof. Dr. Ahmet İlhan Şen, Yrd. Doç. Dr. Aysun Öztuna Kaplan, Yrd. Doç. Dr. Hacer Erar ve Uzm. Nilda Boyacıoğlu'ndan oluşan seçici kurul üyeleri tarafından değerlendirilerek ödül alan deneyler belirlendi.

"Maya Hücrelerinde Fermantasyon ve Kaldırma Kuvveti" deneyi ile Yalova'dan Armutlu Tansu Aksoy İstiklal Ortaokulu öğretmeni Samet Acar birincilik, "Açık Hava Basıncının

Etkilerini Görelim" ile Şehit Er Vefa Çelik Ortaokulundan Taha Çalışkan ikincilik ve "Asit – Baz Ayırıcı Deneyi" ile Tekirdağ Bilim Sanat Merkezinden Mehmet Zeki Turan üçüncülük ödülünü aldı. Ayrıca "Açık ve Koyu Renkli Cisimlerde Işığın Yansıması ve Soğurulması" deneyi ile Muş Düzkışla Ortaokulundan Metin Bağcı ve "Ses Dalgalarının İzinde" deneyi ile Uşak Alanyurt Ortaokulu öğretmeni Nurettin Can Bodur Jüri Özel Ödülleri'nin sahibi oldular. Afyonkarahisar İli Mehmet Akif Ersoy ortaokulundan "Zincirleme Reaksiyonlar" deneyi ile Ferat Topal ise EBA Beğeni Özel Ödülü'nün sahibi oldu.

455 videonun değerlendirmeye alındığı yarışmanın birincisine ödül olarak, 4 bin, ikincisine 3 bin, üçüncüsüne ise 2 bin lira verildi. Jüri Özel Ödülü'ne layık görülen yarışmacılara diz üstü bilgisayar verilirken, EBA üzerinden yapılan oylama sonucunda bir yarışmacıya da "EBA Beğeni Ödülü" olarak diz üstü bilgisayar verildi.

MEB Bakanı Nabi Avcı, karne ile "Daisy kitap okuma, dinleme ve ses kayıt cihazları" dağıttı

Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı, Mitat Enç Görme Engelliler Okulunda 2014-2015 eğitim-öğretim yılının sona ermesi dolayısıyla düzenlenen törende, öğrencilere hem karne hem de "Daisy kitap okuma, dinleme ve ses kayıt cihazları" dağıttı. Törene MEB Müsteşarı Yusuf Tekin, Genel Müdürümüz Dinçer Ateş, MEB Bakan Danışmanı Ahmet Onur Ak, Eğitim Yayınları ve İçerik Yönetimi Daire Başkanımız Sedat Akçakoyunluoğlu, İletişim Daire Başkanımız Muhammed Sadık Arslan da katıldı.

Karne gününün öğrenciler için en güzel günlerden biri olduğunu vurgulayan Bakan Avcı, karnelerin hayırlı olması temennisinde bulundu.

Öğretmenlere, öğrencilere ve velilere 'iyi tatiller' dileyen Bakan Avcı, "Öğrencilerimize sorduğunuz zaman muhtemelen onlar yine tatilde 'çok çalışacaklarını' söyleyecekler, biz onu söylemiyoruz. Tatilde güzel güzel dinlensinler, eğlensinler, önümüzdeki ders yılına daha iyi hazırlanmış olurlar. Bütün çocuklarımıza, öğrencilerimize sağlıklı, mutlu gelecekler diliyorum. Öğretmenlerimize bu ders yılı boyunca gösterdikleri çabalardan ötürü çok teşekkür ediyorum. Eğitim yöneticilerimize, MEB merkez teşkilatına, bu ders yılının sağlıklı, başarılı bir biçimde sonuçlanması için emek sarf eden herkese ayrı ayrı çok teşekkür ediyorum" diye konuştu.

Bir gazetecinin "Karnesi kötü olan öğrenciler için ailelere bir uyarının olacak mı" sorusu üzerine Avcı, "Tabii klasik uyarımız var biliyorsunuz. İşte karneden ötürü çocuklarınızı üzmemin filan diye. Onu bir kere daha söyleyelim. Evet, çocukların karnelerini fazla, öyle problem yapmasınlar. Varsa sıkıntılı karneler, yeteri kadar başarılı bulunmayan karneler, onları da önümüzdeki dönem telafi ederler" ifadesini kullandı.

"Okuma materyalleri de Braille alfabesiyle veriliyor"

Bakan Avcı, açıklamalarının ardından öğrencilere, Braille alfabesi ile de yazılan karnelerini dağıttı. Bazı öğrencilerin karnelerindeki notları okuyan Bakan Avcı, Braille alfabesinden yararlanarak notlarını aktaran öğrenciyi tebrik etti.

Bakan Avcı, "Okuma materyalleri de Braille alfabesiyle veriliyor. Artık görme engelliler okullarımızda kullanılan materyallerin çok büyük bir bölümünü bu alfabeyle dönüştürdük, dönüştürmeye devam ediyoruz" dedi.

Mehmet Emin isimli bir öğrenci, Bakan Avcı'ya arkadaşlarıyla grafon kâğıtlarından yaptığı Türk Bayrağının yer aldığı tablo hediye etti. Bakan Avcı, tabloyu yapan tüm öğrencilerin ismini tek tek sayarak kendilerine teşekkür etti.

Bakan Avcı, özel eğitim okullarındaki görme engelli öğretmen ve öğrencilere diledikleri zaman eğitsel içeriklere ulaşma imkânı veren "Daisy kitap okuma, dinleme ve ses kayıt cihazları"nı tanıtırken "Bununla bütün dersleri artık sesli olarak dinleyebileceksin, ses yükleyebileceksin, müzik dinleyebileceksin. Böyle güzel karnelere böyle güzel bir hediye. Güzelce öğrenirsiniz cihazın nasıl kullanacağını, müzik dinlersiniz yaz tatilinde. Güle güle kullanın" değerlendirmesinde bulundu.

Yeğitek e-Dergi çalışanlarına teşekkür belgesi verildi

Zengin içeriğiyle okurların beğenisini kazanan Yeğitek e-dergimizin çalışanlarına Genel Müdürümüz Dinçer Ateş tarafından teşekkür belgesi verildi. 16 Haziran'da İletişim Daire Başkanımız Muhammed Sadık Arslan'ın katılımıyla gerçekleşen törende samimi bir ortam vardı.

Genel Müdürümüz Dinçer Ateş, zengin içeriği ve tasarımıyla hazırlanan dergiyi çok beğendiğini belirtirken dikkatle ve zevkle okuduğunu

ifade etti. Dergide çalışan herkese teker teker teşekkür ederek belgelerini sunan Ateş, özellikle kendisinin de edebiyatla iç içe olması ve yazın hayatında bulunmasından dolayı bu tür çalışmaların canı gönülden destekçisi olduğunu söyledi. Derginin kurumumuza ayrı bir renk kattığını belirten Ateş, derginin bundan sonraki sayılarını okumayı merakla beklediğini söyledi.

“Scientix Fen ve Matematik Eğitim Konferansı” Başkent Öğretmenevinde yapıldı

YEĞİTEK Genel Müdürlüğünce Başkent Öğretmenevinde, öğrencilerine fen ve matematik eğitiminde sorgulamaya dayalı etkinlikler yaptıran öğretmenler arasında bilgi, deneyim ve materyal paylaşımı için "Scientix Fen ve Matematik Eğitim Konferansı" düzenlendi. 15 Haziran 2015 tarihinde başlayan konferansa çeşitli illerden yaklaşık 200 fen ve matematik öğretmeni katıldı. Konferansın açılışında konuşan YEĞİTEK Genel Müdürü Dinçer Ateş, etkinliğe katılan fen ve matematik öğretmenleriyle bu derslerin ne kadar önemli olduğu üzerine konuşmak istediğini ifade etti.

İnsanların konuşabilmelerinin temel malzemesi olan dilin seslerden, kelimelerden sonra da cümlelerden oluştuğunu anlatan Ateş, sesleri bilmeyenlerin yargı bildiren cümle kuramayacaklarını, fen ve matematik bilimlerinde de durumun bundan çok farklı olmadığını vurguladı. Ateş, matematiğin de sayısal bir dil olduğunu ve bu dille yeni kavramların oluşturulabileceğine dikkat çekti.

"Sembollerini öğren, ezberle" denilerek bu dille kavramların oluşturulamayacağını altını çizen Ateş, bunun için lokalize çalışmalar yapılması gerektiğini, bugünkü toplantının amacının da bu olduğunu söyledi.

Öğretmenlere, "Siz bu işi nasıl yapıyorsunuz?" sorusunu sorarak onları dinlemek için bir araya geldiklerini aktaran Ateş, salonda bulunan öğretmenlere, "Fen ve matematik dilini kullanan ve yeni cümleler söyleyen yaklaşımla bir şeyler üretirken lütfen onları EBA'ya da kazandırmaya çalışın. Öğrencilerimize tabiatın dilini, sayısal dili anlayabilecekleri ve bu dille yeniden sorabilecekleri bir şeyler kazandırabilirsiniz" sözleriyle seslendi.

“Eğitimde FATİH Projesi'ne içerik desteği sağlanacak”

Portalın öğretmenlere, akademisyenlere, yöneticilere, ailelere ve fen-matematik eğitimi ile ilgilenen herkese açık olduğunu belirten Ateş, Scientix Portalına "<http://scientix.eu>" adresinden ulaşabildiğini aktardı.

Portalda, fen ve matematik öğretmenlerinin derslerinde kullanabilecekleri, öğrencilerin bilimsel düşünme ve araştırma yapma becerilerini geliştirmeye yönelik, sorgulamaya dayalı fen ve matematik projeleri ile materyalleri paylaştığını aktaran Ateş, MEB ve Avrupa Okul Ağı (EUN) arasında yapılan sözleşme gereği, YEĞİTEK'in geçen yıl Scientix Projesine "Ulusal Destek Noktası" olarak dâhil olduğunu belirtti.

Konferans sonrasında, öğretmenlerin hazırladığı ders etkinliği sunumlarının Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Portalından yayımlanacağını ve bu sayede Eğitimde FATİH Projesi'ne içerik desteği sağlanacağını bildiren Ateş, "FATİH Projesi sayesinde okullarımızdaki bütün öğretmen ve öğrencilerimiz, 33 Avrupa ülkesinin üye olduğu Scientix portalında yayınlanan fen ve matematik eğitimi projeleri ve ders materyalleri olanaklarından faydalanabilecekler. Öğretmenlerimiz Avrupa'daki meslektaşlarıyla Scientix portalı aracılığıyla sorgulama temelli fen ve matematik eğitimi projelerinde birlikte çalışabilirler" bilgisini paylaştı.

“Uluslararası sınavlarda başarının artacağına inanıyorum”

Ateş, Scientix Projesi'ne öğretmenlerin ve öğrencilerin katılımıyla sorgulamaya dayalı fen ve matematik bilgi ve becerilerini ölçen uluslararası TIMMS ve PISA sınavlarında Türkiye'nin öğrenci başarısının artacağına ve projenin mevcut fen ve matematik öğretim programlarında yer alan sorgulamaya dayalı öğrenmeyi yaygınlaştıracığına inandığını söyledi.

Fen ve matematik öğretmenlerinin portalda yer alan projelere dâhil olarak öğrencilerinin sorgulayıcı temelli öğrenme becerilerini geliştirebileceklerini dile getiren Ateş, portaldaki materyalleri kullanarak dersleri için etkinlikler hazırlayabileceklerini, çevrimiçi hizmet içi eğitimlere katılarak fen ve matematik eğitimi alanında mesleki gelişimlerine katkı sağlayabileceklerini kaydetti.

YEĞİTEK Genel Müdürü Ateş, sorgulayıcı temelli fen ve matematik eğitimi üzerine geliştirilen projelerin EBA üzerinden yakında yayınlanmaya başlayacağını da sözlerine ekledi.

Eğitim Teknolojileri Geliştirme ve Projeler Daire Başkanlığı tarafından yürütülen Scientix Projesi, Avrupa ülkelerinde sorgulamaya dayalı fen ve matematik eğitimi Scientix Portalı aracılığıyla yaygınlaştırmayı amaçlıyor. Bu konferans, Bakanlığımız tarafından düzenlenen ve tüm katılımcılarının öğretmen olduğu ilk öğretmen konferansı olma özelliğini taşıyor.

MEB, Eğitimde Fatih Projesi kapsamında 1000 Öğretmene e-çerik Geliştirme Eğitimi veriyor

Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürü Dinçer Ateş'ten alınan bilgiye göre, MEB 1000 öğretmenine e-çerik geliştirme eğitimi veriyor. Matematik, fizik, kimya, biyoloji, Türk dili ve edebiyatı, tarih, coğrafya, din kültürü ve ahlak bilgisi, İngilizce branşlarında başvurular arasında seçilecek öğretmenler, 18 Eylül 2015 tarihine kadar 125'er kişilik gruplar halinde, 6'şar günlük eğitimlere tabi tutulacak. Bu öğretmenler arasında başarılı olan 100 öğretmen Fatih Projesi e-çerik geliştirme çalışmalarında formatör öğretmen olarak görevlendirilecek.

Eğitimde Fatih Projesinin proje okullarının bulunduğu; Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Eskişehir, Samsun, Mersin, Antalya, Şanlıurfa, Van, Erzurum ve Kayseri illerinden seçilen öğretmenler yine bu illerde kurulacak olan EBA stüdyolarında MEB'in e-çerik geliştirme çalışmaları süreçlerine önderlik yapacak. YEĞİTEK Genel Müdürü Dinçer Ateş, böylece MEB bünyesinde bulunan öğretmenlerimizi e-çerik geliştirme süreçlerine dâhil ederek, özgün, güvenilir e-çerik EBA'ya kazandırmayı planladıklarını açıkladı. Ayrıca bu çalışmayla beraber Fatih Projesi öğretmen eğitimlerinde alan eğitimlerine geçmiş olacaklarını belirten Ateş, eğitime katılan öğretmenlerden daha sonra proje okullarında ve bölgelerinde yapılacak eğitimlerde faydalanmaya devam edeceklerini bildirdi.

EĞİTİMDE FATİH PROJESİ
EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ
ZİRVESİ

"Fatih Projesi Eğitim Teknolojileri Zirvesi" Aralık ayında yapılacak

Millî Eğitim Bakanlığı, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından bu yıl ilk kez 5 Aralık'ta Eğitim Teknolojileri Zirvesi düzenlenecek. Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü öğretmenler, akademisyenler, öğrenciler, eğitim teknolojileri ve teknoloji sağlayıcılarının fikir ve tecrübelerinin paylaşılması amacıyla 5 Aralık 2015 tarihinde "Fatih Projesi Eğitim Teknolojileri Zirvesi"ni gerçekleştirecek. Teknoloji Zirvesinde ele alınacak konu başlıkları şöyle: "Kodlama, Kod Eğitimi, Geleceğin Teknolojik Sınıfları, Oyun Tabanlı Öğrenme, Eğitsel Oyun, Eğitimde Mobil Öğrenme, E-çerik Oluşturma/E-çerik Oluşturma Araçları, Üç Boyutlu Teknolojiler, Genç Yazılımcılar "Sosyal Medya ve Bloglar, Eğitimde Bilişli ve Güvenli İnternet Kullanımı, Eğitimde Etkin ET (Etkileşimli Tahta) Kullanımı, Eğitimde Engelsiz Bilişim, Öğrenci Merkezli Eğitimde Teknoloji Destekli Başarılı Uygulamalar". Teknoloji Zirvesiyle Türkiye'de eğitime yön verecek farklı yöntem ve araçların değerlendirilerek Eğitimde Fatih Projesine katkı sağlaması amaçlanıyor.

Teknoloji Zirvesi için, <http://fatihprojesietz.meb.gov.tr> adresine sunum/bildiri özetleri gönderilirken ayrıntılı bilgiye de aynı adresten ulaşılabilecek. Zirveye bildiri gönderimi için son tarih: 15 Ekim 2015

BULMACA

1									12			
										14		16
8			2									
			3									
		9		10		4						17
										15		
5												
					11				13			
6												
7												

- Hazırlayan: **Aslıhan ŞAHİN**

Soldan Sağa

- 1- Toroslar'da doğarak Antalya'da Akdeniz'e dökülen, rafting turizmi için de tercih edilen nehir.
- 2- 2011 yılında Gaziantep'te açılan ve 1700 metrekarelik mozaik ile dünyanın büyük mozaik müzelerinden biri olma özelliğini taşıyan müze.
- 3- Orta Çağ'da yapılan bir kaledir. Kale Van'a 60 km uzaklıktadır. (Bölgesel geleneğe göre, bu müthiş yapıyı yapan mimarın elleri, bir tane daha yapamamış diye kesiliyordu.)
- 4- Aksaray İli, Güzelyurt İlçesi, Hasan Dağı'nın Kuzeydoğusunda yer alan kiliseleriyle de meşhur vadi.
- 5- İslam dünyasının kutsal yerlerinden kabul edilen etrafındaki medrese, aşhane, imaret, hamamla türbeden oluşan külliye; Fâtih Sultan Mehmet tarafından İstanbul'un fethinin hemen arkasından yaptırılan cami.
- 6- Konya'nın Karapınar ilçesinde, sönmüş bir volkan kraterinin suyla dolmasıyla oluşan ve ortasında adacıklar bulunan, göçmen kuşların Türkiye üzerinde mola verdiği nadir doğa harikalarımızdan biri.
- 7- Osmanlı, Fars ve Selçuklu uygarlığının mimari üslubunu bünyesinde toplayan bir özellik taşıyan tarihi yapı Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nin 5 km. doğusunda, bir dağın yamacındaki tepe üzerine kurulmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun Lale Devrindeki son büyük anıt yapısıdır. 18. yy. Osmanlı mimarisinin en belirgin ve seçkin örneklerinden olduğu kadar, sanat tarihi yönünden de değeri büyük yapı.

Yukardan Aşağıya

- 8- Osmanlı-Türk sanatının ve dünya mimarlık tarihinin başyapıtlarından, Edirne'nin ve Osmanlı İmparatorluğu'nun simgesi, Mimar Sinan'ın 80 yaşında yaptığı ve "ustalık eserim" dediği anıtsal yapı.
- 9- Çok eski bir yerleşim yerinin zamanla toprakla örtülüp tepe biçimine gelmiş şekli.
- 10- Antikçağın benzersiz uygarlık merkezi olan, bugün de yılda ortalama 1,5 milyon kişinin ziyaret ettiği önemli bir turizm merkezi kent. Kentin kuruluşu M.Ö. 6000 yıllarına, Neolitik Dönem olarak adlandırılan Cilalı Taş Devri'ne kadar inmektedir. Anadolu'nun eski ana tanrıça (Kibele) geleneğine dayalı, dünyanın yedi harikasından biri sayılan Artemis Tapınağı'nın yer aldığı tarihi kent.
- 11- Eski dönemlerde kalelerin ya da şehirlerin etrafına savunma amacıyla yapılan duvar.
- 12- Troya antik kentinin bulunduğu ilimiz.
- 13- Eskiden yolcuların konaklaması için yollara yapılan dinlenme yeri.
- 14- İstanbul'un kültürel ve doğal mirası için çok özel bir yeri olan seçkin ve zengin bir yazlık, öte yandan turistik yönü ağır olan ilçesi.
- 15- Başta Nevşehir olmak üzere Kırşehir, Niğde, Aksaray ve Kayseri illerine yayılan doğa ve tarihin bütünleştiği, 60 milyon yıl önce; Erciyes, Hasan Dağı ve Güllü Dağının püskürttüğü lav ve küllerin oluşturduğu yumuşak tabakaların milyonlarca yıl boyunca yağmur ve rüzgâr tarafından aşındırılmasıyla oluşan doğal ve tarihi bölge.
- 16- Konya ili Ereğli ilçesinde bulunan Hitit dönemine ait kaya kabartmaları ve kült anıtının bulunduğu Demir Çağı arkeolojik sit alanı.
- 17- Adıyaman'ın Kâhta İlçesi'nde hükümdarlık yapmış olan Kommagene Kralı I. Antiochos'un tanrı-lara ve atalarına minnettarlığını göstermek için yaptırdığı mezarı, anıtsal heykelleri ve benzersiz manzarası ile Helenistik Dönemin en görkemli kalıntılarının biri, milli park.

BASINDAN SEÇTİKLERİMİZ

• Derleyen: Ayten BAYTOK

letopress-
www.letopress.com.tr

15 EKİM 2012
SAYI: 100
YIL: 10
KURUM: 100

2 Kütüphaneler dijital dünyaya bağlanıyor

...

letopress-
www.letopress.com.tr

15 EKİM 2012
SAYI: 100
YIL: 10
KURUM: 100

Okul kütüphaneleri dijital dünyaya bağlanıyor

letopress-
www.letopress.com.tr

15 EKİM 2012
SAYI: 100
YIL: 10
KURUM: 100

2 Kütüphane dijital dünyaya bağlanacak

letopress-
www.letopress.com.tr

15 EKİM 2012
SAYI: 100
YIL: 10
KURUM: 100

Yazılımın ABC'si 'Alice' hizmette

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), öğrencilerin küçük yaşlarda temel programlama yetenekleri kazanması ve yazılım bilgisini artırabilmesi amacıyla, "Alice eğitim programını" hizmete sundu.

700 KİŞİ KAPSAMINDA 700 BİN TABLET DAĞITILDI

Alice nedir?

...

letopress-
www.letopress.com.tr

15 EKİM 2012
SAYI: 100
YIL: 10
KURUM: 100

Çocuklar 'Alice' ile yazılım diyarında

letopress-
www.letopress.com.tr

15 EKİM 2012
SAYI: 100
YIL: 10
KURUM: 100

Kısa Film Yarışması ödül töreni

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), öğrencilerin küçük yaşlarda temel programlama yetenekleri kazanması ve yazılım bilgisini artırabilmesi amacıyla, "Alice eğitim programını" hizmete sundu.

...

letopress-
www.letopress.com.tr

15 EKİM 2012
SAYI: 100
YIL: 10
KURUM: 100

Tablet bilgisayar dağıtıldı

letopress-
www.letopress.com.tr

15 EKİM 2012
SAYI: 100
YIL: 10
KURUM: 100

70.6 milyon tablet dağıtılacak

'Çamur at izi kalsın' siyaseti yapıyorlar

EGİTİMDE FATİH PROJESİ TABLET DAĞITIM TÖRENİ
22 Ekim 2012

Fatih Projesi'nin bir parçası olarak, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından gerçekleştirilen tablet dağıtım töreni, İstanbul'da yapıldı. Törende, MEB Bakanı Nabi Avcı ve İstanbul Valisi Mustafa Yılmaz'ın yanı sıra, İstanbul'da görev yapan öğretmenler ve öğrenciler de hazır bulundu.

letopress-
www.letopress.com.tr

15 EKİM 2012
SAYI: 100
YIL: 10
KURUM: 100

700 bin öğretmene de öğretmenlerine tablet

...

interpress- İZMİR HABER GÖRÜŞMEK İZMİR HABER GÖRÜŞMEK İZMİR HABER GÖRÜŞMEK

"Fatih Projesi yoluna devam ediyor"

Yeni Eğitim Bakanı Arın, 'Fatih Projesi yoluna devam ediyor. Bu proje, kaliteyi artırarak, öğrencilerin başarısını, haklarını her vatandaşın gurur duyacağı nitelikli bir projedir' dedi.

■ Milli Eğitim Bakanı Nadir Arın, İzmir'de Fen Bilimleri ve Teknoloji Konferansı kapsamında FATİH Projesi'nin yoluna devam etmekte olduğunu, kaliteyi artırarak öğrencilerin başarısını, haklarını her vatandaşın gurur duyacağı nitelikli bir projedir dedi.

Arın, 'Fatih Projesi, kaliteyi artırarak öğrencilerin başarısını, haklarını her vatandaşın gurur duyacağı nitelikli bir projedir' dedi.

Arın, 'Fatih Projesi, kaliteyi artırarak öğrencilerin başarısını, haklarını her vatandaşın gurur duyacağı nitelikli bir projedir' dedi.

interpress- İZMİR HABER GÖRÜŞMEK İZMİR HABER GÖRÜŞMEK İZMİR HABER GÖRÜŞMEK

'Japonya bile Fatih Projesi'ne şapka çıkarıyor'

'JAPONYA BİLE FATİH PROJESİ'NE ŞAPKA ÇIKARIYOR'

■ Japon Eğitim Bakanı Tanaka, 'Fatih Projesi'ne şapka çıkarıyor' dedi. Tanaka, 'Fatih Projesi, kaliteyi artırarak öğrencilerin başarısını, haklarını her vatandaşın gurur duyacağı nitelikli bir projedir' dedi.

Tanaka, 'Fatih Projesi, kaliteyi artırarak öğrencilerin başarısını, haklarını her vatandaşın gurur duyacağı nitelikli bir projedir' dedi.

Tanaka, 'Fatih Projesi, kaliteyi artırarak öğrencilerin başarısını, haklarını her vatandaşın gurur duyacağı nitelikli bir projedir' dedi.

interpress- İZMİR HABER GÖRÜŞMEK İZMİR HABER GÖRÜŞMEK İZMİR HABER GÖRÜŞMEK

Bilişimde devrim

Öğretmen, bilginin paylaşımını gerçekleştiriyor. Bilginin paylaşımını gerçekleştiren öğretmenler, öğrencilerin bilişimde devrimi gerçekleştiriyor. Öğretmenler, öğrencilerin bilişimde devrimini gerçekleştiriyor.

Öğretmenler, öğrencilerin bilişimde devrimini gerçekleştiriyor. Öğretmenler, öğrencilerin bilişimde devrimini gerçekleştiriyor.

Öğretmenler, öğrencilerin bilişimde devrimini gerçekleştiriyor. Öğretmenler, öğrencilerin bilişimde devrimini gerçekleştiriyor.

interpress- İZMİR HABER GÖRÜŞMEK İZMİR HABER GÖRÜŞMEK İZMİR HABER GÖRÜŞMEK

Fatih Projesi'nde durumlar belli oldu

Fatih Projesi'nde durumlar belli oldu. Eğitim Bakanlığı, Fatih Projesi'nde durumları açıkladı. Eğitim Bakanlığı, Fatih Projesi'nde durumları açıkladı.

Eğitim Bakanlığı, Fatih Projesi'nde durumları açıkladı. Eğitim Bakanlığı, Fatih Projesi'nde durumları açıkladı.

Eğitim Bakanlığı, Fatih Projesi'nde durumları açıkladı. Eğitim Bakanlığı, Fatih Projesi'nde durumları açıkladı.

interpress- İZMİR HABER GÖRÜŞMEK İZMİR HABER GÖRÜŞMEK İZMİR HABER GÖRÜŞMEK

Okullarda teknoloji kullanılıyor

Okullarda teknoloji kullanılıyor. Eğitim Bakanlığı, okullarda teknoloji kullanımını yaygınlaştırdı. Eğitim Bakanlığı, okullarda teknoloji kullanımını yaygınlaştırdı.

Eğitim Bakanlığı, okullarda teknoloji kullanımını yaygınlaştırdı. Eğitim Bakanlığı, okullarda teknoloji kullanımını yaygınlaştırdı.

Eğitim Bakanlığı, okullarda teknoloji kullanımını yaygınlaştırdı. Eğitim Bakanlığı, okullarda teknoloji kullanımını yaygınlaştırdı.

interpress- İZMİR HABER GÖRÜŞMEK İZMİR HABER GÖRÜŞMEK İZMİR HABER GÖRÜŞMEK

İlkokula yazılım dersi geliyor

İlkokula yazılım dersi geliyor. Eğitim Bakanlığı, ilköğretim okullarında yazılım dersi ekledi. Eğitim Bakanlığı, ilköğretim okullarında yazılım dersi ekledi.

Eğitim Bakanlığı, ilköğretim okullarında yazılım dersi ekledi. Eğitim Bakanlığı, ilköğretim okullarında yazılım dersi ekledi.

Eğitim Bakanlığı, ilköğretim okullarında yazılım dersi ekledi. Eğitim Bakanlığı, ilköğretim okullarında yazılım dersi ekledi.

interpress- İZMİR HABER GÖRÜŞMEK İZMİR HABER GÖRÜŞMEK İZMİR HABER GÖRÜŞMEK

TEOG'da e-Okul dönemi

TEOG'da e-Okul dönemi. Eğitim Bakanlığı, TEOG sınavlarında e-Okul kullanımını yaygınlaştırdı. Eğitim Bakanlığı, TEOG sınavlarında e-Okul kullanımını yaygınlaştırdı.

Eğitim Bakanlığı, TEOG sınavlarında e-Okul kullanımını yaygınlaştırdı. Eğitim Bakanlığı, TEOG sınavlarında e-Okul kullanımını yaygınlaştırdı.

Eğitim Bakanlığı, TEOG sınavlarında e-Okul kullanımını yaygınlaştırdı. Eğitim Bakanlığı, TEOG sınavlarında e-Okul kullanımını yaygınlaştırdı.

interpress- İZMİR HABER GÖRÜŞMEK İZMİR HABER GÖRÜŞMEK İZMİR HABER GÖRÜŞMEK

Fatih Projesi'yle eğitimde çok güçlü ve kaliteli bir altyapı kuruyoruz

Fatih Projesi'yle eğitimde çok güçlü ve kaliteli bir altyapı kuruyoruz. Eğitim Bakanlığı, Fatih Projesi'yle eğitimde çok güçlü ve kaliteli bir altyapı kuruyoruz. Eğitim Bakanlığı, Fatih Projesi'yle eğitimde çok güçlü ve kaliteli bir altyapı kuruyoruz.

Eğitim Bakanlığı, Fatih Projesi'yle eğitimde çok güçlü ve kaliteli bir altyapı kuruyoruz. Eğitim Bakanlığı, Fatih Projesi'yle eğitimde çok güçlü ve kaliteli bir altyapı kuruyoruz.

Eğitim Bakanlığı, Fatih Projesi'yle eğitimde çok güçlü ve kaliteli bir altyapı kuruyoruz. Eğitim Bakanlığı, Fatih Projesi'yle eğitimde çok güçlü ve kaliteli bir altyapı kuruyoruz.

interpress- İZMİR HABER GÖRÜŞMEK İZMİR HABER GÖRÜŞMEK İZMİR HABER GÖRÜŞMEK

'Çamur at izi kalsın' siyaseti yapıyorlar

'Çamur at izi kalsın' siyaseti yapıyorlar. Eğitim Bakanlığı, 'Çamur at izi kalsın' siyasetini kınadı. Eğitim Bakanlığı, 'Çamur at izi kalsın' siyasetini kınadı.

Eğitim Bakanlığı, 'Çamur at izi kalsın' siyasetini kınadı. Eğitim Bakanlığı, 'Çamur at izi kalsın' siyasetini kınadı.

Eğitim Bakanlığı, 'Çamur at izi kalsın' siyasetini kınadı. Eğitim Bakanlığı, 'Çamur at izi kalsın' siyasetini kınadı.

YEGİTEK

Üç Aylık Dergi

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DERGİSİ

Temmuz 2018 6 Sayı: 14

YEGİTEK

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DERGİSİ
Temmuz 2016 6 Sayı:14

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü
06500 Teknikokullar - ANKARA
yegitek.meb.gov.tr
0 (312) 296 94 00

